

USTAWA

z dnia 27 kwietnia 2001 r.

Prawo ochrony środowiska.**Tytuł I****PRZEPISY OGÓLNE****DZIAŁ I****Zakres obowiązywania ustawy**

Art. 1. Ustawa określa zasady ochrony środowiska oraz warunki korzystania z jego zasobów, z uwzględnieniem wymagań zrównoważonego rozwoju, a w szczególności:

- 1) zasady ustalania:
 - a) warunków ochrony zasobów środowiska,
 - b) warunków wprowadzania substancji lub energii do środowiska,
 - c) kosztów korzystania ze środowiska,
- 2) udostępnianie informacji o środowisku i jego ochronie,
- 3) udział społeczeństwa w postępowaniu w sprawie ochrony środowiska,
- 4) obowiązki organów administracji,
- 5) odpowiedzialność i sankcje.

Art. 2. 1. Przepisów ustawy, z wyjątkiem tytułu I działu IV rozdziału 1 i 2, nie stosuje się do spraw uregulowanych w przepisach prawa atomowego.

2. Przepisów ustawy nie stosuje się także w zakresie:

- 1) obowiązku posiadania pozwolenia,
 - 2) ponoszenia opłat,
- w razie prowadzenia działań ratowniczych.

3. Przepisy ustawy nie naruszają przepisów ustawy z dnia 22 stycznia 1999 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. Nr 11, poz. 95, z 2000 r. Nr 12, poz. 136 i Nr 39, poz. 462 oraz z 2001 r. Nr 22, poz. 247, Nr 27, poz. 298 i Nr 56, poz. 580).

4. Zasady ochrony morza przed zanieczyszczeniem przez statki oraz organy administracji właściwe w sprawach tej ochrony określają przepisy odrębne.

DZIAŁ II**Definicje i zasady ogólne**

Art. 3. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

- 1) aglomeracji — rozumie się przez to miasto lub kilka miast o wspólnych granicach administracyjnych,

- 2) autostradzie — rozumie się przez to także drogę ekspresową, jeżeli przepisy o autostradach płatnych mają zastosowanie do tej drogi,
- 3) eksploatacji instalacji lub urządzenia — rozumie się przez to użytkowanie instalacji lub urządzenia oraz utrzymywanie ich w sprawności,
- 4) emisji — rozumie się przez to wprowadzane bezpośrednio lub pośrednio, w wyniku działalności człowieka, do powietrza, wody, gleby lub ziemi:
 - a) substancje,
 - b) energie, takie jak ciepło, hałas, wibracje lub pola elektromagnetyczne,
- 5) hałasie — rozumie się przez to dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16 000 Hz,
- 6) instalacji — rozumie się przez to:
 - a) stacjonarne urządzenie techniczne,
 - b) zespół stacjonarnych urządzeń technicznych powiązanych technologicznie, do których tytułem prawnym dysponuje ten sam podmiot i położonych na terenie jednego zakładu,
 - c) obiekty budowlane niebędące urządzeniami technicznymi ani ich zespołami, których eksploatacja może spowodować emisję,
- 7) istotnej zmianie instalacji — rozumie się przez to taką zmianę sposobu funkcjonowania instalacji lub jej rozbudowę, która może powodować zwiększenie negatywnego oddziaływania na środowisko,
- 8) kompensacji przyrodniczej — rozumie się przez to zespół działań obejmujących w szczególności roboty budowlane, roboty ziemne, rekultywację gleby, zalesianie, zadrzewianie lub tworzenie skupień roślinności, prowadzących do przywrócenia równowagi przyrodniczej lub tworzenie skupień roślinności, prowadzących do przywrócenia równowagi przyrodniczej na danym terenie, wyrównania szkód dokonanych w środowisku przez realizację przedsięwzięcia i zachowanie walorów krajobrazowych,
- 9) metodyce referencyjnej — rozumie się przez to określoną na podstawie ustawy metodę pomiarów lub badań, która może obejmować w szczególności sposób poboru próbek, sposób interpretacji uzyskanych danych, a także metodyki modelowania rozprzestrzeniania substancji oraz energii w środowisku,
- 10) najlepszej dostępnej technice — rozumie się przez to najbardziej efektywny oraz zaawansowany poziom rozwoju technologii i metod prowadzenia danej działalności, wykorzystywany jako podstawa ustalania granicznych wielkości emisyjnych, mających na celu eliminowanie emisji lub, jeżeli nie jest to praktycznie możliwe, ograniczanie emisji i wpływu na środowisko jako całość, z tym że pojęcie:
 - a) „technika” oznacza zarówno stosowaną technologię, jak i sposób, w jaki dana instalacja jest projektowana, wykonywana, eksploatowana oraz likwidowana,
 - b) „dostępne techniki” oznacza techniki o takim stopniu rozwoju, który umożliwi ich praktyczne zastosowanie w danej dziedzinie przemysłu, z uwzględnieniem warunków ekonomicznych i technicznych oraz rachunku kosztów inwestycyjnych i korzyści dla środowiska, a które to techniki prowadzący daną działalność może używać,
 - c) „najlepsza technika” oznacza najbardziej efektywną technikę w osiągnięciu wysokiego ogólnego poziomu ochrony środowiska jako całości,
- 11) oddziaływaniu na środowisko — rozumie się przez to również oddziaływanie na zdrowie ludzi,
- 12) odpadach — rozumie się przez to odpady w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. Nr 62, poz. 628),
- 13) ochronie środowiska — rozumie się przez to podjęcie lub zaniechanie działań, umożliwiających zachowanie lub przywracanie równowagi przyrodniczej; ochrona ta polega w szczególności na:
 - a) racjonalnym kształtowaniu środowiska i gospodarowaniu zasobami środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju,
 - b) przeciwdziałaniu zanieczyszczeniom,
 - c) przywracaniu elementów przyrodniczych do stanu właściwego,
- 14) organie administracji — rozumie się przez to:
 - a) ministrów, centralne organy administracji rządowej, wojewodów, działające w ich lub we własnym imieniu inne terenowe organy administracji rządowej, organy jednostek samorządu terytorialnego,
 - b) inne podmioty, gdy są one powołane z mocy prawa lub na podstawie porozumień do wykonywania zadań publicznych dotyczących środowiska i jego ochrony,
- 15) organie ochrony środowiska — rozumie się przez to organy administracji powołane do wykonywania zadań publicznych z zakresu ochrony środowiska, stosownie do ich właściwości określonej w tytule VII w dziale I,
- 16) organizacji ekologicznej — rozumie się przez to organizacje społeczne, których statutowym celem jest ochrona środowiska,
- 17) PCB — rozumie się przez to polichlorowane difenyle, polichlorowane trifenyle, monometyloctetachlorodifenylometan, monometyloctichlorodifenylometan, monometyloctiflobromodifenylometan oraz mieszaniny zawierające jakkolwiek z tych substancji w ilości powyżej 0,005% wagowo łącznie,
- 18) polach elektromagnetycznych — rozumie się przez to pole elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0 Hz do 300 GHz,

- 19) podaniu do publicznej wiadomości — rozumie się przez to ogłoszenie informacji, w sposób zwyczajowo przyjęty, w siedzibie organu właściwego w sprawie oraz poprzez obwieszczenie w pobliżu miejsca planowanego przedsięwzięcia, a w sytuacji gdy siedziba właściwego organu mieści się na terenie innej gminy niż gmina właściwa miejscowo ze względu na przedmiot ogłoszenia — także przez ogłoszenie w prasie lub w sposób zwyczajowo przyjęty w miejscowości lub miejscowościach właściwych ze względu na przedmiot ogłoszenia,
- 20) podmiocie korzystającym ze środowiska — rozumie się przez to:
- a) przedsiębiorcę w rozumieniu ustawy z dnia 19 listopada 1999 r. — Prawo działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 101, poz. 1178, z 2000 r. Nr 86, poz. 958 i Nr 114, poz. 1193 oraz z 2001 r. Nr 49, poz. 509) oraz osoby prowadzące działalność wytwórczą w rolnictwie w zakresie upraw rolnych, chowu lub hodowli zwierząt, ogrodnictwa, warzywnictwa, leśnictwa i rybactwa śródlądowego, oraz osoby wykonujące zawód medyczny w ramach indywidualnej praktyki lub indywidualnej specjalistycznej praktyki,
 - b) jednostkę organizacyjną niebędącą przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy — Prawo działalności gospodarczej,
 - c) osobę fizyczną niebędącą podmiotem, o którym mowa w lit. a), korzystającą ze środowiska w zakresie, w jakim korzystanie ze środowiska wymaga pozwolenia,
- 21) pomiarze — rozumie się przez to również obserwacje oraz analizy,
- 22) porze dnia oraz porze nocy — rozumie się przez to przedział czasu odpowiednio od godz. 6 do godz. 22 (pora dnia) i od godz. 22 do godz. 6 (pora nocy),
- 23) poważnej awarii — rozumie się przez to zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem,
- 24) poważnej awarii przemysłowej — rozumie się przez to poważną awarię w zakładzie,
- 25) powierzchni ziemi — rozumie się przez to naturalne ukształtowanie terenu, glebę oraz znajdującą się pod nią ziemię do głębokości oddziaływania człowieka, z tym że pojęcie „gleba” oznacza górną warstwę litosfery, złożoną z części mineralnych, materii organicznej, wody, powietrza i organizmów, obejmującą wierzchnią warstwę gleby i podglebie,
- 26) powietrzu — rozumie się przez to powietrze znajdujące się w troposferze, z wyłączeniem wnętrza budynków i miejsc pracy,
- 27) poziomie hałasu — rozumie się przez to równoważny poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB),
- 28) poziomie substancji w powietrzu — rozumie się przez to stężenie substancji w powietrzu w odniesieniu do ustalonego czasu lub opad takiej substancji w odniesieniu do ustalonego czasu i powierzchni,
- 29) pozwoleniu, bez podania jego rodzaju — rozumie się przez to pozwolenie na wprowadzanie do środowiska substancji lub energii, o którym mowa w art. 181 ust. 1,
- 30) produkcie — rozumie się przez to wprowadzaną do obrotu substancję, energię, instalację, urządzenie oraz inny przedmiot lub jego część,
- 31) prowadzącym instalację lub zakład — rozumie się przez to właściciela instalacji lub zakładu albo podmiot, który włada instalacją lub zakładem na podstawie innego tytułu prawnego,
- 32) równowadze przyrodniczej — rozumie się przez to stan, w którym na określonym obszarze istnieje równowaga we wzajemnym oddziaływaniu: człowieka, składników przyrody żywej i układu warunków siedliskowych tworzonych przez składniki przyrody nieożywionej,
- 33) standardach emisyjnych — rozumie się przez to dopuszczalne wielkości emisji,
- 34) standardzie jakości środowiska — rozumie się przez to wymagania, które muszą być spełnione w określonym czasie przez środowisko jako całość lub jego poszczególne elementy przyrodnicze,
- 35) staroście — rozumie się przez to także prezydenta miasta na prawach powiatu,
- 36) substancji — rozumie się przez to pierwiastki chemiczne oraz ich związki, mieszaniny lub roztwory występujące w środowisku lub powstałe w wyniku działalności człowieka,
- 37) substancji niebezpiecznej — rozumie się przez to jedną lub więcej substancji albo mieszaniny substancji, które ze względu na swoje właściwości chemiczne, biologiczne lub promieniotwórcze mogą, w razie nieprawidłowego obchodzenia się z nimi, spowodować zagrożenie życia lub zdrowia ludzi lub środowiska; substancją niebezpieczną może być surowiec, produkt, półprodukt, odpad, a także substancja powstała w wyniku awarii,
- 38) ściekach — rozumie się przez to wprowadzane do wód lub do ziemi:
- a) wody zużyte na cele bytowe lub gospodarcze,
 - b) ciekłe odchody zwierzęce, z wyjątkiem gnojówki i gnojowicy przeznaczonych do rolniczego wykorzystania w sposób i na zasadach określonych w przepisach o nawozach i nawożeniu,
 - c) wody opadowe lub roztopowe, ujęte w systemy kanalizacyjne, pochodzące z powierzchni zanieczyszczonych, w tym z centrów miast, terenów przemysłowych i składowych, baz transportowych oraz dróg i parkingów o trwałej nawierzchni,

- d) wody odciekowe ze składowisk odpadów, wykorzystane solanki, wody lecznicze i termalne,
- e) wody pochodzące z odwodnienia zakładów górniczych, z wyjątkiem wód wprowadzanych do górotworu, jeżeli rodzaje i ilość substancji zawartych w wodzie wprowadzanej do górotworu są tożsame z rodzajami i ilością zawartymi w pobranej wodzie,
- f) wody wykorzystane, odprowadzane z obiektów gospodarki rybackiej, jeżeli występują w nich nowe substancje lub zwiększone zostaną ilości substancji w stosunku do zawartych w pobranej wodzie,
- 39) środowisku — rozumie się przez to ogół elementów przyrodniczych, w tym także przekształconych w wyniku działalności człowieka, a w szczególności powierzchnię ziemi, kopaliny, wody, powietrze, zwierzęta i rośliny, krajobraz oraz klimat,
- 40) terenie zamkniętym — rozumie się przez to teren, a w szczególnych przypadkach obiekt budowlany lub jego część, dostępny wyłącznie dla osób uprawnionych oraz wyznaczony w sposób określony w ustawie z dnia 17 maja 1989 r. — Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz. U. z 2000 r. Nr 100, poz. 1086 i Nr 120, poz. 1268), niezbędny do celów obronności lub bezpieczeństwa państwa, będący w dyspozycji jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Obrony Narodowej, ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych, ministrowi właściwemu do spraw zagranicznych lub Szefowi Urzędu Ochrony Państwa,
- 41) tytule prawnym — rozumie się przez to prawo własności, użytkowanie wieczyste, trwałe zarząd, ograniczone prawo rzeczowe albo stosunek zobowiązaniowy,
- 42) urządzeniu — rozumie się przez to niestacjonarne urządzenie techniczne, w tym środki transportu,
- 43) wielkości emisji — rozumie się przez to rodzaj i ilość wprowadzanych substancji lub energii w określonym czasie oraz stężenia lub poziomy substancji lub energii, w szczególności w gazach odlotowych, wprowadzanych ściekach oraz wytwarzanych odpadach,
- 44) władającym powierzchnią ziemi — rozumie się przez to właściciela nieruchomości, a jeżeli w ewidencji gruntów i budynków prowadzonej na podstawie ustawy — Prawo geodezyjne i kartograficzne ujawniono inny podmiot władający gruntem — podmiot ujawniony jako władający,
- 45) właściwym organie Państwowej Straży Pożarnej — rozumie się przez to:
- a) komendanta powiatowego — w sprawach dotyczących zakładów o zwiększonym ryzyku,
- b) komendanta wojewódzkiego — w sprawach dotyczących zakładów o dużym ryzyku,
- 46) wprowadzaniu ścieków do ziemi — rozumie się przez to także wprowadzanie ścieków do gleby,
- 47) wykorzystywaniu substancji — rozumie się przez to także ich gromadzenie,
- 48) zakładzie — rozumie się przez to jedną lub kilka instalacji wraz z terenem, do którego prowadzący instalacje posiada tytuł prawny, oraz znajdującymi się na nim urządzeniami,
- 49) zanieczyszczeniu — rozumie się przez to emisję, która jest szkodliwa dla zdrowia ludzi lub stanu środowiska, powoduje szkodę w dobrach materialnych, pogarsza walory estetyczne środowiska lub koliduje z innymi, uzasadnionymi sposobami korzystania ze środowiska,
- 50) zrównoważonym rozwoju — rozumie się przez to taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń.

Art. 4. 1. Powszechne korzystanie ze środowiska przysługuje z mocy ustawy każdemu i obejmuje korzystanie ze środowiska, bez użycia instalacji, w celu zaspokojenia potrzeb osobistych oraz gospodarstwa domowego, w tym wypoczynku oraz uprawiania sportu, w zakresie:

- 1) wprowadzania do środowiska substancji lub energii,
- 2) innych niż wymienione w pkt 1 rodzajów powszechnego korzystania z wód w rozumieniu ustawy z dnia 24 października 1974 r. — Prawo wodne (Dz. U. Nr 38, poz. 230, z 1980 r. Nr 3, poz. 6, z 1983 r. Nr 44, poz. 201, z 1989 r. Nr 26, poz. 139 i Nr 35, poz. 192, z 1990 r. Nr 34, poz. 198 i Nr 39, poz. 222, z 1991 r. Nr 32, poz. 131 i Nr 77, poz. 335, z 1993 r. Nr 40, poz. 183, z 1994 r. Nr 27, poz. 96, z 1995 r. Nr 47, poz. 243, z 1996 r. Nr 106, poz. 496, z 1997 r. Nr 47, poz. 299, Nr 88, poz. 554 i Nr 133, poz. 885, z 1998 r. Nr 106, poz. 668, z 2000 r. Nr 12, poz. 136, Nr 89, poz. 991, Nr 109, poz. 1157 i Nr 120, poz. 1268 oraz z 2001 r. Nr 5, poz. 43).

2. Korzystanie ze środowiska wykraczające poza ramy korzystania powszechnego może być, w drodze ustawy, obwarowane obowiązkiem uzyskania pozwolenia, ustalającego w szczególności zakres i warunki tego korzystania, wydanego przez właściwy organ ochrony środowiska.

3. Zwykłym korzystaniem ze środowiska jest takie korzystanie wykraczające poza ramy korzystania powszechnego, co do którego ustawa nie wprowadza obowiązku uzyskania pozwolenia, oraz zwykłe korzystanie z wody w rozumieniu przepisów ustawy — Prawo wodne.

Art. 5. Ochrona jednego lub kilku elementów przyrodniczych powinna być realizowana z uwzględnieniem ochrony pozostałych elementów.

Art. 6. 1. Kto podejmuje działalność mogącą negatywnie oddziaływać na środowisko, jest obowiązany do zapobiegania temu oddziaływaniu.

2. Kto podejmuje działalność, której negatywne oddziaływanie na środowisko nie jest jeszcze w pełni rozpoznane, jest obowiązany, kierując się przezornością, podjąć wszelkie możliwe środki zapobiegawcze.

Art. 7. 1. Kto powoduje zanieczyszczenie środowiska, ponosi koszty usunięcia skutków tego zanieczyszczenia.

2. Kto może spowodować zanieczyszczenie środowiska, ponosi koszty zapobiegania temu zanieczyszczeniu.

Art. 8. Polityki, strategie, plany lub programy dotyczące w szczególności przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, gospodarki przestrzennej, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu powinny uwzględniać zasady ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju.

Art. 9. Każdy ma prawo do informacji o środowisku i jego ochronie na warunkach określonych ustawą.

Art. 10. Każdy w przypadkach określonych w ustawie ma prawo do uczestniczenia w postępowaniu w sprawie wydania decyzji z zakresu ochrony środowiska lub przyjęcia projektu polityki, strategii, planu lub programu rozwoju i restrukturyzacji oraz projektu studium i planu zagospodarowania przestrzennego.

Art. 11. Decyzja wydana z naruszeniem przepisów dotyczących ochrony środowiska jest nieważna.

Art. 12. 1. Podmioty korzystające ze środowiska oraz organy ochrony środowiska są obowiązane, z zastrzeżeniem ust. 2, do stosowania metodyk referencyjnych, jeżeli metodyki takie zostały określone na podstawie ustaw.

2. Jeżeli na podstawie ustaw wprowadzono obowiązek korzystania z metodyki referencyjnej, dopuszczalne jest stosowanie innej metodyki pod warunkiem udowodnienia pełnej równoważności uzyskiwanych wyników.

DZIAŁ III

Polityka ekologiczna oraz programy ochrony środowiska

Art. 13. Polityka ekologiczna państwa ma na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska.

Art. 14. 1. Polityka ekologiczna państwa, na podstawie aktualnego stanu środowiska, określa w szczególności:

- 1) cele ekologiczne,
- 2) priorytety ekologiczne,

3) rodzaj i harmonogram działań proekologicznych,

4) środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.

2. Politykę ekologiczną państwa przyjmuje się na 4 lata, z tym że przewidziane w niej działania w perspektywie obejmują kolejne 4 lata.

Art. 15. 1. Politykę ekologiczną państwa uchwała Sejm na wniosek Rady Ministrów.

2. Minister właściwy do spraw środowiska, po zasięgnięciu opinii marszałków województw, opracowuje projekt polityki ekologicznej państwa.

Art. 16. Rada Ministrów przedkłada Sejmowi co 4 lata raport z realizacji polityki ekologicznej państwa.

Art. 17. 1. Zarząd województwa, powiatu i gminy, w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, sporządza odpowiednio wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska, uwzględniając wymagania, o których mowa w art. 14.

2. Projekty programów ochrony środowiska są opiniowane odpowiednio przez zarząd jednostki wyższego szczebla lub ministra właściwego do spraw środowiska.

3. W miastach, w których funkcje organów powiatu sprawują organy gminy, program ochrony środowiska obejmuje działania powiatu i gminy.

Art. 18. 1. Programy, o których mowa w art. 17 ust. 1, uchwała odpowiednio sejmik województwa, rada powiatu albo rada gminy.

2. Z wykonania programów zarząd województwa, powiatu i gminy sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia się odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu lub radzie gminy.

DZIAŁ IV

Informacje o środowisku

Rozdział 1

Dostęp do informacji

Art. 19. 1. Organy administracji są obowiązane udostępniać każdemu informacje o środowisku i jego ochronie, znajdujące się w ich posiadaniu.

2. Udostępnieniu, o którym mowa w ust. 1, podlegają:

- 1) projekty polityk, strategii, planów lub programów, o których mowa w art. 40 ust. 1, przed skierowaniem ich do postępowania z udziałem społeczeństwa oraz uzyskania opinii organu, o którym mowa w art. 45 i 381,
- 2) polityki, strategie, plany lub programy, o których mowa w art. 40 ust. 1,

- 3) prognozy oddziaływania na środowisko,
- 4) wnioski o wydanie decyzji oraz decyzje, o których mowa w art. 46 ust. 4,
- 5) postanowienia, o których mowa w art. 51 ust. 2,
- 6) wnioski o udzielenie wskazań lokalizacyjnych oraz wskazania lokalizacyjne, o których mowa w art. 46 ust. 5,
- 7) raporty o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko,
- 8) analizy porealizacyjne,
- 9) dokumenty, o których mowa w art. 66 ust. 1,
- 10) opracowania ekofizjograficzne,
- 11) wnioski o wydanie decyzji oraz decyzje, o których mowa w art. 106, a także decyzje, o których mowa w art. 108 ust. 1,
- 12) zgłoszenia, o których mowa w art. 152 ust. 1,
- 13) wnioski o wydanie pozwolenia oraz pozwolenia, o których mowa w art. 181 ust. 1,
- 14) przeglądy ekologiczne,
- 15) rejestry substancji niebezpiecznych, o których mowa w art. 267 ust. 1,
- 16) raporty o bezpieczeństwie oraz decyzje, o których mowa w art. 259 ust. 1,
- 17) projekty zewnętrznych planów operacyjno-ratowniczych przed ich skierowaniem do postępowania z udziałem społeczeństwa i zewnętrzne plany operacyjno-ratownicze po ich przyjęciu,
- 18) wykazy, o których mowa w art. 286 ust. 1,
- 19) decyzje o wymiarze, odroczeniu terminu płatności, zmniejszeniu i umorzeniu opłat za korzystanie ze środowiska lub administracyjnych kar pieniężnych,
- 20) decyzje określające wymiar kary biegnącej,
- 21) wnioski o ustalenie programu dostosowawczego, o którym mowa w art. 426 ust. 1,
- 22) dokumentacje mierniczo-geologiczne zlikwidowanych zakładów górniczych,
- 23) wyniki prac badawczych i studialnych z zakresu ochrony środowiska,
- 24) z zakresu ustawy z dnia 16 października 1991 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 114, poz. 492, z 1992 r. Nr 54, poz. 254, z 1994 r. Nr 89, poz. 415, z 1995 r. Nr 147, poz. 713, z 1996 r. Nr 91, poz. 409, z 1997 r. Nr 14, poz. 72, Nr 43, poz. 272, Nr 54, poz. 349 i Nr 133, poz. 885, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 oraz z 2001 r. Nr 3, poz. 21):
 - a) wnioski o wydanie zezwolenia oraz zezwolenia na usunięcie drzew lub krzewów,
 - b) wnioski o wydanie zezwolenia oraz zezwolenia na zamierzone uwolnienie organizmów genetycznie zmodyfikowanych do środowiska w celach eksperymentalnych lub wprowadzenie do obrotu produktu zawierającego organizmy genetycznie zmodyfikowane lub składającego się z takich organizmów albo ich części,
 - c) decyzje o wymiarze administracyjnych kar pieniężnych za:
 - zniszczenie terenów zieleni, drzew lub krzewów spowodowane niewłaściwym wykonywaniem robót ziemnych, wykorzystaniem sprzętu mechanicznego lub urządzeń technicznych lub zastosowaniem środków chemicznych w sposób szkodliwy dla roślinności,
 - usuwanie drzew lub krzewów bez wymagane go zezwolenia,
 - niszczenie spowodowane niewłaściwą pielęgnacją terenów zieleni, zadrzewień, drzew lub krzewów,
- 25) z zakresu ustawy o odpadach:
 - a) wnioski o wydanie decyzji o zatwierdzeniu programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi oraz decyzja zatwierdzająca ten program, a także informacje o wytwarzanych odpadach oraz o sposobach gospodarowania wytworzonymi odpadami,
 - b) wnioski o wydanie zezwolenia oraz zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie zbierania, transportu, odzysku lub unieszkodliwiania odpadów,
 - c) dokumenty sporządzane na potrzeby ewidencji odpadów,
- 26) z zakresu ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. Nr 132, poz. 622, z 1997 r. Nr 60, poz. 369 i Nr 121, poz. 770 oraz z 2000 r. Nr 22, poz. 272) — wnioski o wydanie zezwolenia oraz zezwolenia na prowadzenie działalności polegającej na zbieraniu, transporcie, odzysku lub unieszkodliwianiu odpadów komunalnych,
- 27) z zakresu ustawy — Prawo wodne — wnioski o wydanie pozwolenia oraz pozwolenie wodnoprawne na pobór wód,
- 28) z zakresu ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. Nr 77, poz. 335, z 1996 r. Nr 106, poz. 496, z 1997 r. Nr 121, poz. 770, Nr 133, poz. 885 i Nr 141, poz. 943, z 1998 r. Nr 106, poz. 668, z 2000 r. Nr 12, poz. 136 i Nr 109, poz. 1157 oraz z 2001 r. Nr 38, poz. 452) — rejestry poważnych awarii.
 3. Udostępnieniu, o którym mowa w ust. 1, podlegają także inne informacje w postaci dokumentów, danych gromadzonych w szczególności w formie pisemnej, wizualnej, fonicznej lub baz danych na innych nośnikach, dotyczące:
 - 1) stanu elementów przyrodniczych i ich wzajemnego oddziaływania,

- 2) emisji oraz działań i środków wpływających lub mogących wpływać negatywnie na środowisko,
- 3) wpływu stanu środowiska na zdrowie i warunki życia ludzi oraz na dobra kultury,
- 4) działań oraz środków w szczególności administracyjnych i ekonomicznych, mających na celu ochronę środowiska,
- 5) planów, programów oraz analiz finansowych, związanych z podejmowaniem rozstrzygnięć istotnych dla ochrony środowiska.

4. Informacje, o których mowa w ust. 2 i 3, udostępnia się na pisemny wniosek, z zastrzeżeniem ust. 5.

5. Informację niewymagającą wyszukiwania, która może być przekazana w formie ustnej, udostępnia się bez pisemnego wniosku.

6. Organy administracji właściwe w sprawach, o których mowa w ust. 2, są obowiązane do prowadzenia publicznie dostępnych wykazów danych o tych dokumentach oraz mogą zamieszczać w tych wykazach dane o dokumentach, o których mowa w ust. 3.

7. Publicznie dostępne wykazy danych o dokumentach, o których mowa w ust. 2 pkt 7 i 8, prowadzą także organy administracji właściwe do prowadzenia postępowania, w ramach którego lub w wyniku którego sporządzane są te dokumenty.

8. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, wzór publicznie dostępnego wykazu, o którym mowa w ust. 6, mając na uwadze zapewnienie przejrzystości wykazu i łatwości wyszukiwania zawartych w nim informacji.

9. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 8, zostaną ustalone:

- 1) zawartość wykazu, zawierającego w szczególności nazwy zamieszczonych w nim dokumentów, miejsca i daty ich wydania, miejsca przechowywania, oraz zastrzeżenia dotyczące udostępniania informacji,
- 2) forma i układ wykazu.

Art. 20. 1. Organ administracji nie udostępnia informacji, o których mowa w art. 19, jeżeli ich udostępnienie mogłoby naruszyć przepisy o ochronie danych jednostkowych uzyskiwanych w badaniach statystycznych statystyki publicznej, o których mowa w ustawie z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. Nr 88, poz. 439, z 1996 r. Nr 156, poz. 775, z 1997 r. Nr 88, poz. 554 i Nr 121, poz. 769 oraz z 1998 r. Nr 99, poz. 632 i Nr 106, poz. 668), oraz nie udostępnia informacji dotyczących:

- 1) spraw objętych toczącym się postępowaniem sądowym, dyscyplinarnym lub karnym, jeżeli ujawnienie informacji mogłoby zakłócić przebieg postępowania,

- 2) spraw będących przedmiotem praw autorskich oraz patentowych, jeżeli udostępnienie mogłoby naruszyć te prawa,
- 3) dokumentów lub danych dostarczonych przez osoby trzecie, jeżeli nie miały one obowiązku ich dostarczenia i złożyły zastrzeżenie o ich niedostępności,
- 4) dokumentów lub danych, których ujawnienie mogłoby spowodować zagrożenie środowiska.

2. Organ administracji może:

- 1) odmówić udostępnienia informacji, jeżeli:
 - a) wymagałoby to dostarczenia dokumentów lub danych będących w trakcie opracowywania lub przeznaczonych do wewnętrznego komunikowania się,
 - b) wniosek o udostępnienie informacji jest w sposób oczywisty niemożliwy do zrealizowania lub sformułowany w sposób zbyt ogólny,
- 2) na uzasadniony wniosek przekazującego informacje, o których mowa w art. 19 ust. 2 i 3, wyłączyć z udostępniania dane o wartości handlowej, w tym zwłaszcza dane technologiczne, o ile ich ujawnienie mogłoby pogorszyć jego konkurencyjną pozycję.

3. Przepisu ust. 2 pkt 2 nie stosuje się, jeżeli informacja dotyczy:

- 1) ilości i rodzajów pyłów lub gazów wprowadzanych do powietrza oraz miejsca ich wprowadzania,
- 2) stanu, składu i ilości ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi oraz miejsca ich wprowadzania,
- 3) rodzaju i ilości wytwarzanych odpadów oraz miejsca ich wytwarzania,
- 4) poziomu emitowanego hałasu,
- 5) poziomu emitowanych pól elektromagnetycznych.

4. Odmowa udostępnienia informacji następuje w drodze decyzji.

Art. 21. 1. Organ administracji jest obowiązany udostępnić informację bez zbędnej zwłoki, nie później niż w ciągu miesiąca od dnia otrzymania wniosku, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Termin, o którym mowa w ust. 1, może zostać przedłużony do 2 miesięcy ze względu na stopień skomplikowania sprawy; w tym przypadku przepisy art. 36 Kodeksu postępowania administracyjnego stosuje się odpowiednio.

3. Dokumenty, o których dane zamieszczane są w publicznie dostępnych wykazach, udostępnia się w dniu złożenia wniosku o udostępnienie informacji.

4. W przypadku odmowy udostępnienia informacji ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio.

Art. 22. Jeżeli jest możliwe oddzielenie części informacji podlegającej wyłączeniu z udostępniania z przyczyn, o których mowa w art. 20 i 21, organ administracji udostępnia pozostałą część informacji.

Art. 23. Organ administracji, udostępniając informacje przekazane przez osoby trzecie, wskazuje źródło ich pochodzenia.

Art. 24. 1. Wyszukiwanie i przeglądanie w siedzibie organu administracji dokumentów wyszczególnionych w publicznie dostępnym wykazie jest bezpłatne.

2. Za wyszukiwanie informacji, sporządzanie kopii dokumentów lub danych oraz ich przesyłanie organ administracji pobiera opłatę w wysokości odzwierciedlającej związane z tym uzasadnione koszty.

3. Minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, określi, w drodze rozporządzenia, stawki opłat za udostępnianie informacji o środowisku i jego ochronie oraz sposób uiszczania opłat, biorąc pod uwagę, iż opłaty te nie powinny stanowić przeszkody w dostępie do informacji.

4. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 3, zostaną ustalone:

- 1) wysokość opłat za wyszukiwanie informacji, sporządzanie kopii dokumentów lub danych oraz ich przesyłanie,
- 2) współczynniki różnicujące wysokość opłat,
- 3) terminy i sposób uiszczania opłat.

Rozdział 2

Państwowy monitoring środowiska oraz rozpowszechnianie informacji o środowisku

Art. 25. 1. Źródłem informacji o środowisku jest w szczególności państwowy monitoring środowiska.

2. Państwowy monitoring środowiska stanowi system pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenia, przetwarzania i rozpowszechniania informacji o środowisku.

3. Państwowy monitoring środowiska wspomaga działania na rzecz ochrony środowiska poprzez systematyczne informowanie organów administracji i społeczeństwa o:

- 1) jakości elementów przyrodniczych, dotrzymywaniu standardów jakości środowiska określonych przepisami oraz obszarach występowania przekroczeń tych standardów,
- 2) występujących zmian jakości elementów przyrodniczych i przyczynach tych zmian, w tym powiązaniach przyczynowo-skutkowych występujących pomiędzy emisjami i stanem elementów przyrodniczych.

Art. 26. 1. Państwowy monitoring środowiska obejmuje, uzyskiwane na podstawie badań monitoringowych, informacje w zakresie:

- 1) jakości powietrza,
- 2) jakości wód śródlądowych powierzchniowych i podziemnych oraz morskich wód wewnętrznych i wód morza terytorialnego,
- 3) jakości gleby i ziemi,
- 4) hałasu,
- 5) promieniowania jonizującego i pól elektromagnetycznych,
- 6) stanu zasobów środowiska, w tym lasów,
- 7) rodzajów i ilości substancji lub energii wprowadzanych do powietrza, wód, gleby i ziemi,
- 8) wytwarzania i gospodarowania odpadami.

2. Badania monitoringowe przeprowadza się w sposób cykliczny, stosując ujednoczone metody zbierania, gromadzenia i przetwarzania danych.

Art. 27. 1. Państwowy monitoring środowiska zbiera dane na podstawie:

- 1) pomiarów dokonywanych przez organy administracji, obowiązane na podstawie ustawy do wykonywania badań monitoringowych,
- 2) danych zbieranych w ramach statystyki publicznej, określanych corocznie w programach badań statystycznych statystyki publicznej,
- 3) informacji udostępnionych przez inne organy administracji,
- 4) pomiarów stanu środowiska, wielkości i rodzajów emisji, a także ewidencji, do których prowadzenia obowiązane są podmioty z mocy prawa albo na mocy decyzji,
- 5) innych niż wymienione w pkt 4 informacji, uzyskanych odpłatnie lub nieodpłatnie od podmiotów niebędących organami administracji.

2. Zasady funkcjonowania państwowego monitoringu środowiska oraz zadania organów Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie jego koordynacji określają przepisy ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska.

Art. 28. Podmioty korzystające ze środowiska, obowiązane z mocy prawa oraz na mocy decyzji do pomiaru poziomu substancji lub energii w środowisku oraz wielkości emisji, gromadzą i przetwarzają dane z zachowaniem zasad określonych w ustawie i nieodpłatnie udostępniają informacje na potrzeby państwowego monitoringu środowiska.

Art. 29. 1. Organy administracji obowiązane do wykonywania badań monitoringowych mają obowiązek wzajemnego, nieodpłatnego udostępniania informacji o środowisku.

2. Inne organy administracji, dysponujące informacjami, które mogą być wykorzystane na potrzeby państwowego monitoringu środowiska, są obowiązane do ich nieodpłatnego udostępniania organom, o których mowa w ust. 1.

Art. 30. 1. Informacje dotyczące:

- 1) klasyfikacji stref, o której mowa w art. 88 ust. 2 i art. 89 ust. 1,
 - 2) wyników pomiarów, o których mowa w art. 90 ust. 1,
 - 3) obszarów, na których obowiązują ograniczenia wynikające z przepisów wydanych na podstawie art. 92 ust. 1,
 - 4) wyników badań, o których mowa w art. 109 ust. 2,
 - 5) terenów, o których mowa w art. 110,
 - 6) wyników pomiarów, o których mowa w art. 118 ust. 1,
 - 7) terenów, o których mowa w art. 118 ust. 6 i art. 119 ust. 1,
 - 8) wyników pomiarów, o których mowa w art. 123 ust. 2,
 - 9) terenów, o których mowa w art. 124,
 - 10) wyników pomiarów, o których mowa w art. 62a ustawy — Prawo wodne,
- są umieszczane w szczególności w elektronicznych bazach danych, dostępnych za pośrednictwem publicznych sieci telekomunikacyjnych.

2. Dostępne bazy danych prowadzą:

- 1) wojewoda — w zakresie informacji, o których mowa w ust. 1 pkt 1—3 i 8—10, oraz, z zastrzeżeniem pkt 2, w zakresie informacji, o których mowa w ust. 1 pkt 6 i 7,
- 2) starosta — w zakresie informacji, o których mowa w ust. 1 pkt 4 i 5, oraz, gdy dotyczy to terenów, o których mowa w art. 117 ust. 2 pkt 1 i ust. 3, w zakresie informacji, o których mowa w ust. 1 pkt 6 i 7.

3. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, sposób udostępniania informacji, o których mowa w ust. 1.

4. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 3, ustalone zostaną:

- 1) minimalny zakres udostępnianych informacji,
- 2) forma udostępniania informacji.

DZIAŁ V

Udział społeczeństwa w postępowaniu w sprawie ochrony środowiska

Art. 31. Każdy ma prawo składania uwag i wniosków w postępowaniu prowadzonym z udziałem społeczeństwa.

Art. 32. 1. Przed wydaniem decyzji wymagających udziału społeczeństwa organ administracji właściwy do ich wydania, wszczynając postępowanie:

- 1) podaje do publicznej wiadomości informację o zamieszczeniu w publicznie dostępnym wykazie danych o wniosku o wydanie decyzji oraz o możliwości składania uwag i wniosków w terminie 21 dni od daty podania do publicznej wiadomości, wskazując jednocześnie miejsce ich składania,
- 2) może przeprowadzić rozprawę administracyjną, otwartą dla społeczeństwa,
- 3) rozpatruje zgłoszone uwagi i wnioski.

2. Organ administracji właściwy do wydania decyzji podaje do publicznej wiadomości informację o zamieszczeniu w publicznie dostępnym wykazie danych o decyzjach wymagających udziału społeczeństwa, w trybie określonym w niniejszym dziale.

3. W przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 i ust. 2, podanie do publicznej wiadomości powinno nastąpić także poprzez zamieszczenie informacji na stronie internetowej organu właściwego do wydania decyzji, jeśli organ ten prowadzi taką stronę.

Art. 33. 1. Organizacje ekologiczne, które, powołując się na miejsce swego działania, zgłoszą chęć uczestniczenia w określonym postępowaniu wymagającym udziału społeczeństwa, uczestniczą w nim na prawach strony; przepisu art. 31 § 4 Kodeksu postępowania administracyjnego nie stosuje się.

2. Na postanowienie o odmowie dopuszczenia do udziału w postępowaniu organizacji ekologicznej służy zażalenie.

Art. 34. 1. Organ administracji właściwy do opracowania dokumentów, o których mowa w art. 40 i 265, zapewnia możliwość udziału społeczeństwa poprzedzającego ich przyjęcie; przepisy art. 32 ust. 1 pkt 1 i 3 oraz ust. 2 stosuje się odpowiednio.

2. Do dokumentów, o których mowa w ust. 1, załącza się informacje o zgłoszonych uwagach, wnioskach oraz sposobie ich wykorzystania.

Art. 35. Do prowadzenia postępowań wymagających udziału społeczeństwa przepisy art. 20 stosuje się odpowiednio.

Art. 36. Do uwag i wniosków zgłaszanych w postępowaniu wymagającym udziału społeczeństwa przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego dotyczących skarg i wniosków nie stosuje się.

Art. 37. Do przedsięwzięcia realizowanego na terenach zamkniętych nie stosuje się przepisów art. 31—36.

Art. 38. 1. Organizacje ekologiczne, jednostki pomocnicze samorządu gminnego, samorząd pracowniczy, jednostki ochotniczych straży pożarnych oraz

związki zawodowe mogą współdziałać w dziedzinie ochrony środowiska z organami administracji.

2. Związki zawodowe i samorządy pracownicze mogą powoływać zakładowe komisje ochrony środowiska oraz społecznych inspektorów ochrony środowiska w celu organizowania i przeprowadzania społecznej kontroli ochrony środowiska na terenie zakładu pracy.

3. Organy administracji mogą udzielać pomocy organizacjom ekologicznym w ich działalności w dziedzinie ochrony środowiska.

Art. 39. Organizacje społeczne mogą występować do właściwych organów administracji o zastosowanie środków zmierzających do zaprzestania reklamy lub innego rodzaju promocji towaru lub usługi, jeśli reklama ta lub inny rodzaj promocji sprzeczne są z art. 80.

DZIAŁ VI

Postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko

Rozdział 1

Postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji planów i programów

Art. 40. 1. Przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, zgodnie z przepisami niniejszego rozdziału, z zastrzeżeniem ust. 3, wymagają:

- 1) projekt koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju, projekty planów zagospodarowania przestrzennego oraz projekty strategii rozwoju regionalnego,
- 2) projekty polityk, strategii, planów lub programów w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu, których opracowywanie przez centralne lub wojewódzkie organy administracji przewidziane jest w ustawach.

2. Przeprowadzenie postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, zgodnie z przepisami niniejszego rozdziału, z zastrzeżeniem ust. 3, wymagane jest też w przypadku wprowadzania zmian do przyjętych dokumentów, o których mowa w ust. 1.

3. Organ administracji opracowujący projekty dokumentów, o których mowa w ust. 1 pkt 2, lub wprowadzający zmiany do tych dokumentów może, w porozumieniu z organem ochrony środowiska oraz organem, o którym mowa w art. 45, odstąpić od przeprowadzenia określonego w niniejszym rozdziale postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, gdy uzna, biorąc pod uwagę w szczególności charakter działań przewidzianych w tych dokumentach oraz rodzaj i skalę oddziaływania na środowisko, a także cechy obszaru objętego tym oddziaływaniem, iż realiza-

cja tych dokumentów nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko.

Art. 41. 1. Organ administracji opracowujący projekt dokumentu lub wprowadzający zmiany do przyjętego już dokumentu, o którym mowa w art. 40 ust. 1, sporządza prognozę oddziaływania na środowisko.

2. Prognoza oddziaływania na środowisko, o której mowa w ust. 1, powinna:

- 1) zawierać informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- 2) określać, analizować i oceniać istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- 3) określać, analizować i oceniać stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- 4) określać, analizować i oceniać istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów chronionych,
- 5) określać, analizować i oceniać cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym albo krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- 6) określać, analizować i oceniać przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko,
- 7) przedstawiać rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu,
- 8) przedstawiać rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru, w tym także wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy,
- 9) zawierać informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- 10) zawierać informacje o przewidywanych metodach analizy realizacji projektowanego dokumentu,
- 11) zawierać informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- 12) zawierać streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym.

3. Minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia

oraz ministrem właściwym do spraw gospodarki przestrzennej i mieszkaniowej, kierując się wymaganiami, o których mowa w ust. 2, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki, jakim powinna odpowiadać prognoza oddziaływania na środowisko dotycząca projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

4. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 3, należy uwzględnić:

- 1) formę sporządzenia prognozy,
- 2) zakres zagadnień, które powinny zostać określone i ocenione w prognozie,
- 3) zakres terytorialny prognozy,
- 4) rodzaje dokumentów, z których informacje powinny być uwzględnione w prognozie.

Art. 42. 1. Organ administracji opracowujący projekt dokumentu lub wprowadzający zmiany do przyjętego już dokumentu, o którym mowa w art. 40 ust. 1, uzgadnia z organem ochrony środowiska oraz organem, o którym mowa w art. 45, zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko.

2. Obowiązku, o którym mowa w ust. 1, nie stosuje się do sporządzania prognoz oddziaływania na środowisko projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Art. 43. 1. Organ administracji opracowujący projekt dokumentu lub wprowadzający zmiany do przyjętego już dokumentu, o którym mowa w art. 40 ust. 1, poddaje go, wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, opiniowaniu przez organ ochrony środowiska oraz organ, o którym mowa w art. 45.

2. Organ administracji, z zastrzeżeniem ust. 3, zapewnia możliwość udziału społeczeństwa w postępowaniu w sprawie oceny oddziaływania na środowisko projektów, o których mowa w art. 40 ust. 1.

3. Zasady wnoszenia uwag i wniosków oraz opiniowania projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego określają przepisy ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 1999 r. Nr 15, poz. 139, Nr 41, poz. 412 i Nr 111, poz. 1279, z 2000 r. Nr 12, poz. 136, Nr 109, poz. 1157 i Nr 120, poz. 1268 oraz z 2001 r. Nr 5, poz. 42 i Nr 14, poz. 124).

Art. 44. Organ administracji opracowujący projekt dokumentu lub wprowadzający zmiany do przyjętego już dokumentu, o którym mowa w art. 40 ust. 1, bierze pod uwagę ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko, opinię organu ochrony środowiska oraz organu, o którym mowa w art. 45, a także rozpatruje uwagi i wnioski zgłoszone w związku z udziałem społeczeństwa.

Art. 45. Jeżeli postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko przeprowadza centralny

organ administracji rządowej, organem administracji właściwym do uzgadniania zakresu i szczegółowości wymaganych informacji w prognozie oddziaływania na środowisko oraz opiniowania projektów, o których mowa w art. 40, jest Główny Inspektor Sanitarny.

Rozdział 2

Postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć

Art. 46. 1. Wydanie decyzji w sprawie planowanego przedsięwzięcia mogącego znacząco oddziaływać na środowisko wymaga, z zastrzeżeniem ust. 7, przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko.

2. Ilekroć w przepisach niniejszego działu jest mowa o przedsięwzięciu, rozumie się przez to inwestycję budowlaną lub inną ingerencję w środowisko, polegającą na przekształceniu lub zmianie sposobu wykorzystania terenu, w tym również na wydobywaniu kopalin, wymagającą decyzji, o której mowa w ust. 4.

3. Postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko stanowi część postępowania zmierzającego do wydania decyzji, o których mowa w ust. 4.

4. Decyzją, o której mowa w ust. 1, jest:

- 1) decyzja o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu — wydawana na podstawie przepisów ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym,
- 2) decyzja o pozwoleniu na budowę lub rozbiórkę obiektu budowlanego oraz decyzja o pozwoleniu na zmianę sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części, wydawana na podstawie ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. — Prawo budowlane (Dz. U. z 2000 r. Nr 106, poz. 1126, Nr 109, poz. 1157 i Nr 120, poz. 1268 oraz z 2001 r. Nr 5, poz. 42),
- 3) koncesja na poszukiwanie lub rozpoznawanie złóż kopalin, na wydobywanie kopalin ze złóż, na bezbiornikowe magazynowanie substancji oraz składowanie odpadów w górotworze, w tym w podziemnych wyrobiskach górniczych, wydawana na podstawie ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. — Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. Nr 27, poz. 96, z 1996 r. Nr 106, poz. 496, z 1997 r. Nr 88, poz. 554, Nr 111, poz. 726 i Nr 133, poz. 885, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 oraz z 2000 r. Nr 109, poz. 1157 i Nr 120, poz. 1268),
- 4) pozwolenie wodnoprawne w zakresie:
 - a) wykonywania urządzeń wodnych,
 - b) poboru wód podziemnych,
 - c) rolniczego wykorzystania ścieków,wydawane na podstawie przepisów ustawy — Prawo wodne,
- 5) decyzja ustalająca warunki prowadzenia robót polegających na regulacji wód oraz budowie wałów przeciwpowodziowych, a także robót melioracyj-

nych, odwodnień budowlanych oraz innych robót ziemnych zmieniających stosunki wodne na terenach o szczególnych wartościach przyrodniczych, zwłaszcza na terenach, na których znajdują się skupienia roślinności o szczególnej wartości z punktu widzenia przyrodniczego, terenach o walorach krajobrazowych i ekologicznych, terenach masowych lęgów ptactwa, występowania skupień gatunków chronionych oraz tarlisk, zimowisk, przepławek i miejsc masowej migracji ryb i innych organizmów wodnych, wydawana na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody,

6) decyzja zatwierdzająca projekt scalania lub wymiany gruntów, wydawana na podstawie ustawy z dnia 26 marca 1982 r. o scalaniu i wymianie gruntów (Dz. U. z 1989 r. Nr 58, poz. 349, z 1994 r. Nr 127, poz. 627, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i z 2000 r. Nr 12, poz. 136),

7) decyzja o zmianie lasu na użytek rolny, wydawana na podstawie ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2000 r. Nr 56, poz. 679, Nr 86, poz. 958 i Nr 120, poz. 1268),

8) decyzja o ustaleniu lokalizacji autostrady, wydawana na podstawie ustawy z dnia 27 października 1994 r. o autostradach płatnych (Dz. U. Nr 127, poz. 627, z 1996 r. Nr 106, poz. 496 i Nr 156, poz. 775, z 1997 r. Nr 133, poz. 885, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 oraz z 2000 r. Nr 48, poz. 550, Nr 86, poz. 958 i Nr 109, poz. 1157), gdy decyzja ta dotyczy odcinków, które we wskazaniach lokalizacyjnych zostały wskazane jako newralgiczne z uwagi na uwarunkowania ochrony środowiska lub możliwość wystąpienia konfliktów społecznych.

5. Postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko przeprowadza się także przed udzieleniem wskazań lokalizacyjnych autostrady.

6. Przepisy dotyczące decyzji, o których mowa w ust. 4, stosuje się odpowiednio do wskazań lokalizacyjnych udzielanych na mocy przepisów ustawy o autostradach płatnych. Przepisy dotyczące organów właściwych do wydania tych decyzji stosuje się do organu właściwego do udzielania wskazań lokalizacyjnych.

7. Postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko nie przeprowadza się, jeżeli:

- 1) wydanie decyzji, o której mowa w ust. 4 pkt 2, dotyczącej tego samego przedsięwzięcia, zostało poprzedzone wydaniem decyzji wymienionej w ust. 4 pkt 4 lub 5,
- 2) wydanie decyzji, o której mowa w ust. 4 pkt 4, dotyczącej tego samego przedsięwzięcia, zostało poprzedzone wydaniem decyzji wymienionej w ust. 4 pkt 5

i postępowanie to zostało przeprowadzone przed wydaniem tej decyzji.

8. W przypadku, o którym mowa w ust. 7 pkt 1, do postępowania w sprawie oceny oddziaływania na śro-

dowisko poprzedzającego wydanie decyzji, o której mowa w ust. 4 pkt 4 lub 5, stosuje się odpowiednio przepisy art. 51 ust. 6 i art. 52 ust. 4 i 5.

9. Decyzje, o których mowa w ust. 4, wymagają uzasadnienia.

10. Uzasadnienie decyzji, niezależnie od wymagań wynikających z przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego, powinno zawierać informacje o sposobie wykorzystania uwag i wniosków zgłoszonych w związku z udziałem społeczeństwa oraz informacje dotyczące konieczności wykonania analizy porównawczej, o której mowa w art. 56.

Art. 47. W postępowaniu w sprawie oceny oddziaływania na środowisko określa się, analizuje oraz ocenia:

- 1) bezpośredni i pośredni wpływ danego przedsięwzięcia na:
 - a) środowisko oraz zdrowie i warunki życia ludzi,
 - b) dobra materialne,
 - c) dobra kultury,
 - d) wzajemne oddziaływanie między czynnikami, o których mowa w lit. a)—c),
 - e) dostępność do złóż kopalin,
- 2) możliwości oraz sposoby zapobiegania i ograniczania negatywnego oddziaływania na środowisko,
- 3) wymagany zakres monitoringu.

Art. 48. 1. Postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko przeprowadza organ administracji właściwy do wydania decyzji, o których mowa w art. 46 ust. 4.

2. Decyzję, o której mowa w art. 46 ust. 4, wydaje się, z zastrzeżeniem ust. 4, po uzgodnieniu:

- 1) z organem ochrony środowiska, gdy dotyczy to decyzji, o której mowa w art. 46 ust. 4 pkt 1, 2 i 4—7,
- 2) z organem określonym w art. 57, gdy dotyczy to decyzji, o której mowa w art. 46 ust. 4 pkt 1 i 2.

3. Organ występujący o uzgodnienie przedkłada:

- 1) wniosek o wydanie decyzji wraz z wymaganą na podstawie przepisów odrębną dokumentacją,
- 2) raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko albo informacje zawierające dane określone w art. 49 ust. 3, jeżeli sporządzenie raportu nie jest wymagane.

4. W sprawach, o których mowa w art. 46 ust. 4 pkt 2, do przeprowadzenia uzgodnienia z organem ochrony środowiska oraz organem, o którym mowa w art. 57, jest obowiązany wnioskodawca, który przedkłada:

- 1) projekt budowlany,

2) raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko albo informacje zawierające dane określone w art. 49 ust. 3, jeżeli sporządzenie raportu nie jest wymagane.

Uzgodnienie następuje w drodze decyzji.

Art. 49. 1. Wnioskodawca przed wystąpieniem o wydanie decyzji, o których mowa w art. 46 ust. 4, oraz wskazań lokalizacyjnych, o których mowa w art. 46 ust. 5, może zwrócić się z zapytaniem do organu właściwego do wydania decyzji o określenie zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko dla przedsięwzięć, o których mowa w art. 51 ust. 1 pkt 1.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się, jeżeli wydanie decyzji, o której mowa w art. 46 ust. 4 pkt 2, dla tego samego przedsięwzięcia było poprzedzone wydaniem decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

3. Do zapytania, o którym mowa w ust. 1, należy dołączyć informacje o planowanym przedsięwzięciu, zawierające w szczególności dane o:

- 1) rodzaju, skali i usytuowaniu przedsięwzięcia,
- 2) powierzchni zajmowanej nieruchomości, a także obiektu budowlanego oraz dotychczasowym sposobie ich wykorzystywania i pokryciu szatą roślinną,
- 3) rodzaju technologii,
- 4) ewentualnych wariantach przedsięwzięcia,
- 5) przewidywanej ilości wykorzystywanej wody i innych wykorzystywanych surowców, materiałów, paliw oraz energii,
- 6) rozwiązaniach chroniących środowisko,
- 7) rodzajach i przewidywanej ilości wprowadzanych do środowiska substancji lub energii przy zastosowaniu rozwiązań chroniących środowisko.

4. Organ, określając zakres raportu, uwzględni wymagania, o których mowa w art. 52 ust. 1, 2 i 6, w stopniu uzasadnionym rodzajem i usytuowaniem przedsięwzięcia oraz skalą jego oddziaływania na środowisko.

5. Postanowienie ustalające zakres raportu wydaje się po zasięgnięciu opinii wojewody, a w sprawach, o których mowa w art. 46 ust. 5 — ministra właściwego do spraw środowiska oraz Głównego Inspektora Sanitarnego.

Art. 50. 1. Jeżeli wymagane jest sporządzenie raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, wnioskodawca dołącza go, z zastrzeżeniem ust. 3, do wniosku o wydanie decyzji, o której mowa w art. 46 ust. 4.

2. W postępowaniu dotyczącym przedsięwzięć określonych w art. 51 ust. 1 pkt 2 do wniosku o wydanie decyzji, o której mowa w art. 46 ust. 4 pkt 1—7, za-

łącza się informacje zawierające dane określone w art. 49 ust. 3.

3. W postępowaniu o wydanie decyzji zatwierdzającej projekt scalania lub wymiany gruntów rolnych i leśnych raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko sporządza organ prowadzący postępowanie.

Art. 51. 1. Sporządzenia raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko wymagają:

- 1) planowane przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko,
- 2) planowane przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko, dla których obowiązek jest ustalony na podstawie ust. 2.

2. Obowiązek sporządzenia raportu dla planowanego przedsięwzięcia, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, stwierdza, w drodze postanowienia, organ właściwy do wydania decyzji, o której mowa w art. 46 ust. 4 pkt 1—7, określając jednocześnie zakres raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko; właściwy organ uwzględnia łącznie szczegółowe kryteria określone w ust. 8 pkt 2 i ocenia potrzebę sporządzenia raportu dla przedsięwzięć określonych w ust. 8 pkt 1, z zastrzeżeniem ust. 7.

3. Organ właściwy do wydania decyzji stwierdza obowiązek sporządzenia raportu i określa jego zakres po zasięgnięciu opinii:

- 1) organu ochrony środowiska, gdy dotyczy to decyzji, o której mowa w art. 46 ust. 4 pkt 1, 2 i 4—7,
- 2) organu określonego w art. 57, gdy dotyczy to decyzji, o której mowa w art. 46 ust. 4 pkt 1 i 2.

4. Organ zasięgający opinii przedkłada wniosek o wydanie decyzji wraz z wymaganą na podstawie przepisów odrębną dokumentacją oraz informację zawierającą dane określone w art. 49 ust. 3.

5. Na postanowienie w sprawie obowiązku sporządzenia i zakresu raportu przysługuje zażalenie.

6. Jeżeli w postępowaniu w przedmiocie wydania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu stwierdzono obowiązek sporządzenia raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, raport powinien być sporządzony także w postępowaniu o wydanie pozwolenia na budowę, dotyczącym tego samego przedsięwzięcia; gdy wydanie decyzji, o której mowa w art. 46 ust. 4 pkt 2, było poprzedzone wydaniem decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, przepisów ust. 2 i art. 50 ust. 2 nie stosuje się.

7. Obowiązek sporządzenia raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko stwierdza się obligatoryjnie dla przedsięwzięć, o których mowa w ust. 1 pkt 2, jeżeli możliwość realizacji przedsięwzięcia uzależniona jest od ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania.

8. Rada Ministrów, uwzględniając możliwe oddziaływanie na środowisko przedsięwzięć, o których mowa w ust. 1, określi w drodze rozporządzenia:

- 1) rodzaje przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, wymagających sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko, oraz rodzaje przedsięwzięć, dla których obowiązek sporządzenia raportu może być wymagany, biorąc pod uwagę: rodzaj działalności, wielkość produkcji i inne parametry techniczne,
- 2) szczegółowe kryteria związane z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu, biorąc pod uwagę charakterystykę przedsięwzięcia, wielkość emisji, usytuowanie oraz rodzaj i skalę jego oddziaływania na środowisko.

Art. 52. 1. Raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko powinien zawierać:

- 1) opis planowanego przedsięwzięcia, a w szczególności:
 - a) charakterystykę całego przedsięwzięcia i warunki wykorzystywania terenu w fazie realizacji i eksploatacji,
 - b) główne cechy charakterystyczne procesów produkcyjnych,
 - c) przewidywane wielkości emisji, wynikające z funkcjonowania planowanego przedsięwzięcia,
- 2) opis elementów przyrodniczych środowiska, objętych zakresem przewidywanego oddziaływania planowanego przedsięwzięcia,
- 3) opis analizowanych wariantów, w tym wariantu:
 - a) polegającego na niepodejmowaniu przedsięwzięcia,
 - b) najkorzystniejszego dla środowiska,wraz z uzasadnieniem ich wyboru,
- 4) określenie przewidywanego oddziaływania na środowisko analizowanych wariantów, w tym również w wypadku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, a także możliwego transgranicznego oddziaływania na środowisko,
- 5) uzasadnienie wybranego przez wnioskodawcę wariantu, ze wskazaniem jego oddziaływania na środowisko, w szczególności na ludzi, zwierzęta, rośliny, powierzchnię ziemi, wodę, powietrze, klimat, dobra materialne, dobra kultury, krajobraz, oraz wzajemne oddziaływanie między tymi elementami,
- 6) opis przewidywanych znaczących oddziaływań planowanego przedsięwzięcia na środowisko, obejmujący bezpośrednio, pośrednio, wtórne, skumulowane, krótko-, średnio- i długoterminowe, stałe i chwilowe oddziaływania na środowisko, wynikające z:
 - a) istnienia przedsięwzięcia,

b) wykorzystywania zasobów środowiska,

c) emisji,

oraz opis metod prognozowania, zastosowanych przez wnioskodawcę,

- 7) opis przewidywanych działań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko,
- 8) jeżeli planowane przedsięwzięcie jest związane z użyciem instalacji, porównanie, z zastrzeżeniem ust. 2, proponowanej technologii z technologią spełniającą wymagania, o których mowa w art. 143,
- 9) wskazanie, czy dla planowanego przedsięwzięcia konieczne jest ustanowienie obszaru ograniczonego użytkowania oraz określenie granic takiego obszaru, ograniczeń w zakresie przeznaczenia terenu, wymagań technicznych dotyczących obiektów budowlanych i sposobów korzystania z nich,
- 10) przedstawienie zagadnień w formie graficznej,
- 11) analizę możliwych konfliktów społecznych związanych z planowanym przedsięwzięciem,
- 12) przedstawienie propozycji monitoringu oddziaływania planowanego przedsięwzięcia na etapie jego budowy i eksploatacji,
- 13) wskazanie trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy, jakie napotkano, opracowując raport,
- 14) streszczenie w języku niespecjalistycznym informacji zawartych w raporcie,
- 15) nazwisko osoby lub osób sporządzających raport,
- 16) źródła informacji stanowiące podstawę do sporządzenia raportu.

2. Jeżeli planowane przedsięwzięcie jest związane z użyciem instalacji objętej obowiązkiem uzyskania pozwolenia zintegrowanego, raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko powinien zawierać porównanie proponowanej techniki z najlepszą dostępną techniką.

3. Raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko powinien uwzględniać oddziaływanie przedsięwzięcia na etapach jego realizacji, eksploatacji oraz likwidacji.

4. Raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko sporządzany w postępowaniu o wydanie pozwolenia na budowę powinien:

- 1) zawierać informacje, o których mowa w ust. 1, ze szczegółowością i dokładnością odpowiednią do posiadanych danych wynikających z projektu budowlanego i innych informacji uzyskanych po wydaniu decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz decyzji o ustaleniu lokalizacji autostrady,

2) określać stopień i sposób uwzględnienia wymagań dotyczących ochrony środowiska, zawartych w decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz w innych decyzjach dotyczących ochrony środowiska.

5. Zakres raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko określony w postępowaniu o wydanie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu uwzględnia się w postępowaniu o wydanie decyzji o pozwoleniu na budowę dla tego samego przedsięwzięcia.

6. Raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko sporządzony przed udzieleniem wskazań lokalizacyjnych wydawanych na podstawie przepisów ustawy o autostradach płatnych, oprócz informacji, o których mowa w ust. 1 i 3, powinien wskazywać także propozycję określenia odcinków newralgicznych z uwagi na uwarunkowania ochrony środowiska lub możliwość wystąpienia konfliktów społecznych, dla których na etapie wydawania decyzji o ustaleniu lokalizacji autostrady konieczne będzie przeprowadzenie kolejnego postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko.

7. Raport, o którym mowa w ust. 6, w zakresie, w jakim dotyczy on zidentyfikowania istniejących w sąsiedztwie lub bezpośrednim zasięgu oddziaływania autostrady dóbr kultury oraz ustalenia wpływu na te dobra, sporządza biegły z listy rzeczoznawców ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

8. Minister właściwy do spraw środowiska oraz minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia, określają, w drodze rozporządzenia, szczegółowe wymagania, jakie powinien spełniać raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko dla autostrady, biorąc pod uwagę konieczność identyfikacji istniejących w sąsiedztwie lub bezpośrednim zasięgu oddziaływania planowanej autostrady zasobów środowiska, dóbr kultury oraz ustalenie wpływu na te zasoby i dobra.

9. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 8, ustalone zostaną:

- 1) formy sporządzania raportu,
- 2) zakresy zagadnień, które powinny zostać w raporcie określone i ocenione,
- 3) zakresy terytorialne raportu,
- 4) rodzaje dokumentów, z których informacje powinny być uwzględnione w raporcie.

Art. 53. Organ właściwy do wydania decyzji, o której mowa w art. 46 ust. 4, zapewnia możliwość udziału społeczeństwa w postępowaniu, w ramach którego sporządzany jest raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko.

Art. 54. Z uwagi na uwarunkowania ochrony środowiska lub możliwość wystąpienia konfliktów społecznych organ właściwy do udzielenia wskazań lokaliza-

cyjnych na podstawie przepisów ustawy o autostradach płatnych wskazuje w nich odcinki newralgiczne, dla których na etapie wydawania decyzji o ustaleniu lokalizacji autostrady konieczne będzie przeprowadzenie kolejnego postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko.

Art. 55. Jeżeli z postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko wynika zasadność realizacji przedsięwzięcia w wariantcie innym niż proponowany, organ administracji, za zgodą wnioskodawcy, wskazuje w decyzji, o której mowa w art. 46 ust. 4 pkt 1 i 3—8, wariant dopuszczony do realizacji lub, w razie braku zgody wnioskodawcy, odmówi zgody na realizację przedsięwzięcia.

Art. 56. 1. Organ administracji może:

- 1) decyzją, o której mowa w art. 46 ust. 4, nałożyć obowiązki dotyczące zapobiegania, ograniczania oraz monitorowania oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko,
- 2) decyzją, o której mowa w art. 46 ust. 4 pkt 2, dla przedsięwzięć, dla których sporządza się raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, nałożyć na wnioskodawcę obowiązek przedłożenia analizy porealizacyjnej, określając zakres oraz termin jej przedłożenia.

2. W analizie porealizacyjnej, o której mowa w ust. 1 pkt 2, dokonuje się porównania ustaleń zawartych w raporcie o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko i w decyzji, o której mowa w art. 46 ust. 4 pkt 2, z rzeczywistym oddziaływaniem przedsięwzięcia na środowisko i działaniami podjętymi w celu jego ograniczenia.

Art. 57. 1. Organem właściwym do dokonania uzgodnienia przed wydaniem decyzji, o której mowa w art. 46 ust. 4 pkt 1 i 2, oraz wydawania opinii odpowiednio w sprawie obowiązku sporządzania raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko lub jego zakresu jest w odniesieniu do przedsięwzięć, o których mowa w art. 51 ust. 1 pkt 2, powiatowy inspektor sanitarny.

2. Organem właściwym w sprawach, o których mowa w art. 46 ust. 5, jest Główny Inspektor Sanitarny.

Rozdział 3

Postępowanie dotyczące transgranicznego oddziaływania na środowisko

Art. 58. W razie stwierdzenia możliwości transgranicznego oddziaływania na środowisko, pochodzącego z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, na skutek:

- 1) realizacji planowanych przedsięwzięć objętych decyzjami, o których mowa w art. 46 ust. 4,
- 2) realizacji projektów polityk, strategii, planów lub programów, o których mowa w art. 40 ust. 1 pkt 2, przeprowadza się postępowanie dotyczące transgranicznego oddziaływania na środowisko.

Art. 59. Postępowanie dotyczące transgranicznego oddziaływania na środowisko przeprowadza się także w przypadku, gdy możliwe oddziaływanie pochodzące spoza granic Rzeczypospolitej Polskiej mogłoby ujawnić się na jej terytorium.

Art. 60. 1. Organ administracji przeprowadzający postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko w przypadku stwierdzenia możliwości transgranicznego oddziaływania na środowisko na skutek realizacji planowanego przedsięwzięcia:

- 1) wydaje postanowienie o przeprowadzeniu postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko, w którym określa obowiązek sporządzenia przez wnioskodawcę dokumentacji niezbędnej do przeprowadzenia tego postępowania w języku państwa, na którego terytorium może oddziaływać przedsięwzięcie, oraz zakres tej dokumentacji,
- 2) niezwłocznie informuje ministra właściwego do spraw środowiska o możliwości transgranicznego oddziaływania na środowisko planowanego przedsięwzięcia i przekazuje dokumentację potrzebną do podjęcia działań, o których mowa w art. 61.

2. Na postanowienie, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, przysługuje zażalenie.

Art. 61. 1. Minister właściwy do spraw środowiska po uzyskaniu informacji o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko planowanego przedsięwzięcia niezwłocznie powiadamia o tym państwo, na którego terytorium przedsięwzięcie to może oddziaływać, oraz proponuje termin na odpowiedź, czy państwo to jest zainteresowane uczestnictwem w postępowaniu w sprawie oceny oddziaływania na środowisko.

2. Minister właściwy do spraw środowiska załącza do powiadomienia dane, o których mowa w art. 49 ust. 3.

Art. 62. Jeżeli państwo, o którym mowa w art. 61 ust. 1, powiadomi, iż jest zainteresowane uczestnictwem w postępowaniu w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z organem administracji przeprowadzającym postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, uzgadnia z tym państwem terminy etapów postępowania.

Art. 63. 1. Minister właściwy do spraw środowiska po uzyskaniu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko przekazuje go niezwłocznie państwu uczestniczącemu w postępowaniu w sprawie oceny oddziaływania na środowisko.

2. Organ administracji przeprowadzający postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko prowadzi, za pośrednictwem ministra właściwego do spraw środowiska, konsultacje z państwem, na którego terytorium może oddziaływać przedsięwzięcie, w sprawie środków eliminowania lub ograniczania transgranicznego oddziaływania na środowisko.

3. Minister właściwy do spraw środowiska może przejąć prowadzenie konsultacji, o których mowa w ust. 2, jeżeli uzna to za celowe ze względu na wagę lub zawziętość sprawy.

4. W konsultacjach, o których mowa w ust. 2, uczestniczy minister właściwy do spraw środowiska, a w konsultacjach, o których mowa w ust. 3, organ administracji przeprowadzający postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko.

Art. 64. 1. Uwagi i wnioski złożone przez państwo uczestniczące w postępowaniu w sprawie oceny oddziaływania na środowisko oraz wyniki konsultacji, o których mowa w art. 63, rozpatruje się przy wydawaniu decyzji, o których mowa w art. 46 ust. 4, oraz przy wydawaniu postanowienia w sprawie ustalenia zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko.

2. Wydanie decyzji, o których mowa w art. 46 ust. 4, nie powinno nastąpić przed zakończeniem postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko.

Art. 65. Minister właściwy do spraw środowiska przekazuje państwu uczestniczącemu w postępowaniu w sprawie oceny oddziaływania na środowisko decyzje, o których mowa w art. 46 ust. 4.

Art. 66. 1. Minister właściwy do spraw środowiska po otrzymaniu dokumentów zawierających informacje o przedsięwzięciu podejmowanym poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, które może oddziaływać na środowisko na jej terytorium, niezwłocznie przekazuje je wojewodzie właściwemu ze względu na obszar możliwego transgranicznego oddziaływania na środowisko.

2. Wojewoda w zakresie, w jakim jest to niezbędne do analizy oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, wykląda do wglądu w języku polskim dokumenty, o których mowa w ust. 1; przepis art. 32 ust. 1 pkt 1 stosuje się odpowiednio.

3. Wojewoda przedkłada ministrowi właściwemu do spraw środowiska projekt stanowiska dotyczącego przedsięwzięcia mogącego oddziaływać na środowisko na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

4. Minister właściwy do spraw środowiska powiadamia państwo podejmujące przedsięwzięcie, które może oddziaływać na środowisko na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, o stanowisku dotyczącym tego przedsięwzięcia.

Art. 67. Przepisy niniejszego rozdziału stosuje się odpowiednio w przypadku uchylenia, zmiany oraz stwierdzenia nieważności decyzji, o których mowa w art. 46 ust. 4.

Art. 68. Do postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko projektów polityk, strategii, planów lub programów, o których mowa w art. 40 ust. 1 pkt 2, których realizacja może spowodować

transgraniczne oddziaływanie na środowisko, przepisy art. 61—66 stosuje się odpowiednio.

Art. 69. Do postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko przepisy art. 20 i 21 stosuje się odpowiednio.

Art. 70. Przepisy niniejszego rozdziału stosuje się, o ile umowy międzynarodowe nie przewidują innego trybu postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko.

DZIAŁ VII

Ochrona środowiska w zagospodarowaniu przestrzennym i przy realizacji inwestycji

Art. 71. 1. Zasady zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska stanowią podstawę do sporządzenia i aktualizacji koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju, strategii rozwoju województw, planów zagospodarowania przestrzennego województw, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

2. W koncepcji, strategiach, planach i studiach, o których mowa w ust. 1, w szczególności:

- 1) określa się rozwiązania niezbędne do zapobiegania powstawaniu zanieczyszczeń, zapewnienia ochrony przed powstającymi zanieczyszczeniami oraz przywracania środowiska do właściwego stanu,
- 2) ustala się warunki realizacji przedsięwzięć, umożliwiające uzyskanie optymalnych efektów w zakresie ochrony środowiska.

3. Przeznaczenie i sposób zagospodarowania terenu powinny w jak największym stopniu zapewniać zachowanie jego walorów krajobrazowych.

Art. 72. 1. W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zapewnia się warunki utrzymania równowagi przyrodniczej i racjonalną gospodarkę zasobami środowiska, w szczególności przez:

- 1) ustalanie programów racjonalnego wykorzystania powierzchni ziemi, w tym na terenach eksploatacji złóż kopalin, i racjonalnego gospodarowania gruntami,
- 2) uwzględnianie obszarów występowania złóż kopalin oraz obecnych i przyszłych potrzeb eksploatacji tych złóż,
- 3) zapewnianie kompleksowego rozwiązania problemów zabudowy miast i wsi, ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki wodnej, odprowadzania ścieków, gospodarki odpadami, systemów transportowych i komunikacji publicznej oraz urządzania i kształtowania terenów zieleni,

4) uwzględnianie konieczności ochrony wód, gleby i ziemi przed zanieczyszczeniem w związku z prowadzeniem gospodarki rolnej,

5) zapewnianie ochrony walorów krajobrazowych środowiska i warunków klimatycznych,

6) uwzględnianie innych potrzeb w zakresie ochrony powietrza, wód, gleby, ziemi, ochrony przed hałasem, wibracjami i polami elektromagnetycznymi.

2. W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, przy przeznaczaniu terenów na poszczególne cele oraz przy określaniu zadań związanych z ich zagospodarowaniem w strukturze wykorzystania terenu, ustala się proporcje pozwalające na zachowanie lub przywrócenie na nich równowagi przyrodniczej i prawidłowych warunków życia.

3. W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego określa się także sposób zagospodarowania obszarów zdegradowanych w wyniku działalności człowieka oraz klęsk żywiołowych.

4. Wymagania, o których mowa w ust. 1—3, określa się na podstawie opracowań ekofizjograficznych, stosownie do rodzaju planu, cech poszczególnych elementów przyrodniczych i ich wzajemnych powiązań.

5. Przez opracowanie ekofizjograficzne rozumie się dokumentację sporządzaną na potrzeby planów zagospodarowania przestrzennego, charakteryzującą poszczególne elementy przyrodnicze na obszarze objętym planem i ich wzajemne powiązania.

6. Minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki przestrzennej i mieszkaniowej, określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje i zakres opracowań ekofizjograficznych, o których mowa w ust. 4.

7. Przepis ust. 1 pkt 2 stosuje się odpowiednio do planu zagospodarowania przestrzennego województwa.

Art. 73. 1. W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego oraz w decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu uwzględnia się w szczególności ograniczenia wynikające z:

- 1) ustanowienia w trybie przepisów ustawy o ochronie przyrody parku narodowego, rezerwatu przyrody, parku krajobrazowego, obszaru chronionego krajobrazu, zespołu przyrodniczo-krajobrazowego, użytku ekologicznego, stanowiska dokumentacyjnego, pomników przyrody oraz ich otulin,
- 2) utworzenia obszarów ograniczonego użytkowania,
- 3) ustalenia w trybie przepisów ustawy — Prawo wodne warunków korzystania z wód dorzecza oraz ustanowienia stref ochronnych ujęć wód, a także

obszarów ochronnych zbiorników wód podziemnych.

2. Linie komunikacyjne, napowietrzne i podziemne rurociągi, linie kablowe oraz inne obiekty liniowe przeprowadza się i wykonuje w sposób zapewniający ograniczenie ich oddziaływania na środowisko, w tym:

- 1) ochronę walorów krajobrazowych,
- 2) możliwość przemieszczania się dziko żyjących zwierząt.

3. W granicach administracyjnych miast oraz w obrębie zwartej zabudowy wsi jest zabroniona budowa zakładów stwarzających zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi, a w szczególności zagrożenie wystąpienia poważnych awarii. Rozbudowa takich zakładów jest dopuszczalna pod warunkiem, że doprowadzi ona do ograniczenia zagrożenia dla zdrowia ludzi, w tym wystąpienia poważnych awarii.

4. Zakłady stwarzające zagrożenie wystąpienia poważnych awarii powinny być lokalizowane w bezpiecznej odległości od siebie, od osiedli mieszkaniowych, od obiektów użyteczności publicznej, budynków zamieszkania zbiorowego i obszarów, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 3.

Art. 74. 1. W trakcie przygotowywania i realizacji inwestycji należy zapewnić oszczędne korzystanie z terenu.

2. Wymóg, o którym mowa w ust. 1, uwzględniają w szczególności projektanci oraz organy administracji ustalające warunki zabudowy i zagospodarowania terenu oraz organy administracji właściwe do spraw wywłaszczania nieruchomości.

Art. 75. 1. W trakcie prac budowlanych inwestor realizujący przedsięwzięcie jest obowiązany uwzględnić ochronę środowiska na obszarze prowadzenia prac, a w szczególności ochronę gleby, zieleni, naturalnego ukształtowania terenu i stosunków wodnych.

2. Przy prowadzeniu prac budowlanych dopuszcza się wykorzystywanie i przekształcanie elementów przyrodniczych wyłącznie w takim zakresie, w jakim jest to konieczne w związku z realizacją konkretnej inwestycji.

3. Jeżeli ochrona elementów przyrodniczych nie jest możliwa, należy podejmować działania mające na celu naprawienie wyrządzonych szkód, w szczególności przez kompensację przyrodniczą.

4. Właściwy organ administracji w pozwoleniu na budowę szczegółowo określa zakres obowiązków, o których mowa w ust. 1 i 3.

Art. 76. 1. Nowo zbudowany lub zmodernizowany obiekt budowlany, zespół obiektów lub instalacja nie mogą być oddane do użytku, jeżeli nie spełniają wymagań ochrony środowiska, o których mowa w ust. 2.

2. Wymaganiami ochrony środowiska dla nowo zbudowanego lub zmodernizowanego obiektu budowlanego, zespołu obiektów lub instalacji są:

- 1) wykonanie wymaganych przepisami lub określonych w decyzjach administracyjnych środków technicznych chroniących środowisko,
- 2) zastosowanie odpowiednich rozwiązań technologicznych, wynikających z ustaw lub decyzji,
- 3) uzyskanie wymaganych decyzji określających zakres i warunki korzystania ze środowiska,
- 4) dotrzymywanie na etapie wymaganych prawem badań i sprawdzeń, wynikających z mocy prawa standardów emisyjnych oraz określonych w pozwoleniu warunków emisji.

3. Nowo zbudowany lub zmodernizowany obiekt budowlany, zespół obiektów lub instalacja nie mogą być eksploatowane, jeżeli w okresie 30 dni od zakończenia rozruchu nie są dotrzymywane wynikające z mocy prawa standardy emisyjne albo określone w pozwoleniu warunki emisji, ustalone dla fazy po zakończeniu rozruchu.

4. Na 30 dni przed terminem oddania do użytku nowo zbudowanego lub zmodernizowanego obiektu budowlanego, zespołu obiektów lub instalacji realizowanych jako przedsięwzięcie mogące znacząco oddziaływać na środowisko, o którym mowa w art. 51 ust. 1, inwestor jest obowiązany poinformować wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o planowanym terminie:

- 1) oddania do użytku nowo zbudowanego lub zmodernizowanego obiektu budowlanego, zespołu obiektów lub instalacji,
- 2) zakończenia rozruchu instalacji, jeżeli jest on przewidywany.

DZIAŁ VIII

Edukacja ekologiczna, badania z zakresu ochrony środowiska oraz reklama

Art. 77. 1. Problematykę ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju uwzględnia się w podstawach programowych kształcenia ogólnego dla wszystkich typów szkół.

2. Obowiązek, o którym mowa w ust. 1, obejmuje również organizatorów kursów prowadzących do uzyskania kwalifikacji zawodowych.

Art. 78. Środki masowego przekazu są obowiązane kształtować pozytywny stosunek społeczeństwa do ochrony środowiska oraz popularyzować zasady tej ochrony w publikacjach i audycjach.

Art. 79. Organy administracji, instytucje koordynujące oraz kierujące działalnością naukową i naukowo-badawczą, a także szkoły wyższe, placówki naukowe i naukowo-badawcze, obejmujące swym zakresem

działania dziedziny nauki lub dyscypliny naukowej wiążące się z ochroną środowiska, są obowiązane uwzględniać w ustalonych programach oraz w swej działalności badania dotyczące zagadnień ochrony środowiska i badania te rozwijać.

Art. 80. Reklama lub inny rodzaj promocji towaru lub usługi nie powinny zawierać treści propagujących model konsumpcji sprzeczny z zasadami ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju, a w szczególności wykorzystywać obrazu dzikiej przyrody do promowania produktów i usług negatywnie wpływających na środowisko przyrodnicze.

Tytuł II

OCHRONA ZASOBÓW ŚRODOWISKA

DZIAŁ I

Przepisy ogólne

Art. 81. 1. Ochrona zasobów środowiska realizowana jest na podstawie ustawy oraz przepisów szczególnych.

2. Szczegółowe zasady ochrony wód określają przepisy ustawy — Prawo wodne.

3. Szczegółowe zasady gospodarowania złożem kopaliny i związanej z eksploatacją złoża ochrony środowiska określają przepisy ustawy — Prawo geologiczne i górnicze.

4. Szczegółowe zasady:

- 1) ochrony obszarów i obiektów o wartościach przyrodniczych, krajobrazu, zwierząt i roślin zagrożonych wyginięciem oraz drzew, krzewów i zieleni — określają przepisy ustawy o ochronie przyrody,
- 2) ochrony lasów — określają przepisy ustawy o lasach,
- 3) ochrony dziko występujących zwierząt — określają przepisy ustawy z dnia 13 października 1995 r. — Prawo łowieckie (Dz. U. Nr 147, poz. 713, z 1997 r. Nr 14, poz. 72, Nr 60, poz. 369, Nr 88, poz. 554, Nr 110, poz. 715 i Nr 133, poz. 884, z 1998 r. Nr 106, poz. 668, z 1999 r. Nr 40, poz. 401 oraz z 2000 r. Nr 120, poz. 1268), ustawy z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybactwie śródlądowym (Dz. U. z 1999 r. Nr 66, poz. 750 i z 2000 r. Nr 120, poz. 1268) i ustawy z dnia 18 stycznia 1996 r. o rybołówstwie morskim (Dz. U. Nr 34, poz. 145 i z 1999 r. Nr 70, poz. 778),
- 4) ochrony zwierząt gospodarskich i domowych — określają przepisy ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. Nr 111, poz. 724, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 113, poz. 715, z 2000 r. Nr 12, poz. 136 oraz z 2001 r. Nr 3, poz. 21),
- 5) ochrony gruntów rolnych i leśnych — określają przepisy ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. Nr 16, poz. 78, z 1997 r. Nr 60, poz. 370, Nr 80, poz. 505 i Nr 160,

poz. 1079, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 oraz z 2000 r. Nr 12, poz. 136 i Nr 120, poz. 1268).

Art. 82. Ochrona zasobów środowiska jest realizowana w szczególności poprzez:

- 1) określenie standardów jakości środowiska oraz kontrolę ich osiągania, a także podejmowanie działań służących ich nieprzekraczaniu lub przywracaniu,
- 2) ograniczanie emisji, na zasadach określonych w tytule III.

Art. 83. 1. Określając standardy jakości środowiska, należy kierować się skalą występowania i rodzajem oddziaływania substancji lub energii na środowisko.

2. Standardy jakości środowiska mogą być zróżnicowane w zależności od obszarów i są wyrażane jako poziomy substancji lub energii.

Art. 84. 1. W celu doprowadzenia do przestrzegania standardów jakości środowiska w przypadkach wskazanych ustawą lub przepisami szczególnymi, w drodze aktu prawa miejscowego, tworzone są programy. Programy są publikowane w wojewódzkich dziennikach urzędowych.

2. W programie ustala się:

- 1) obszar objęty zakresem jego obowiązywania,
- 2) naruszone standardy jakości środowiska wraz z podaniem zakresu naruszenia,
- 3) podstawowe kierunki i zakres działań niezbędnych do przywracania standardów jakości środowiska,
- 4) harmonogram rzeczowo-finansowy planowanych działań,
- 5) podmioty, do których skierowane są obowiązki ustalone w programie,
- 6) w razie potrzeby dodatkowe obowiązki podmiotów korzystających ze środowiska, związane z ograniczeniem oddziaływania na środowisko, polegające na:
 - a) obowiązku prowadzenia pomiarów wielkości emisji lub poziomów substancji lub energii w środowisku,
 - b) obowiązku przekazywania, ze wskazaną częstotliwością, wyników prowadzonych pomiarów oraz informacji dotyczących przestrzegania wymagań określonych w posiadanych pozwoleniach,
 - c) ograniczeniu czasu obowiązywania posiadanych przez dany podmiot pozwoleń, nie krócej jednak niż do 2 lat,
- 7) obowiązki organów administracji, polegające na przekazywaniu organowi przyjmującemu program informacji o wydawanych decyzjach mających wpływ na realizację programu,

- 8) sposób kontroli oraz dokumentowania realizacji programu i jego efektów.
3. Ustalenie treści programu dokonywane jest w szczególności na podstawie:
- 1) oceny charakteru i zakresu aktualnego stanu środowiska, dokonanej zwłaszcza na podstawie danych państwowego monitoringu środowiska,
 - 2) analizy możliwych do zastosowania rozwiązań o charakterze organizacyjnym, technicznym lub ekonomicznym planowanych działań, z uwzględnieniem konieczności stosowania technologii, o których mowa w art. 143, albo najlepszych dostępnych technik,
 - 3) analizy kosztów zastosowania proponowanych środków ochronnych, z uwzględnieniem ich optymalizacji,
 - 4) analizy charakteru obszarów ograniczonego użytkowania, istniejących na terenie objętym programem, oraz zakresu wprowadzonych ograniczeń w korzystaniu z tych obszarów.
4. Wyniki ocen i analiz, o których mowa w ust. 3, ujmowane są w uzasadnieniu do programu, podlegającym udostępnieniu na zasadach ustalonych w rozdziale I w dziale IV w tytule I.

DZIAŁ II

Ochrona powietrza

Art. 85. Ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości, w szczególności przez:

- 1) utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach,
- 2) zmniejszanie poziomów substancji w powietrzu co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dostrzymane.

Art. 86. 1. Minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia, określi, z zastrzeżeniem ust. 3, w drodze rozporządzenia:

- 1) dopuszczalne poziomy niektórych substancji w powietrzu,
- 2) alarmowe poziomy niektórych substancji w powietrzu, których nawet krótkotrwałe przekroczenie może powodować zagrożenie dla zdrowia ludzi,
- 3) warunki, w jakich ustala się poziom substancji, takie jak temperatura i ciśnienie,
- 4) oznaczenie numeryczne substancji, pozwalające na jednoznaczną jej identyfikację,
- 5) okresy, dla których uśrednia się wyniki pomiarów — odrębnie dla dopuszczalnych poziomów sub-

stancji i odrębnie dla alarmowych poziomów substancji w powietrzu,

6) zróżnicowane dopuszczalne poziomy substancji w powietrzu dla:

- a) terenu kraju, z wyłączeniem obszarów parków narodowych i obszarów ochrony uzdrowiskowej,
- b) obszarów parków narodowych,
- c) obszarów ochrony uzdrowiskowej.

2. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, mogą zostać ustalone:

- 1) dopuszczalna częstość przekraczania,
- 2) czas obowiązywania dopuszczalnych poziomów niektórych substancji dla terenu kraju, z wyłączeniem obszarów parków narodowych i obszarów ochrony uzdrowiskowej, oraz dla tych obszarów.

3. Minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia, może określić, w drodze rozporządzenia, standardy zapachowej jakości powietrza i metody oceny zapachowej jakości powietrza.

4. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 3, ustalone zostaną:

- 1) dopuszczalny poziom substancji zapachowych w powietrzu,
- 2) dopuszczalna częstość przekraczania poziomu substancji zapachowych w powietrzu,
- 3) zróżnicowane dopuszczalne częstości przekraczania poziomu substancji zapachowych w powietrzu w zależności od sposobu zagospodarowania terenu i jakości zapachu (neutralny, przyjemny, nieprzyjemny),
- 4) okresy, dla których uśrednia się wyniki pomiarów.

5. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 3, może zostać ustalony czas obowiązywania standardów zapachowej jakości powietrza.

Art. 87. 1. Oceny jakości powietrza dokonuje się w strefach.

2. Strefę stanowi:

- 1) aglomeracja o liczbie mieszkańców większej niż 250 tysięcy,
- 2) obszar powiatu niewchodzący w skład aglomeracji, o której mowa w pkt 1.

Art. 88. 1. Oceny jakości powietrza i obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska.

2. Na potrzeby ustalenia odpowiedniego sposobu oceny jakości powietrza w poszczególnych strefach wojewoda dokonuje przynajmniej co pięć lat, z zastrze-

zeniem ust. 4, klasyfikacji stref, odrębnie pod kątem poziomu każdej substancji, wyodrębniając strefy, w których:

- 1) przekroczone są poziomy dopuszczalne,
- 2) poziom substancji nie przekracza poziomu dopuszczalnego i jest wyższy od górnego progu oszacowania,
- 3) poziom substancji nie przekracza górnego progu oszacowania i jest wyższy od dolnego progu oszacowania,
- 4) poziom substancji nie przekracza dolnego progu oszacowania.

3. Górny oraz dolny próg oszacowania oznacza procentową część dopuszczalnego poziomu substancji w powietrzu określoną w przepisach wydanych na podstawie art. 90 ust. 3.

4. Klasyfikację pod kątem poziomu określonej substancji przeprowadza się przed upływem 5 lat, jeżeli od poprzedniej klasyfikacji całkowita krajowa ilość tej substancji wprowadzanej do powietrza ulegnie zmianie o co najmniej 20%.

Art. 89. 1. Wojewoda co roku dokonuje oceny poziomu substancji w powietrzu w danej strefie, a następnie dokonuje klasyfikacji stref, w których poziom:

- 1) choćby jednej substancji przekracza poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji,
- 2) choćby jednej substancji mieści się pomiędzy poziomem dopuszczalnym a poziomem dopuszczalnym powiększonym o margines tolerancji,
- 3) substancji nie przekracza poziomu dopuszczalnego.

2. Przez margines tolerancji rozumie się określoną w przepisach wydanych na podstawie ust. 4 wartość, o którą przekroczenie dopuszczalnego poziomu substancji w powietrzu nie powoduje obowiązku podjęcia działań, o których mowa w art. 91 ust. 1.

3. Jeżeli dla substancji nie został określony margines tolerancji, to obszar, na którym poziom tej substancji w powietrzu przekracza poziom dopuszczalny, zalicza się do strefy, o której mowa w ust. 1 pkt 1.

4. Minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia, określi, w drodze rozporządzenia, marginesy tolerancji dla dopuszczalnych poziomów niektórych substancji w powietrzu.

5. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 4, ustalone zostaną:

- 1) oznaczenie numeryczne substancji, pozwalające na jednoznaczną jej identyfikację,
- 2) margines tolerancji, wyrażony jako malejąca wartość procentowa w stosunku do dopuszczalnego

poziomu substancji w powietrzu w kolejnych latach.

Art. 90. 1. Wojewoda dokonuje oceny poziomu substancji w powietrzu na podstawie pomiarów:

- 1) w aglomeracjach o liczbie mieszkańców większej niż 250 tysięcy,
- 2) w innych strefach:
 - a) w których poziom substancji w powietrzu jest wyższy od górnego progu oszacowania, a nie przekracza poziomu dopuszczalnego,
 - b) w których poziom substancji w powietrzu przekracza poziom dopuszczalny.

2. W przypadkach innych niż wskazane w ust. 1 pkt 1 i 2 wojewoda może dokonać oceny poziomu substancji w powietrzu na podstawie kombinacji pomiarów i metod modelowania albo samodzielnego stosowania modelowania lub innych technik szacowania.

3. Minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia, określi, w drodze rozporządzenia, sposoby, metody i zakres dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu, górne i dolne progi oszacowania dla substancji o ustalonych poziomach dopuszczalnych oraz metodyki referencyjne modelowania jakości powietrza.

4. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 3, ustalone zostaną:

- 1) zakresy wymaganych pomiarów, z podziałem na pomiary ciągłe oraz okresowe w zależności od podziału na strefy, o których mowa w ust. 1 i art. 88 ust. 2,
- 2) kryteria lokalizacji punktów poboru próbek substancji przy prowadzeniu pomiarów z uwagi na:
 - a) ochronę zdrowia ludzi,
 - b) ochronę roślin,
 - c) oddziaływanie transportu,
- 3) minimalna liczba stałych punktów pomiarowych przy prowadzeniu pomiarów:
 - a) poziomów substancji w powietrzu wprowadzanych w sposób niezorganizowany lub z małych instalacji,
 - b) poziomów substancji w powietrzu wprowadzanych z dużych instalacji,
 - c) poziomów substancji w powietrzu ze względu na ochronę roślin,
- 4) sposób wyboru punktów pomiarowych,
- 5) przypadki, gdy ocena jakości powietrza może być dokonywana w oparciu o kombinacje metod pomiarowych i modelowania oraz wyłącznie w oparciu o metody modelowania lub inne metody szaco-

wania w zależności od podziału na strefy, o których mowa w ust. 1 i art. 88 ust. 2,

6) metodyki referencyjne.

5. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 3, mogą zostać ustalone:

- 1) dopuszczalna częstość przekraczania progów oszacowania,
- 2) sposób określania częstości przekraczania progów oszacowania.

Art. 91. 1. Dla stref, o których mowa w art. 89 ust. 1 pkt 1, wojewoda, po zasięgnięciu opinii właściwych starostów, określa, w drodze rozporządzenia, program ochrony powietrza, mający na celu osiągnięcie dopuszczalnych poziomów substancji w powietrzu.

2. Dla stref, w których został przekroczony poziom więcej niż jednej substancji, sporządza się wspólny program ochrony powietrza dotyczący wszystkich tych substancji.

3. Jeżeli przyczyny wywołujące przekroczenie w strefach, o których mowa w art. 89 ust. 1 pkt 1, występują na terenie innego województwa niż zlokalizowane są strefy, właściwi wojewodowie współdziałają w sporządzaniu programów, o których mowa w ust. 1.

4. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe wymagania, jakim powinny odpowiadać programy ochrony powietrza.

5. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 4, ustalone zostaną:

- 1) forma sporządzania programu,
- 2) niezbędne części składowe programu,
- 3) zakres zagadnień, które powinny zostać określone i ocenione w programie.

Art. 92. 1. W przypadku ryzyka występowania przekroczeń dopuszczalnych lub alarmowych poziomów substancji w powietrzu w danej strefie wojewoda, po zasięgnięciu opinii właściwego starosty, określi, w drodze rozporządzenia, plan działań krótkoterminowych, w którym ustala się działania mające na celu:

- 1) zmniejszenie ryzyka wystąpienia takich przekroczeń,
- 2) ograniczenie skutków i czasu trwania zaistniałych przekroczeń.

2. Plan działań krótkoterminowych powinien w szczególności zawierać:

- 1) listę podmiotów korzystających ze środowiska, obowiązanych do ograniczenia lub zaprzestania wprowadzania z instalacji gazów lub pyłów do powietrza,

2) sposób organizacji i ograniczeń lub zakazu ruchu pojazdów i innych urządzeń napędzanych silnikami spalinowymi,

3) sposób postępowania organów, instytucji i podmiotów korzystających ze środowiska oraz zachowania się obywateli w przypadku wystąpienia przekroczeń,

4) określenie trybu i sposobu ogłaszania o zaistnieniu przekroczeń.

3. Przepisów ust. 1 i 2 oraz art. 93 w zakresie obowiązku określania planu działań krótkoterminowych w przypadku wystąpienia przekroczenia dopuszczalnych poziomów substancji w powietrzu oraz obowiązku wdrażania tych planów nie stosuje się do stref, o których mowa w art. 89 ust. 1 pkt 1, w odniesieniu do substancji, których poziomy są przekroczone.

Art. 93. 1. Wojewoda niezwłocznie powiadamia społeczeństwo oraz podmioty, o których mowa w art. 92 ust. 2 pkt 1, w sposób zwyczajowo przyjęty na danym terenie, o ryzyku wystąpienia przekroczeń dopuszczalnych albo alarmowych poziomów substancji w powietrzu albo o wystąpieniu takich przekroczeń.

2. Powiadomienie powinno zawierać w szczególności:

- 1) datę, godzinę i obszar, na którym wystąpiło ryzyko przekroczenia albo przekroczenie, oraz przyczyny tego stanu,
- 2) prognozy zmian poziomów substancji w powietrzu łącznie z przyczynami tych zmian, obszaru, którego dotyczy, oraz czasu trwania przekroczenia albo ryzyka jego wystąpienia,
- 3) wskazanie grup ludności wrażliwych na przekroczenie oraz środki ostrożności, które mają być przez nie podjęte,
- 4) informację o obowiązujących ograniczeniach i innych środkach zaradczych.

Art. 94. 1. Wojewoda przekazuje Głównemu Inspektorowi Ochrony Środowiska:

- 1) wyniki klasyfikacji stref, o której mowa w art. 88 ust. 2,
- 2) wyniki pomiarów, o których mowa w art. 90 ust. 1,
- 3) wyniki oceny poziomów substancji w powietrzu i wyniki klasyfikacji stref, o których mowa w art. 89,
- 4) informacje o stwierdzonych przekroczeniach alarmowych poziomów substancji w powietrzu, o których mowa w art. 93.

2. Wojewoda przekazuje ministrowi właściwemu do spraw środowiska informację o programach ochrony powietrza, o których mowa w art. 91.

3. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, zakres i sposób przekazywania informacji, o których mowa w ust. 1 i 2.

4. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 3, ustalone zostaną:

- 1) terminy przekazywania informacji,
- 2) forma przekazywanych informacji,
- 3) układ przekazywanych informacji,
- 4) wymagane techniki przekazywania informacji.

Art. 95. 1. Na obszarze, na którym istnieje przekroczenie dopuszczalnego poziomu substancji w powietrzu, w odniesieniu do przedsięwzięcia mogącego znacząco oddziaływać na środowisko, o którym mowa w art. 51 ust. 1, wojewoda może, w drodze decyzji, nałożyć na podmiot korzystający ze środowiska, który prowadzi działalność powodującą wprowadzanie substancji do powietrza, obowiązek prowadzenia pomiarów poziomów tej substancji w powietrzu.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, podmiot obowiązany jest przechowywać wyniki pomiarów przez 5 lat od zakończenia roku kalendarzowego, którego dotyczą.

3. Postępowanie w przedmiocie wydania decyzji, o której mowa w ust. 1, wszczyna się z urzędu.

Art. 96. Wojewoda może, w drodze rozporządzenia, w celu zapobieżenia negatywnemu oddziaływaniu na środowisko lub na dobra kultury określić dla terenu województwa bądź jego części rodzaje lub jakość paliw dopuszczonych do stosowania, a także sposób realizacji i kontroli tego obowiązku.

DZIAŁ III

Ochrona wód

Art. 97. 1. Ochrona wód polega na zapewnieniu ich jak najlepszej jakości, w tym utrzymywaniu ilości wody na poziomie zapewniającym ochronę równowagi biologicznej, w szczególności przez:

- 1) utrzymywanie jakości wód powyżej albo co najmniej na poziomie wymaganym w przepisach,
- 2) doprowadzanie jakości wód co najmniej do wymaganego przepisami poziomu, gdy nie jest on osiągnięty.

2. Poziom jakości wód jest określany z uwzględnieniem ilości substancji i energii w wodach oraz stopnia zdolności funkcjonowania ekosystemów wodnych.

Art. 98. 1. Wody podziemne i obszary ich zasilania podlegają ochronie polegającej w szczególności na:

- 1) zmniejszaniu ryzyka zanieczyszczenia tych wód poprzez ograniczenie oddziaływania na obszary ich zasilania,
- 2) utrzymywaniu równowagi zasobów tych wód.

2. Do celów, o których mowa w ust. 1, tworzy się w szczególności, na zasadach określonych ustawą —

Prawo wodne, obszary ochronne zbiorników wód podziemnych.

3. Jeżeli przepis szczególnie nie stanowi inaczej, wody podziemne przeznacza się na zaspokojenie potrzeb bytowych ludzi.

Art. 99. 1. Organy administracji planują i realizują działania w zakresie ochrony poziomu jakości wód uwzględniające obszary zlewni hydrograficznych.

2. Na potrzeby ochrony wód określone są warunki korzystania z wód dorzecza.

3. Integralną część warunków korzystania z wód dorzecza stanowią programy ochrony wód dla obszarów, na których poziom jakości wód nie są osiągnięte.

Art. 100. 1. Przy planowaniu i realizacji przedsięwzięcia powinny być stosowane rozwiązania, które ograniczą zmianę stosunków wodnych do rozmiarów niezbędnych ze względu na specyfikę przedsięwzięcia.

2. Jeżeli konieczna jest czasowa zmiana stosunków wodnych, jest ona dopuszczalna wyłącznie w okresie niezbędnym.

3. Każdy, kto czasowo doprowadził do zmiany stosunków wodnych, jest obowiązany do podjęcia działań w celu ich przywrócenia, gdy zmiana ta przestanie być niezbędna.

DZIAŁ IV

Ochrona powierzchni ziemi

Art. 101. Ochrona powierzchni ziemi polega na zapewnieniu jak najlepszej jej jakości, w szczególności poprzez:

- 1) racjonalne gospodarowanie,
- 2) zachowanie wartości przyrodniczych,
- 3) zachowanie możliwości produkcyjnego wykorzystania,
- 4) ograniczanie zmian naturalnego ukształtowania,
- 5) utrzymanie jakości gleby i ziemi powyżej lub co najmniej na poziomie wymaganych standardów,
- 6) doprowadzenie jakości gleby i ziemi co najmniej do wymaganych standardów, gdy nie są one dotrzymane,
- 7) zachowanie wartości kulturowych, z uwzględnieniem archeologicznych dóbr kultury.

Art. 102. 1. Władający powierzchnią ziemi, na której występuje zanieczyszczenie gleby lub ziemi albo niekorzystne przekształcenie naturalnego ukształtowania terenu, jest obowiązany, z zastrzeżeniem ust. 2—5, do przeprowadzenia ich rekultywacji.

2. Jeżeli władający powierzchnią ziemi wykaże, iż zanieczyszczenie gleby lub ziemi albo niekorzystne przekształcenie naturalnego ukształtowania terenu, dokonane po dniu objęcia przez niego władania, spowodował inny wskazany podmiot, to obowiązek rekultywacji spoczywa na tym podmiocie.

3. Jeżeli zanieczyszczenie gleby lub ziemi albo niekorzystne przekształcenie terenu odbyło się za zgodą lub wiedzą władającego powierzchnią ziemi, jest on obowiązany do ich rekultywacji solidarnie ze sprawcą.

4. Starosta dokonuje rekultywacji, jeżeli:

- 1) podmiot, który spowodował zanieczyszczenie gleby lub ziemi albo niekorzystne przekształcenie naturalnego ukształtowania terenu, nie dysponuje prawami do powierzchni ziemi, pozwalającymi na jej przeprowadzenie, lub
- 2) nie można wszcząć postępowania egzekucyjnego dotyczącego obowiązku rekultywacji albo egzekucja okazała się bezskuteczna, lub
- 3) zanieczyszczenie gleby lub ziemi albo niekorzystne przekształcenie naturalnego ukształtowania terenu nastąpiło w wyniku klęski żywiołowej.

5. Starosta dokonuje rekultywacji także wówczas, gdy z uwagi na zagrożenie życia lub zdrowia ludzi lub możliwość zaistnienia nieodwracalnych szkód w środowisku konieczne jest natychmiastowe jej dokonanie.

6. W przypadku, o którym mowa w ust. 4 pkt 1, koszty rekultywacji ponosi podmiot, który spowodował zanieczyszczenie gleby lub ziemi albo niekorzystne przekształcenie naturalnego ukształtowania terenu.

7. W przypadku, o którym mowa w ust. 5, koszty rekultywacji ponosi władający powierzchnią ziemi; przepisy ust. 2 i 3 stosuje się odpowiednio.

8. Obowiązek poniesienia kosztów rekultywacji, ich wysokość oraz sposób uiszczenia określa, w drodze decyzji, starosta.

9. Do należności z tytułu obowiązku uiszczenia kosztów, o których mowa w ust. 6—8, stosuje się przepisy działu III ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. — Ordynacja podatkowa (Dz. U. Nr 137, poz. 926 i Nr 160, poz. 1083, z 1998 r. Nr 106, poz. 668, z 1999 r. Nr 11, poz. 95 i Nr 92, poz. 1062, z 2000 r. Nr 94, poz. 1037, Nr 116, poz. 1216, Nr 120, poz. 1268 i Nr 122, poz. 1315 oraz z 2001 r. Nr 16, poz. 166, Nr 39, poz. 459 i Nr 42, poz. 475), z tym że uprawnienia organów podatkowych przysługują staroście.

Art. 103. 1. Rekultywacja w związku z niekorzystnym przekształceniem naturalnego ukształtowania terenu polega na jego przywróceniu do stanu poprzedniego.

2. Rekultywacja zanieczyszczonej gleby lub ziemi polega na ich przywróceniu do stanu wymaganego standardami jakości.

3. Standard jakości określa zawartość niektórych substancji w glebie albo ziemi, poniżej których żadna z funkcji pełnionych przez powierzchnię ziemi nie jest naruszona.

4. Funkcję pełnioną przez powierzchnię ziemi ocenia się na podstawie jej faktycznego zagospodarowania i wykorzystania gruntu, chyba że inna funkcja wynika z planu zagospodarowania przestrzennego.

Art. 104. Gleba i ziemia używane do prac ziemnych, w tym używane do tego celu osady pochodzące z dna zbiorników powierzchniowych wód stojących lub wód płynących, nie mogą przekraczać standardów jakości, określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 105.

Art. 105. 1. Minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rolnictwa, w drodze rozporządzenia:

- 1) określi standardy jakości gleby,
- 2) może określić standardy jakości ziemi.

2. W rozporządzeniach, o których mowa w ust. 1, zostaną uwzględnione:

- 1) grupy rodzajów gruntów — według kryterium ich funkcji aktualnej lub planowanej,
- 2) standardy jakości gleby lub ziemi jako zawartości niektórych substancji w glebie albo ziemi, zróżnicowane dla poszczególnych grup rodzajów gruntów oraz z uwagi na wodoprzepuszczalność i głębokość.

3. W rozporządzeniach, o których mowa w ust. 1, mogą zostać ustalone:

- 1) standardy jakości gleby albo ziemi, używanych do określonych prac ziemnych, w tym używanych do tego celu osadów pochodzących z dna zbiorników powierzchniowych wód stojących lub wód płynących,
- 2) referencyjne metodyki wykonywania badania jakości gleby lub ziemi,
- 3) referencyjne metodyki modelowania rozprzestrzeniania substancji w glebie i ziemi.

Art. 106. 1. Obowiązany do rekultywacji powinien, z zastrzeżeniem art. 108, uzgodnić jej warunki z organem ochrony środowiska.

2. Uzgodnienie następuje w drodze decyzji określającej zakres, sposób i termin zakończenia rekultywacji.

3. We wniosku o uzgodnienie należy wskazać:

- 1) obszar wymagający rekultywacji,
- 2) funkcje pełnione przez wymagającą rekultywacji powierzchnię ziemi,
- 3) planowany zakres i sposób rekultywacji oraz termin jej zakończenia.

Art. 107. 1. Na obszarze, na którym istnieje przekroczenie standardów jakości gleby lub ziemi, starosta może, w drodze decyzji, nałożyć na władający powierzchnią ziemi podmiot korzystający ze środowiska, obowiązany do rekultywacji, obowiązek prowadzenia pomiarów zawartości substancji w glebie lub ziemi. Podmiot obowiązany jest w tym przypadku przechowywać wyniki pomiarów przez 5 lat od zakończenia roku kalendarzowego, którego dotyczy.

2. Postępowanie w przedmiocie wydania decyzji, o której mowa w ust. 1, wszczyna się z urzędu.

Art. 108. 1. W przypadkach, o których mowa w art. 102 ust. 4 i 5, starosta określa, w drodze decyzji, zakres, sposób oraz termin rozpoczęcia i zakończenia rekultywacji.

2. Władający powierzchnią ziemi obowiązany jest umożliwić prowadzenie rekultywacji z zachowaniem warunków określonych w decyzji, o której mowa w ust. 1.

3. Postępowanie w przedmiocie wydania decyzji, o której mowa w ust. 1, wszczyna się z urzędu.

Art. 109. 1. Oceny jakości gleby i ziemi oraz obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska.

2. Starosta prowadzi okresowe badania jakości gleby i ziemi.

3. Minister właściwy do spraw środowiska może określić, w drodze rozporządzenia, zakres i sposób prowadzenia badań, o których mowa w ust. 2.

4. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 3, zostaną ustalone:

- 1) sposób wyboru punktów poboru próbek,
- 2) wymagana częstotliwość pobierania próbek.

5. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 3, mogą zostać ustalone sposoby prezentacji wyników badań.

6. W przypadku stwierdzenia naruszenia standardów jakości gleby lub ziemi wojewódzki inspektor ochrony środowiska przekazuje staroście wyniki pomiarów.

Art. 110. Starosta prowadzi, aktualizowany corocznie, rejestr zawierający informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie standardów jakości gleby lub ziemi, z wyszczególnieniem obszarów, na których obowiązek rekultywacji obciąża starostę.

Art. 111. 1. Kolejność realizowania przez starostę zadań w zakresie rekultywacji powierzchni ziemi określają powiatowe programy ochrony środowiska.

2. Starosta może przeprowadzić rekultywację powierzchni ziemi pomimo nieujęcia zadania w progra-

mie, o którym mowa w ust. 1, jeżeli stwierdzi, iż nieprzeprowadzenie rekultywacji spowoduje pogorszenie stanu środowiska w znacznych rozmiarach lub zagrożenie życia lub zdrowia ludzi.

DZIAŁ V

Ochrona przed hałasem

Art. 112. Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez:

- 1) utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie,
- 2) zmniejszanie poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

Art. 113. 1. Minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia, określi, w drodze rozporządzenia, dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku.

2. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, zostaną ustalone:

- 1) zróżnicowane poziomy hałasu dla poszczególnych rodzajów terenów przeznaczonych:
 - a) pod zabudowę mieszkaniową,
 - b) pod szpitale i domy opieki społecznej,
 - c) pod budynki związane ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży,
 - d) na cele uzdrowiskowe,
 - e) na cele rekreacyjno-wypoczynkowe poza miastem,
- 2) poziomy hałasu z uwzględnieniem rodzaju obiektu lub działalności będącej źródłem hałasu,
- 3) poziomy hałasu dla pory dnia oraz pory nocy,
- 4) okresy, do których odnoszą się poziomy hałasu, jako czas odniesienia.

Art. 114. 1. Przy sporządzaniu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, różnicując tereny o różnych funkcjach lub różnych zasadach zagospodarowania, wskazuje się, które z nich należą do poszczególnych rodzajów terenów, o których mowa w art. 113 ust. 2 pkt 1.

2. Jeżeli teren może być zaliczony do kilku rodzajów terenów, o których mowa w art. 113 ust. 2 pkt 1, uznaje się, że należy do terenu, dla którego dopuszczalny poziom hałasu jest najniższy.

Art. 115. W razie braku miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego organ administracji właściwy do wydania decyzji o ustaleniu warunków zabudowy i zagospodarowania terenu ocenia, na podstawie faktycznego zagospodarowania i wykorzystywania nieruchomości sąsiednich, czy teren, na którym planu-

je się przedsięwzięcie, należy do rodzajów terenu, o których mowa w art. 113 ust. 2 pkt 1; przepisy art. 114 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

Art. 116. 1. Rada powiatu, w drodze uchwały, z zastrzeżeniem ust. 2 i 4, ograniczy lub zakáže używania jednostek pływających lub niektórych ich rodzajów na określonych zbiornikach powierzchniowych wód stojących oraz wodach płynących, jeżeli jest to konieczne do zapewnienia odpowiednich warunków akustycznych na terenach przeznaczonych na cele rekreacyjno-wypoczynkowe.

2. Na śródlądowych wodach żeglownych ograniczenia i zakazy wprowadza, w drodze rozporządzenia, minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw transportu.

3. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 2, zostaną ustalone:

- 1) nazwa lub inne określenie ciek lub zbiornika wodnego albo jego części, na których obowiązują ograniczenia lub zakazy,
- 2) rodzaje jednostek pływających, których dotyczą zakazy lub ograniczenia, które mogą być charakteryzowane poprzez:
 - a) przeznaczenie jednostki,
 - b) parametry techniczne, takie jak wielkość i rodzaj napędu,
- 3) zakazy i ograniczenia dotyczące używania jednostek odpowiednio w okresie roku, dni tygodnia lub doby.

4. Ograniczenia nie mogą dotyczyć jednostek pływających, których użycie jest konieczne do celów bezpieczeństwa publicznego lub do utrzymania cieków i zbiorników wodnych.

Art. 117. 1. Oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska.

2. Oceny stanu akustycznego środowiska dokonuje się obowiązkowo dla:

- 1) aglomeracji o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy,
- 2) terenów poza aglomeracjami, o których mowa w art. 179 ust. 1.

3. Powiatowy program ochrony środowiska może określać inne niż wymienione w ust. 2 tereny, dla których dokonywana będzie ocena stanu akustycznego środowiska.

Art. 118. 1. Na potrzeby oceny stanu akustycznego środowiska, o której mowa w art. 117 ust. 2 pkt 1 i ust. 3, starosta sporządza, co 5 lat, mapy akustyczne, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Sporządzając mapę akustyczną, starosta uwzględnia informacje wynikające z map akustycznych, o których mowa w art. 179 ust. 1.

3. Mapa, o której mowa w ust. 1, powinna składać się z części opisowej i części graficznej.

4. Część opisowa powinna zawierać w szczególności:

- 1) charakterystykę obszaru podlegającego ocenie,
- 2) identyfikację i charakterystykę źródeł hałasu,
- 3) uwarunkowania akustyczne wynikające z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,
- 4) metody wykorzystane do dokonania oceny,
- 5) zestawienie wyników badań,
- 6) identyfikację terenów zagrożonych hałasem,
- 7) liczbę ludności zagrożonej hałasem,
- 8) analizę trendów zmian stanu akustycznego środowiska,
- 9) wnioski dotyczące działań w zakresie ochrony przed hałasem.

5. Część graficzna powinna zawierać w szczególności:

- 1) mapę charakteryzującą hałas emitowany z poszczególnych źródeł,
- 2) mapę stanu akustycznego środowiska, z zaznaczeniem terenów, na których występuje przekroczenie dopuszczalnych poziomów hałasu, z odniesieniem do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,
- 3) mapę terenów zagrożonych hałasem,
- 4) mapę przedstawiającą przewidywane rezultaty działań, o których mowa w ust. 4 pkt 9.

6. Przez teren zagrożony hałasem rozumie się teren, dla którego przekroczone są poziomy hałasu w stopniu wymagającym podjęcia przedsięwzięć ochronnych w pierwszej kolejności.

7. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, wartości progowe poziomów hałasu, których przekroczenie powoduje zaliczenie obszaru, na którym poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny, do kategorii terenu zagrożonego hałasem.

8. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 7, zostaną ustalone:

- 1) wartości progowe poziomów hałasu na terenach przeznaczonych na cele, o których mowa w art. 113 ust. 2 pkt 1,

- 2) wartości progowe poziomów hałasu z uwzględnieniem rodzaju obiektu lub działalności będącej źródłem hałasu,
- 3) wartości progowe poziomów hałasu dla pory dnia oraz pory nocy,
- 4) okresy, do których odnoszą się wartości progowe poziomów hałasu jako czas odniesienia.

Art. 119. 1. Dla terenów, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny, tworzy się programy działań, których celem jest dostosowanie poziomu hałasu do dopuszczalnego.

2. Dla terenów, o których mowa w art. 117 ust. 2 pkt 1 i ust. 3, programy uchwała rada powiatu, a dla terenów, o których mowa w art. 117 ust. 2 pkt 2, programy określa, w drodze rozporządzenia, wojewoda.

3. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe wymagania, jakim powinien odpowiadać program ochrony środowiska przed hałasem.

4. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 3, zostaną ustalone:

- 1) forma sporządzania programu,
- 2) niezbędne części składowe programu,
- 3) zakres zagadnień, które powinny zostać określone i ocenione w programie,
- 4) sposób ustalania harmonogramu planowanych działań dla poszczególnych terenów z wykorzystaniem wskaźników charakteryzujących wielkość przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu i liczbę mieszkańców na danym terenie.

Art. 120. Starosta przekazuje, niezwłocznie po sporządzeniu, zarządowi województwa, wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska oraz wojewódzkiemu inspektorowi sanitarnemu mapy akustyczne, o których mowa w art. 118.

DZIAŁ VI

Ochrona przed polami elektromagnetycznymi

Art. 121. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez:

- 1) utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach,
- 2) zmniejszanie poziomów pól elektromagnetycznych co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

Art. 122. 1. Minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia, określi, w drodze rozporządzenia, dopuszczal-

ne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposoby sprawdzania dotrzymania tych poziomów.

2. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, zostaną ustalone:

- 1) zróżnicowane poziomy pól elektromagnetycznych dla:
 - a) terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową,
 - b) miejsc dostępnych dla ludności,
- 2) zakresy częstotliwości pól elektromagnetycznych, dla których określa się parametry fizyczne, charakteryzujące oddziaływanie pól elektromagnetycznych na środowisko, do których odnoszą się poziomy pól elektromagnetycznych,
- 3) dopuszczalne wartości parametrów fizycznych, o których mowa w pkt 2, dla poszczególnych zakresów częstotliwości, do których odnoszą się poziomy pól elektromagnetycznych.

3. Sposoby sprawdzania dotrzymania poziomów, o których mowa w ust. 1, określone zostaną przez wskazanie metod:

- 1) wykonywania pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku dla poszczególnych zakresów częstotliwości, o których mowa w ust. 2,
- 2) wyznaczania poziomów pól elektromagnetycznych, jeżeli w środowisku występują pola elektromagnetyczne o częstotliwościach z różnych zakresów, o których mowa w ust. 2.

Art. 123. 1. Oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku i obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska.

2. Wojewoda prowadzi okresowe badania kontrolne poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

3. Minister właściwy do spraw środowiska może określić, w drodze rozporządzenia, zakres i sposób prowadzenia badań, o których mowa w ust. 2.

4. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 3, zostaną ustalone:

- 1) sposób wyboru punktów pomiarowych,
- 2) wymagana częstotliwość prowadzenia pomiarów.

5. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 3, mogą zostać ustalone sposoby prezentacji wyników pomiarów.

Art. 124. Wojewoda prowadzi, aktualizowany co roku, rejestr zawierający informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, z wyszczególnieniem przekroczeń dotyczących:

- 1) terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową,
- 2) miejsc dostępnych dla ludności.

DZIAŁ VII

Ochrona kopalin

Art. 125. Złoże kopalin podlega ochronie polegającej na racjonalnym gospodarowaniu ich zasobami oraz kompleksowym wykorzystaniu kopaliny, w tym kopaliny towarzyszących.

Art. 126. 1. Eksploatację złoże kopaliny prowadzi się w sposób gospodarczo uzasadniony, przy zastosowaniu środków ograniczających szkody w środowisku i przy zapewnieniu racjonalnego wydobycia i zagospodarowania kopaliny.

2. Podejmujący eksploatację złóż kopaliny lub prowadzący tę eksploatację jest obowiązany przedsięwziąć środki niezbędne do ochrony zasobów złoże, jak również do ochrony powierzchni ziemi oraz wód powierzchniowych i podziemnych, sukcesywnie prowadzić rekultywację terenów poeksploatacyjnych oraz przywracać do właściwego stanu inne elementy przyrodnicze.

DZIAŁ VIII

Ochrona zwierząt oraz roślin

Art. 127. 1. Ochrona zwierząt oraz roślin polega na:

- 1) zachowaniu cennych ekosystemów, różnorodności biologicznej i utrzymaniu równowagi przyrodniczej,
- 2) tworzeniu warunków prawidłowego rozwoju i optymalnego spełniania przez zwierzęta i roślinność funkcji biologicznej w środowisku,
- 3) zapobieganiu lub ograniczaniu negatywnych oddziaływań na środowisko, które mogłyby niekorzystnie wpływać na zasoby oraz stan zwierząt oraz roślin,
- 4) zapobieganiu zagrożeniom naturalnych kompleksów i tworów przyrody.

2. Ochrona, o której mowa w ust. 1, jest realizowana w szczególności poprzez:

- 1) obejmowanie ochroną obszarów i obiektów cennych przyrodniczo,
- 2) ustanawianie ochrony gatunków zwierząt oraz roślin,
- 3) ograniczanie możliwości pozyskiwania dziko występujących zwierząt oraz roślin,
- 4) odtwarzanie populacji zwierząt i stanowisk roślin oraz zapewnianie reprodukcji dziko występujących zwierząt oraz roślin,

- 5) zabezpieczanie lasów i zadrzewień przed zanieczyszczeniem i pożarami,
- 6) ograniczanie możliwości wycinania drzew i krzewów oraz likwidacji terenów zieleni,
- 7) zalesianie, zadrzewianie lub tworzenie skupień roślinności, zwłaszcza gdy przemawiają za tym potrzeby ochrony gleby, zwierząt, kształtowania klimatu oraz inne potrzeby związane z zapewnieniem różnorodności biologicznej, równowagi przyrodniczej i zaspokajania potrzeb rekreacyjno-wypoczynkowych ludzi,
- 8) nadzorowanie wprowadzania do środowiska organizmów genetycznie zmodyfikowanych.

Art. 128. 1. Ochronę zwierząt oraz roślin na poligonach w toku szkolenia Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, zwanych dalej „Siłami Zbrojnymi”, zapewnia się poprzez:

- 1) sytuowanie obiektów poligonowych na terenach o małej wartości przyrodniczej,
- 2) oznaczanie na terenach szkoleniowych obszarów o walorach przyrodniczych, takich jak miejsca lęgowe zwierząt oraz ptaków, stanowiska roślin poddanych ochronie, oraz wprowadzanie na nich stosownych ograniczeń działalności szkoleniowej,
- 3) stosowanie rozwiązań organizacyjnych i technicznych ograniczających szkody oraz sukcesywne usuwanie szkód,
- 4) przeprowadzanie instruktażu szkolonych żołnierzy co do zasad postępowania na terenie poligonu w związku z ograniczeniami wynikającymi z ochrony zwierząt oraz roślin.

2. Zasady ochrony zwierząt oraz roślin na terenach poligonów uwzględnia się w instrukcjach szkoleniowych dla poligonów.

3. Minister Obrony Narodowej, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw środowiska, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady sporządzenia instrukcji szkoleniowej w zakresie zapewnienia wymogów ochrony zwierząt oraz roślin w toku szkolenia Sił Zbrojnych na poligonach.

4. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 3, zostaną uwzględnione:

- 1) zagadnienia zawarte w instrukcji szkoleniowej, w ramach których należy uwzględnić wymagania ochrony zwierząt oraz roślin,
- 2) sposób uwzględniania poszczególnych wymagań ochrony zwierząt oraz roślin,
- 3) uwarunkowania dotyczące usytuowania poligonów oraz specyfiki ich funkcjonowania, które należy uwzględnić przy określaniu wymagań ochrony zwierząt oraz roślin.

5. W razie udostępniania poligonów jednostkom sił zbrojnych państw obcych przepisy ust. 1—4 stosuje się odpowiednio.

DZIAŁ IX

Ograniczanie sposobu korzystania z nieruchomości w związku z ochroną środowiska

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 129. 1. Jeżeli w związku z ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości korzystanie z niej lub z jej części w dotychczasowy sposób lub zgodny z dotychczasowym przeznaczeniem stało się niemożliwe lub istotnie ograniczone, właściciel nieruchomości może żądać wykupienia nieruchomości lub jej części.

2. W związku z ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości jej właściciel może żądać odszkodowania za poniesioną szkodę; szkoda obejmuje również zmniejszenie wartości nieruchomości.

3. Roszczenie, o którym mowa w ust. 1 i 2, przysługuje również użytkownikowi wieczystemu nieruchomości, a roszczenie, o którym mowa w ust. 2, także osobie, której przysługuje prawo rzeczowe do nieruchomości.

4. Z roszczeniem, o którym mowa w ust. 1—3, można wystąpić w okresie 2 lat od dnia wejścia w życie rozporządzenia lub aktu prawa miejscowego powodującego ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości.

5. W sprawach, o których mowa w ust. 1—4, nie stosuje się przepisów ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym, dotyczących roszczeń z tytułu ograniczenia sposobu korzystania z nieruchomości.

Rozdział 2

Ograniczenia związane z ochroną zasobów środowiska

Art. 130. 1. Ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości w związku z ochroną zasobów środowiska może nastąpić przez:

- 1) poddanie ochronie obszarów lub obiektów na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody,
- 2) zatwierdzenie warunków korzystania z wód dorzeźcza lub ustanowienia obszarów ochronnych zbiorników wód podziemnych na podstawie przepisów ustawy — Prawo wodne.

2. Przepis ust. 1 nie wyklucza możliwości ograniczenia sposobu korzystania z nieruchomości w celu ochrony zasobów środowiska na podstawie przepisów ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym.

Art. 131. 1. W razie ograniczenia sposobu korzystania z nieruchomości, o którym mowa w art. 130 ust. 1,

na żądanie poszkodowanego właściwy starosta ustala, w drodze decyzji, wysokość odszkodowania; decyzja jest niezaskarżalna.

2. Strona niezadowolona z przyznanego odszkodowania może w terminie 30 dni od dnia doręczenia jej decyzji, o której mowa w ust. 1, wnieść powództwo do sądu powszechnego. Droga sądowa przysługuje także w razie niewydania decyzji przez właściwy organ w terminie 3 miesięcy od dnia zgłoszenia żądania przez poszkodowanego.

3. Wystąpienie na drogę sądową nie wstrzymuje wykonania decyzji, o której mowa w ust. 1.

Art. 132. Do żądania wykupu nieruchomości w przypadkach ograniczenia sposobu korzystania z nieruchomości, o których mowa w art. 130 ust. 1, stosuje się odpowiednio zasady i tryb określone w ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2000 r. Nr 46, poz. 543).

Art. 133. Ustalenie wysokości odszkodowania oraz ceny wykupu nieruchomości następuje po uzyskaniu opinii rzeczoznawcy majątkowego, określającej wartość nieruchomości według zasad i trybu określonych w przepisach ustawy o gospodarce nieruchomościami.

Art. 134. Obowiązanymi do wypłaty odszkodowania lub wykupu nieruchomości są:

- 1) właściwa jednostka samorządu terytorialnego — jeżeli ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości nastąpiło w wyniku uchwalenia aktu prawa miejscowego przez organ samorządu terytorialnego,
- 2) reprezentowany przez wojewodę Skarb Państwa — jeżeli ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości nastąpiło w wyniku wydania rozporządzenia Rady Ministrów, właściwego ministra albo wojewody.

Rozdział 3

Obszary ograniczonego użytkowania

Art. 135. 1. Jeżeli z postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, z analizy porealizacyjnej albo z przeglądu ekologicznego wynika, że mimo zastosowania dostępnych rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych nie mogą być dotrzymane standardy jakości środowiska poza terenem zakładu lub innego obiektu, to dla oczyszczalni ścieków, składowiska odpadów komunalnych, kompostowni, trasy komunikacyjnej, lotniska, linii i stacji elektroenergetycznej oraz instalacji radiokomunikacyjnej, radionawigacyjnej i radiolokacyjnej tworzy się obszar ograniczonego użytkowania.

2. Obszar ograniczonego użytkowania dla przedsięwzięcia mogącego znacząco oddziaływać na środowisko, o którym mowa w art. 51 ust. 1 pkt 1, tworzy wojewoda w drodze rozporządzenia, określając grani-

ce obszaru, ograniczenia w zakresie przeznaczenia terenu, wymagania techniczne dotyczące budynków oraz sposób korzystania z terenu wynikający z postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko lub analizy porealizacyjnej albo przeglądu ekologicznego.

3. Obszar ograniczonego użytkowania dla przedsięwzięcia mogącego znacząco oddziaływać na środowisko, o którym mowa w art. 51 ust. 1 pkt 2, tworzy rada powiatu w drodze uchwały; przepisy ust. 2 stosuje się odpowiednio.

4. Do czasu ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania zawieszają się postępowanie w sprawie wydania pozwolenia na budowę lub udzielenia zgody na zmianę sposobu użytkowania obiektu budowlanego, umożliwiającej realizację przedsięwzięcia, o którym mowa w ust. 1.

Art. 136. 1. W razie ograniczenia sposobu korzystania ze środowiska, w wyniku ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania, właściwymi w sprawie odszkodowania lub nakazania wykupu nieruchomości są sądy powszechne.

2. Obowiązany do wypłaty odszkodowania lub wykupu nieruchomości jest ten, którego działalność spowodowała wprowadzenie ograniczeń w związku z ustanowieniem obszaru ograniczonego użytkowania.

Tytuł III

PRZECIWDZIAŁANIE ZANIECZYSZCZENIOM

DZIAŁ I

Przepisy ogólne

Art. 137. Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom polega na zapobieganiu lub ograniczaniu wprowadzania do środowiska substancji lub energii.

Art. 138. 1. Eksploatacja instalacji oraz urządzenia zgodnie z wymaganiami ochrony środowiska jest, z zastrzeżeniem art. 139, obowiązkiem ich właściciela, chyba że wykaze on, iż władającym instalacją lub urządzeniem jest na podstawie tytułu prawnego inny podmiot.

2. Obowiązki, o których mowa w ust. 1, w odniesieniu do instalacji, z których emisja wymaga pozwolenia, mogą być przeniesione wyłącznie w drodze umowy sporządzonej w formie aktu notarialnego.

Art. 139. Przestrzeganie wymagań ochrony środowiska związanych z eksploatacją dróg, linii kolejowych, linii tramwajowych, lotnisk oraz portów zapewniają zarządzający tymi obiektami.

Art. 140. 1. Podmiot korzystający ze środowiska jest obowiązany zapewnić przestrzeganie wymagań ochrony środowiska, w szczególności przez:

- 1) odpowiednią organizację pracy,

- 2) powierzanie funkcji związanych z zapewnieniem ochrony środowiska osobom posiadającym odpowiednie kwalifikacje zawodowe,

- 3) zapoznanie pracowników, których zakres czynności wiąże się z kwestiami ochrony środowiska, z wymaganiami w tym zakresie, gdy nie jest konieczne odpowiednie przygotowanie zawodowe w tym zakresie,

- 4) podejmowanie działań w celu wyeliminowania lub ograniczenia szkód w środowisku wynikających z nieprzestrzegania wymagań ochrony środowiska przez pracowników, a także podejmowanie właściwych środków w celu wyeliminowania takich przypadków w przyszłości.

2. Pracownicy są obowiązani postępować w sposób zapewniający ochronę środowiska.

3. Minister właściwy do spraw środowiska może określić, w drodze rozporządzenia, rodzaje czynności, instalacje lub urządzenia, których wykonywanie lub obsługa wymaga szczególnych kwalifikacji ze względu na możliwe skutki tych działań dla środowiska.

4. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 3, zostaną ustalone:

- 1) odrębne listy rodzajów czynności, instalacji i urządzeń,
- 2) wymagania dotyczące osób odpowiedzialnych za wykonywanie określonych czynności w zakresie:
 - a) kwalifikacji zawodowych,
 - b) przeszkolenia pracowników.

DZIAŁ II

Instalacje, urządzenia, substancje oraz produkty

Rozdział 1

Instalacje i urządzenia

Art. 141. 1. Eksploatacja instalacji lub urządzenia nie powinna powodować przekroczenia standardów emisyjnych.

2. Oddziaływanie instalacji lub urządzenia nie powinno powodować pogorszenia stanu środowiska w znacznych rozmiarach lub zagrożenia życia lub zdrowia ludzi.

Art. 142. 1. Wielkość emisji z instalacji lub urządzenia w warunkach odbiegających od normalnych powinna wynikać z uzasadnionych potrzeb technicznych i nie może występować dłużej niż jest to konieczne.

2. Warunkami odbiegającymi od normalnych są w szczególności okres rozruchu, awarii i likwidacji instalacji lub urządzenia.

Art. 143. Technologia stosowana w nowo uruchamianych lub zmienianych w sposób istotny instalacjami

cyjach i urządzeniach powinna spełniać wymagania, przy których określaniu uwzględnia się w szczególności:

- 1) stosowanie substancji o małym potencjale zagrożeń,
- 2) efektywne wytwarzanie oraz wykorzystanie energii,
- 3) zapewnienie racjonalnego zużycia wody i innych surowców oraz materiałów i paliw,
- 4) stosowanie technologii bezodpadowych i małodopadowych oraz możliwość odzysku powstających odpadów,
- 5) rodzaj, zasięg oraz wielkość emisji,
- 6) wykorzystywanie porównywalnych procesów i metod, które zostały skutecznie zastosowane w skali przemysłowej,
- 7) wykorzystanie analizy cyklu życia produktów,
- 8) postęp naukowo-techniczny.

Art. 144. 1. Eksploatacja instalacji nie powinna powodować przekroczenia standardów jakości środowiska.

2. Eksploatacja instalacji powodująca wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, emisję hałasu oraz wytwarzanie pól elektromagnetycznych nie powinna, z zastrzeżeniem ust. 3, powodować przekroczenia standardów jakości środowiska poza terenem, do którego prowadzący instalację ma tytuł prawny.

3. Jeżeli w związku z funkcjonowaniem instalacji utworzono obszar ograniczonego użytkowania, eksploatacja instalacji nie powinna powodować przekroczenia standardów jakości środowiska poza tym obszarem.

4. Zastosowanie technologii spełniającej wymagania, o których mowa w art. 143, a także dotrzymanie standardów emisyjnych, o których mowa w art. 145 oraz w przepisach odrębnych, nie zwalnia z obowiązku zachowania standardów jakości środowiska.

Art. 145. 1. Minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki, może określić, w drodze rozporządzenia, standardy emisyjne z instalacji w zakresie:

- 1) wprowadzania gazów lub pyłów do powietrza,
- 2) wytwarzania odpadów,
- 3) emitowania hałasu.

2. Standardy, o których mowa w ust. 1, ustala się:

- 1) w przypadku wprowadzania gazów lub pyłów do powietrza odpowiednio jako:
 - a) stężenie gazów lub pyłów w gazach odlotowych lub

b) masa gazów lub pyłów wprowadzana w określonym czasie, lub

c) stosunek masy gazów lub pyłów do jednostki wykorzystywanego surowca, materiału, paliwa lub powstającego produktu,

- 2) w razie wytwarzania odpadów — jako stosunek jednostki objętości albo masy powstających odpadów w stosunku do jednostki wykorzystywanego surowca, materiału, paliwa lub powstającego produktu,
- 3) w razie powodowania hałasu — jako poziom mocy akustycznej instalacji.

3. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, mogą zostać ustalone:

- 1) zróżnicowane wartości standardów:
 - a) w zależności od rodzaju działalności, technologii lub operacji technicznej,
 - b) w zależności od terminu oddania instalacji do eksploatacji,
- 2) sytuacje uzasadniające przejściowe odstępstwa od standardów oraz granice odstępstw,
- 3) warunki uznawania standardów za dotrzymane.

Art. 146. 1. Prowadzący instalację oraz użytkownik urządzenia są obowiązani do zapewnienia ich prawidłowej eksploatacji polegającej w szczególności na:

- 1) stosowaniu paliw, surowców i materiałów eksploatacyjnych zapewniających ograniczenie ich negatywnego oddziaływania na środowisko,
- 2) podejmowaniu odpowiednich działań w przypadku powstania zakłóceń w procesach technologicznych i operacjach technicznych w celu ograniczenia ich skutków dla środowiska.

2. Minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki, mając na uwadze potrzebę ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko eksploatowanych instalacji i urządzeń, może określić, w drodze rozporządzenia, wymagania w zakresie stosowania:

- 1) paliw, surowców i materiałów eksploatacyjnych o określonych właściwościach, cechach lub parametrach,
- 2) określonych rozwiązań technicznych zapewniających ograniczenie emisji.

3. Wymagania, o których mowa w ust. 2, mogą być zróżnicowane ze względu na termin oddania instalacji do eksploatacji lub rok produkcji urządzenia.

4. Minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki, może określić, w drodze rozporządzenia, sposoby postępowania w razie zakłóceń w procesach technolo-

gicznych i operacjach technicznych dotyczących eksploatacji instalacji lub urządzenia.

5. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 4, mogą zostać ustalone:

- 1) rodzaje zakłóceń, gdy wymagane jest wstrzymanie użytkownika instalacji lub urządzenia,
- 2) środki zaradcze, jakie powinien podjąć prowadzący instalację lub użytkownik urządzenia,
- 3) przypadki, w których prowadzący instalację lub użytkownik urządzenia powinien poinformować o zakłóceniach wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska, termin, w jakim informacja ta powinna zostać złożona oraz jej wymaganą formę.

Art. 147. 1. Prowadzący instalację oraz użytkownik urządzenia, z zastrzeżeniem ust. 2, są obowiązani do okresowych pomiarów wielkości emisji.

2. Prowadzący instalację jest obowiązany do ciągłych pomiarów wielkości emisji w razie wprowadzania do środowiska znacznych ilości substancji lub energii.

3. Zakres obowiązku prowadzenia pomiarów, o których mowa w ust. 1 i 2, może być związany z parametrami charakteryzującymi wydajność lub moc instalacji albo urządzenia.

4. Prowadzący instalację nowo zbudowaną lub zmienioną w istotny sposób, z której emisja wymaga pozwolenia, jest obowiązany do przeprowadzenia wstępnych pomiarów wielkości emisji z tej instalacji.

5. Obowiązek, o którym mowa w ust. 4, należy zrealizować najpóźniej w ciągu 14 dni od zakończenia rozruchu instalacji lub uruchomienia urządzenia, chyba że organ właściwy do wydania pozwolenia określił w pozwoleniu inny termin.

6. Prowadzący instalację oraz użytkownik urządzenia są obowiązani do ewidencjonowania wyników przeprowadzonych pomiarów oraz ich przechowywania przez 5 lat od zakończenia roku kalendarzowego, którego dotyczą.

Art. 148. 1. Minister właściwy do spraw środowiska określi, z zastrzeżeniem ust. 5, w drodze rozporządzenia, wymagania w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji, o których mowa w art. 147 ust. 1—4.

2. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, zostaną ustalone:

- 1) przypadki, w których wymagany jest ciągły pomiar emisji z instalacji,
- 2) przypadki, w których wymagane są okresowe pomiary emisji z instalacji albo urządzenia, oraz częstotliwości prowadzenia tych pomiarów,
- 3) referencyjne metodyki wykonywania pomiarów,

4) sposób ewidencjonowania przeprowadzonych pomiarów.

3. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, zostanie zawarte wymaganie prowadzenia pomiarów w zależności odpowiednio od:

- 1) rodzaju instalacji albo urządzenia,
- 2) nominalnej wielkości emisji z instalacji albo urządzenia,
- 3) parametrów charakteryzujących wydajność lub moc instalacji albo urządzenia.

4. Jeżeli obowiązek prowadzenia pomiarów nie wynika z nominalnej wielkości emisji, rozporządzenie, o którym mowa w ust. 1, określa substancje albo energie, których pomiar jest obowiązkowy.

5. Wymagań dotyczących okresowych pomiarów emisji nie ustanawia się, gdy są one określone w przepisach odrębnych.

Art. 149. 1. Wyniki pomiarów, o których mowa w art. 147 ust. 1—4, prowadzący instalację przedkłada organowi ochrony środowiska, o ile pomiary te mają szczególne znaczenie ze względu na potrzebę zapewnienia systematycznej kontroli wielkości emisji.

2. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje wyników pomiarów prowadzonych w związku z eksploatacją instalacji lub urządzenia, które ze względu na szczególne znaczenie dla zapewnienia systematycznej kontroli wielkości emisji powinny być przekazywane właściwemu organowi ochrony środowiska, oraz terminy i sposób ich prezentacji.

3. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 2, zostaną ustalone:

- 1) przypadki, w których wymagane jest przedkładanie wyników pomiarów z uwagi na:
 - a) rodzaj instalacji lub urządzenia,
 - b) nominalną wielkość emisji,
 - c) parametry charakteryzujące wydajność lub moc instalacji lub urządzenia,
- 2) formy przedkładanych wyników pomiarów,
- 3) układy przekazywanych wyników pomiarów,
- 4) wymagane techniki przedkładania wyników pomiarów,
- 5) terminy przedkładania wyników pomiarów w zależności od ich rodzajów.

Art. 150. 1. Organ ochrony środowiska może, w drodze decyzji, nałożyć na prowadzącego instalację lub użytkownika urządzenia obowiązek prowadzenia w określonym czasie pomiarów wielkości emisji wykraczających poza obowiązki, o których mowa

w art. 147 ust. 1, 2 i 4, lub określone w trybie art. 56 ust. 1 pkt 1, jeżeli z przeprowadzonej kontroli wynika, że nastąpiło przekroczenie standardów emisyjnych; do wyników przeprowadzonych pomiarów stosuje się przepis art. 147 ust. 6.

2. Wydając decyzję, o której mowa w ust. 1, właściwy organ może nałożyć obowiązek przedkładania mu wyników pomiarów, określając zakres i terminy ich przedkładania, a także wymagania w zakresie formy, układu i wymaganych technik ich przedkładania.

3. Jeżeli z przeprowadzonej kontroli wynika, że nastąpiło przekroczenie standardów emisyjnych, organ ochrony środowiska może, w drodze decyzji, nałożyć na prowadzącego instalację lub użytkownika urządzenia obowiązek przedkładania mu wyników pomiarów wielkości emisji wykraczających poza obowiązki, o których mowa w art. 149 ust. 1, określając zakres i terminy ich przedkładania, a także wymagania w zakresie formy, układu i wymaganych technik ich przedkładania.

4. Postępowanie w przedmiocie wydania decyzji nakładającej obowiązek prowadzenia pomiarów lub ich przedkładania wszczyną się z urzędu.

Art. 151. Jeżeli wymagane jest pozwolenie na emisję z instalacji, organ właściwy do jego wydania może nałożyć dodatkowe wymagania wykraczające poza wymagania, o których mowa w art. 147 i przepisach wydanych na podstawie art. 148, a także określić dodatkowe wymagania w zakresie prowadzenia pomiarów, jeżeli przemawiają za tym szczególne względy ochrony środowiska.

Art. 152. 1. Instalacja, z której emisja nie wymaga pozwolenia, mogąca negatywnie oddziaływać na środowisko, podlega zgłoszeniu organowi ochrony środowiska, z zastrzeżeniem ust. 8.

2. Zgłoszenie, o którym mowa w ust. 1, powinno zawierać:

- 1) oznaczenie prowadzącego instalację, jego adres zamieszkania lub siedziby,
- 2) adres zakładu, na którego terenie prowadzona jest eksploatacja instalacji,
- 3) rodzaj i zakres prowadzonej działalności, w tym wielkość produkcji lub wielkość świadczonych usług,
- 4) czas funkcjonowania instalacji (dni tygodnia i godziny),
- 5) wielkość i rodzaj emisji,
- 6) opis stosowanych metod ograniczania wielkości emisji,
- 7) informację, czy stopień ograniczania wielkości emisji jest zgodny z obowiązującymi przepisami.

3. Prowadzący instalację, o której mowa w ust. 1, jest obowiązany do dokonania zgłoszenia przed rozpoczęciem jej eksploatacji, z zastrzeżeniem ust. 5.

4. Do rozpoczęcia eksploatacji instalacji można przystąpić, jeżeli organ właściwy do przyjęcia zgłoszenia w terminie 30 dni od dnia doręczenia zgłoszenia nie wniesie sprzeciwu w drodze decyzji.

5. Instalację, o której mowa w ust. 1, objętą obowiązkiem zgłoszenia w okresie, gdy jest już ona eksploatowana, prowadzący ją jest obowiązany zgłosić w terminie 6 miesięcy od dnia, w którym została ona objęta tym obowiązkiem.

6. Prowadzący instalację, o której mowa w ust. 1, jest obowiązany przedłożyć organowi właściwemu do przyjęcia zgłoszenia informacje o:

- 1) rezygnacji z rozpoczęcia albo zakończenia eksploatacji instalacji,
- 2) zmianie danych, o których mowa w ust. 2 pkt 2—6.

7. Zgłoszenia, o którym mowa w ust. 6, należy dokończyć w terminie 14 dni od dnia rezygnacji z podjęcia działalności albo zaprzestania działalności lub zmiany danych, o których mowa w ust. 2 pkt 2—6.

8. Zasady zgłaszania instalacji mogącej negatywnie oddziaływać na środowisko z uwagi na wytwarzanie odpadów określają przepisy ustawy o odpadach.

Art. 153. 1. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje instalacji, z których emisja nie wymaga pozwolenia, a których eksploatacja wymaga zgłoszenia, uwzględniając ich negatywne oddziaływanie na środowisko.

2. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, zostaną ustalone rodzaje instalacji, których eksploatacja wymaga zgłoszenia z uwagi na:

- 1) wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza,
- 2) wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi,
- 3) powodowanie hałasu,
- 4) wytwarzanie pól elektromagnetycznych.

3. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, wymóg zgłoszenia dla danego rodzaju instalacji może być uzależniony od:

- 1) stosowanej techniki,
- 2) parametrów charakteryzujących wydajność lub moc instalacji.

Art. 154. 1. Organ ochrony środowiska może ustalić, w drodze decyzji, wymagania w zakresie ochrony środowiska dotyczące eksploatacji instalacji, z której emisja nie wymaga pozwolenia, o ile jest to uzasadnione koniecznością ochrony środowiska.

2. Do decyzji, o której mowa w ust. 1, przepis art. 188 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

3. Postępowanie w przedmiocie wydania decyzji, o której mowa w ust. 1, wszczyna się z urzędu.

Art. 155. Środki transportu powinny spełniać wymagania ochrony środowiska określone w ustawie oraz w przepisach odrębnych.

Art. 156. 1. Zabrania się używania instalacji lub urządzeń nagłaśniających na publicznie dostępnych terenach miast, terenach zabudowanych oraz na terenach przeznaczonych na cele rekreacyjno-wypoczynkowe.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do okazjonalnych uroczystości oraz uroczystości i imprez związanych z kultem religijnym, imprez sportowych, handlowych, rozrywkowych i innych legalnych zgromadzeń, a także podawania do publicznej wiadomości informacji i komunikatów służących bezpieczeństwu publicznemu.

Art. 157. 1. Rada gminy może, w drodze uchwały, ustanawiać ograniczenia co do czasu funkcjonowania instalacji lub korzystania z urządzeń, z których emitowany hałas może negatywnie oddziaływać na środowisko, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Ograniczenia, o których mowa w ust. 1, nie dotyczą instalacji lub urządzeń znajdujących się w miejscach kultu religijnego.

Rozdział 2

Substancje

Art. 158. Wprowadzanie do środowiska wytwarzanej, wykorzystywanej lub transportowanej substancji jest dopuszczalne wyłącznie w zakresie, w jakim jest to konieczne w związku z charakterem prowadzonej działalności.

Art. 159. 1. Wprowadzający do obrotu substancję jest obowiązany do:

- 1) opakowania substancji w sposób zabezpieczający przed przypadkowym wprowadzeniem do środowiska,
- 2) załączenia informacji zapewniającej identyfikację zagrożeń, jakie wynikają z wprowadzenia substancji do środowiska.

2. Jeżeli przypadkowe wprowadzenie substancji do środowiska może spowodować zanieczyszczenie, informacja, o której mowa w ust. 1 pkt 2, powinna określać sposób postępowania w celu ograniczenia szkód.

Art. 160. 1. Zabronione jest, z wyjątkiem przypadków określonych w ustawie i przepisach odrębnych, wprowadzanie do obrotu lub ponowne wykorzystanie substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska.

2. Substancjami stwarzającymi szczególne zagrożenie dla środowiska są w szczególności:

- 1) azbest,
- 2) PCB.

3. Minister właściwy do spraw środowiska może określić, w drodze rozporządzenia, inne — poza azbestem i PCB — substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska, kierując się koniecznością ograniczania ryzyka wystąpienia szkód w środowisku.

4. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 3, zostaną ustalone:

- 1) oznaczenie numeryczne substancji, pozwalające na jednoznaczną jej identyfikację,
- 2) nazwa substancji.

Art. 161. 1. Substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska powinny być wykorzystywane, przemieszczane i eliminowane przy zachowaniu szczególnych środków ostrożności.

2. Instalacje lub urządzenia, w których są lub były wykorzystywane substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska, powinny zostać oczyszczone lub unieszkodliwione.

3. Do instalacji lub urządzeń, co do których istnieje uzasadnione podejrzenie, iż były w nich wykorzystywane substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska, stosuje się wymagania dotyczące postępowania z instalacjami i urządzeniami, w których są lub były wykorzystywane te substancje.

Art. 162. 1. Wykorzystywane substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska podlegają sukcesywnej eliminacji.

2. Wykorzystujący substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska jest obowiązany do dokumentowania rodzaju, ilości i miejsc ich występowania oraz sposobu ich eliminowania.

3. Wykorzystujący substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska powinien okresowo przedkładać wojewodzie informacje o rodzaju, ilości i miejscach ich występowania, z zastrzeżeniem ust. 4—6.

4. Osoby fizyczne niebędące przedsiębiorcami przedkładają informacje o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska w formie uproszczonej; w tym przypadku przepisów ust. 2 nie stosuje się.

5. Informacje w formie uproszczonej przedkłada się wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta.

6. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta okresowo przedkłada wojewodzie informacje o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska.

7. Wojewoda prowadzi rejestr rodzaju, ilości oraz miejsc występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska.

8. Przepisy ust. 1—3 stosuje się odpowiednio do instalacji i urządzeń, w których substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska są lub były wykorzystywane.

9. Sposób postępowania z eliminowanymi substancjami stwarzającymi szczególne zagrożenie dla środowiska, a także instalacjami i urządzeniami, w których są lub były one wykorzystywane, określają przepisy ustawy o odpadach.

Art. 163. 1. Minister właściwy do spraw gospodarki, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw środowiska, ministrem właściwym do spraw transportu oraz ministrem właściwym do spraw zdrowia, określi, w drodze rozporządzenia, wymagania w zakresie:

- 1) wykorzystywania i przemieszczania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska,
- 2) wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska.

2. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, zostaną ustalone wymagania dotyczące:

- 1) wykorzystywania i przemieszczania poszczególnych substancji,
- 2) wykorzystywania i oczyszczania rodzajów instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane poszczególne substancje.

3. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, mogą zostać ustalone odpowiednio do potrzeb:

- 1) wymagania techniczne, jakie należy spełnić przy wykorzystywaniu i przemieszczaniu substancji oraz przy wykorzystywaniu i oczyszczaniu instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane substancje,
- 2) sposoby oznaczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane substancje, oraz pomieszczeń, w których one się znajdują,
- 3) przypadki i sposób inwentaryzowania rodzaju, ilości i miejsc występowania substancji oraz instalacji i urządzeń, w których były lub są wykorzystywane, a także zakres i formę dokumentowania postępowania z nimi oraz czas przechowywania dokumentacji,
- 4) terminy przedkładania odpowiednio wojewodzie albo wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta informacji o:
 - a) rodzaju, ilości i miejscach występowania wykorzystywanych substancji,

b) instalacjach i urządzeniach, w których substancje były lub są wykorzystywane,

c) czasie i sposobie usuwania substancji oraz instalacji i urządzeń, w których były lub są one wykorzystywane,

d) czasie i sposobie zastąpienia substancji innymi, mniej szkodliwymi dla środowiska,

5) zakres przedkładanych odpowiednio wojewodzie albo wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta informacji, o których mowa w pkt 4, z uwzględnieniem:

a) formy przedkładanych informacji,

b) układu przekazywanych informacji,

c) wymaganych technik przedkładania informacji,

6) przypadki i terminy, w których powinno się zaprzestać wykorzystywania substancji, oraz harmonogram ich eliminowania przez użytkowników,

7) przypadki i terminy, w których powinny być oczyszczone lub wyeliminowane instalacje lub urządzenia, w których były lub są wykorzystywane substancje.

4. Minister właściwy do spraw gospodarki może określić, w drodze rozporządzenia, instalacje lub urządzenia, w których mogły być wykorzystywane substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska, które traktuje się jak instalacje lub urządzenia, w których były lub są wykorzystywane te substancje.

5. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 4, zostaną ustalone rodzaje instalacji lub urządzeń, z uwzględnieniem, z uwagi na stosowane technologie, odpowiednio:

1) terminu oddania instalacji do eksploatacji albo roku produkcji urządzenia,

2) wykonawcy instalacji albo producenta urządzenia.

6. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, sposób przedkładania wojewodzie przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska.

7. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 6, zostaną określone:

1) terminy przedkładania informacji,

2) forma przedkładanej informacji,

3) układ przedkładanych informacji,

4) wymagane techniki przedkładania informacji.

8. Minister właściwy do spraw środowiska może określić, w drodze rozporządzenia, sposób prowadzenia przez wojewodę rejestru substancji, instalacji

i urządzeń, w których substancje te były lub są wykorzystywane.

9. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 8, mogą zostać ustalone:

- 1) forma i układ rejestru,
- 2) zawartość rejestru,
- 3) warunki i okres przechowywania rejestru.

Art. 164. Ilekroć w art. 160—163 jest mowa o:

- 1) substancjach stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska — rozumie się przez to także substancje i przedmioty, w których zawarte są substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska,
- 2) instalacjach lub urządzeniach, w których były wykorzystywane substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska — rozumie się przez to instalacje i urządzenia, które nie zostały poddane wymaganiem ustawy procesowi oczyszczenia.

Art. 165. Szczegółowe zasady postępowania z substancjami chemicznymi oraz wprowadzania do środowiska genetycznie zmodyfikowanych organizmów określają przepisy odrębne.

Rozdział 3

Produkty

Art. 166. Przy wytwarzaniu produktu, bez uszczerbku dla jego walorów użytkowych i bezpieczeństwa użytkownika, należy ograniczać:

- 1) zużycie substancji i energii,
- 2) wykorzystywanie substancji i rozwiązań technicznych mogących negatywnie oddziaływać na środowisko w okresie użytkowania produktu oraz po jego zużyciu,
- 3) wykorzystywanie substancji i rozwiązań technicznych utrudniających:
 - a) naprawę produktu,
 - b) demontaż produktu w celu oddzielenia zużytych elementów wymagających szczególnego postępowania na podstawie przepisów ustawy o odpadach,
 - c) użycie części produktu w innym produkcie lub ich wykorzystanie do innych celów użytkowych po zużyciu produktu.

Art. 167. Produkt powinien być zaopatrzony w informację dotyczącą jego bezpiecznego dla środowiska użytkowania, demontażu, powtórnego wykorzystania lub unieszkodliwienia.

Art. 168. Wprowadzający produkt do obrotu powinien zapewnić spełnienie przez produkt wymagań ochrony środowiska.

Art. 169. 1. Minister właściwy do spraw gospodarki, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw środowiska, może określić, w drodze rozporządzenia, szczegółowe wymagania w celu spełnienia obowiązków, o których mowa w art. 166 i 167.

2. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, zostaną ustalone:

- 1) oznaczenie numeryczne pozwalające na identyfikację produktu lub grupy produktów oraz ich nazwy,
- 2) wymagania dotyczące poszczególnych produktów lub grup produktów.

3. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, mogą zostać ustalone odpowiednio do potrzeb:

- 1) rodzaje substancji, które powinny być wykorzystywane do produkcji określonych produktów lub których wykorzystywanie jest zabronione,
- 2) dopuszczone do stosowania rozwiązania techniczne,
- 3) właściwości, jakie muszą spełniać określone produkty, w tym:
 - a) standardy emisyjne z urządzeń,
 - b) dopuszczalna lub wymagana zawartość określonych substancji w produkcie,
 - c) zakaz występowania określonych substancji w produkcie,
 - d) cechy i parametry produktu,
- 4) wymagania dotyczące informacji, o której mowa w art. 167, w tym oznaczania produktu lub jego części, oraz formy i treści informacji o zawartości w nim określonych substancji,
- 5) terminy, w których poszczególne wymagania zaczynają obowiązywać poszczególne produkty lub grupy produktów.

Art. 170. 1. Wprowadzane do obrotu jednorazowe naczynia i sztuce z tworzyw sztucznych powinny być opatrzone informacją o ich negatywnym oddziaływaniu na środowisko.

2. Minister właściwy do spraw środowiska, kierując się potrzebą ograniczenia wykorzystywania produktów negatywnie oddziałujących na środowisko, może określić, w drodze rozporządzenia, inne niż wymienione w ust. 1 produkty z tworzyw sztucznych, na których należy zamieszczać informację o negatywnym oddziaływaniu na środowisko.

3. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 2, ustalone zostaną:

- 1) oznaczenie numeryczne pozwalające na identyfikację produktu lub grupy produktów oraz ich nazwy,
- 2) termin, w którym zaczyna obowiązywać wymagania dotyczące zamieszczania informacji.

4. Minister właściwy do spraw środowiska może określić, w drodze rozporządzenia, sposób zamieszczania i treść informacji o negatywnym oddziaływaniu produktu na środowisko na produktach, o których mowa w ust. 1 i 2.

5. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 4, mogą zostać ustalone:

- 1) wielkość informacji,
- 2) wzory informacji,
- 3) grafika i kolory informacji.

Art. 171. Zabrania się wprowadzania do obrotu produktów, które nie odpowiadają wymaganiom, o których mowa w art. 166 i 167 oraz w przepisach wydanych na podstawie art. 169 i 170.

Art. 172. Opakowania powinny spełniać wymagania ochrony środowiska określone w przepisach odrębnych.

DZIAŁ III

Drogi, linie kolejowe, linie tramwajowe, lotniska oraz porty

Art. 173. Ochronę przed zanieczyszczeniami powstającymi w związku z eksploatacją dróg, linii kolejowych, linii tramwajowych, lotnisk oraz portów zapewnia się przez:

- 1) stosowanie rozwiązań technicznych ograniczających rozprzestrzenianie zanieczyszczeń, a w szczególności:
 - a) zabezpieczeń akustycznych,
 - b) zabezpieczeń przed przedostawaniem się zanieczyszczonych wód opadowych do gleby lub ziemi,
 - c) środków umożliwiających usuwanie odpadów powstających w trakcie eksploatacji dróg, linii kolejowych, linii tramwajowych, lotnisk oraz portów,
- 2) właściwą organizację ruchu.

Art. 174. 1. Eksploatacja dróg, linii kolejowych, linii tramwajowych, lotnisk oraz portów nie może powodować przekroczenia standardów jakości środowiska.

2. Emisje polegające na:

- 1) wprowadzaniu gazów lub pyłów do powietrza,
- 2) wprowadzaniu ścieków do wód lub ziemi,
- 3) wytwarzaniu odpadów,
- 4) powodowaniu hałasu,

powstające w związku z eksploatacją drogi, linii kolejowej, linii tramwajowej, lotniska oraz portu, nie mogą, z zastrzeżeniem ust. 3, spowodować przekroczenia standardów jakości środowiska poza terenem, do którego zarządzający tym obiektem ma tytuł prawny.

3. Jeżeli w związku z eksploatacją drogi, linii kolejowej, linii tramwajowej lub lotniska utworzono obszar ograniczonego użytkowania, eksploatacja nie może spowodować przekroczenia standardów jakości środowiska poza tym obszarem.

Art. 175. 1. Zarządzający drogą, linią kolejową, linią tramwajową, lotniskiem lub portem, z zastrzeżeniem ust. 2, jest obowiązany do okresowych pomiarów poziomów w środowisku substancji lub energii wprowadzanych w związku z eksploatacją tych obiektów.

2. W razie eksploatacji obiektów o określonych cechach lub kategoriach wskazujących na możliwość wprowadzania do środowiska substancji lub energii w znacznych ilościach zarządzający drogą, linią kolejową, linią tramwajową, lotniskiem lub portem jest obowiązany do ciągłych pomiarów ich poziomów w środowisku.

3. W razie przebudowy drogi, linii kolejowej, linii tramwajowej, lotniska lub portu, zmieniającej w istotny sposób warunki eksploatacji, zarządzający jest obowiązany do przeprowadzenia pomiarów poziomów w środowisku substancji lub energii wprowadzanych w związku z eksploatacją tych obiektów.

4. Obowiązek, o którym mowa w ust. 3, należy wypełnić najpóźniej w ciągu 14 dni od rozpoczęcia eksploatacji przebudowanego obiektu.

5. Do prowadzenia pomiarów, o których mowa w ust. 1—3, stosuje się odpowiednio art. 147 ust. 6.

Art. 176. 1. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, wymagania w zakresie prowadzenia pomiarów poziomów substancji lub energii w środowisku, o których mowa w art. 175 ust. 1—3.

2. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, zostaną ustalone przypadki, w których w związku z eksploatacją dróg, linii kolejowych, linii tramwajowych, lotnisk oraz portów wymagane są:

- 1) ciągłe pomiary poziomów wskazanych substancji lub energii w środowisku,
- 2) okresowe pomiary poziomów wskazanych substancji lub energii w środowisku,
- 3) referencyjne metodyki wykonywania pomiarów,
- 4) kryteria lokalizacji punktów pomiarowych,
- 5) sposoby ewidencjonowania przeprowadzonych pomiarów.

3. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, może zostać ustalone wymaganie prowadzenia pomiarów:

- 1) w zależności od:
 - a) kategorii lub klasy drogi, kategorii linii kolejowej albo linii tramwajowej,
 - b) rodzaju linii kolejowej, linii tramwajowej, lotniska albo portu,

- c) parametrów technicznych drogi, parametrów eksploatacyjnych linii kolejowej albo linii tramwajowej,
- 2) w związku z usytuowaniem drogi, linii kolejowej, linii tramwajowej, lotniska oraz portu:
 - a) na terenach gęsto zaludnionych,
 - b) na terenach objętych ochroną ze względu na potrzeby ochrony środowiska na podstawie przepisów szczególnych,
- 3) dla poszczególnych odcinków dróg, linii kolejowych albo linii tramwajowych.

Art. 177. 1. Wyniki pomiarów, o których mowa w art. 175, zarządzający drogą, linią kolejową, linią tramwajową, lotniskiem lub portem przedkłada organowi ochrony środowiska, o ile pomiary te mają szczególne znaczenie dla systematycznej obserwacji zmian stanu środowiska wynikających z eksploatacji tych obiektów.

2. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje wyników pomiarów prowadzonych w związku z eksploatacją dróg, linii kolejowych, linii tramwajowych, lotnisk oraz portów, które ze względu na szczególne znaczenie dla systematycznej obserwacji zmian stanu środowiska, wynikających z eksploatacji tych obiektów, powinny być przekazywane właściwym organom ochrony środowiska, oraz terminy i sposób ich prezentacji.

3. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 2, zostaną ustalone:

- 1) przypadki, w których wymagane jest przedkładanie wyników pomiarów z uwagi na cechy obiektów, o których mowa w art. 176 ust. 3 pkt 1, oraz ich usytuowanie,
- 2) forma przedkładanych wyników pomiarów,
- 3) układ przedkładanych wyników pomiarów,
- 4) wymagane techniki przedkładania pomiarów,
- 5) terminy przedkładania wyników pomiarów w zależności od ich rodzajów.

Art. 178. 1. Organ ochrony środowiska może, w drodze decyzji, nałożyć na zarządzającego drogą, linią kolejową, linią tramwajową, lotniskiem lub portem obowiązek prowadzenia w określonym czasie pomiarów poziomów substancji lub energii w środowisku wprowadzanych w związku z eksploatacją tych obiektów, wykraczających poza obowiązki, o których mowa w art. 175 ust. 1—3 lub określone w trybie art. 56 ust. 1 pkt 1, art. 95 ust. 1 lub art. 107 ust. 1, jeżeli przeprowadzone kontrole poziomów substancji lub energii w środowisku, które są emitowane w związku z eksploatacją obiektu, dowodzą przekroczenia standardów jakości środowiska; do wyników przeprowadzonych pomiarów stosuje się przepis art. 147 ust. 6.

2. Do decyzji, o której mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio art. 150 ust. 2.

3. Jeżeli przeprowadzone kontrole poziomów substancji lub energii w środowisku, które są emitowane w związku z eksploatacją obiektu, dowodzą przekroczenia standardów jakości środowiska, organ ochrony środowiska może, w drodze decyzji, nałożyć na zarządzającego drogą, linią kolejową, linią tramwajową, lotniskiem lub portem obowiązek przedkładania mu wyników pomiarów poziomów substancji lub energii w środowisku wykraczających poza obowiązki, o których mowa w art. 177 ust. 1, określając zakres i terminy ich przedkładania, a także wymagania w zakresie formy, układu i wymaganych technik ich przedkładania.

4. Postępowanie w przedmiocie wydania decyzji nakładającej obowiązek prowadzenia pomiarów lub ich przedkładania wszczyna się z urzędu.

Art. 179. 1. Zarządzający drogą, linią kolejową lub lotniskiem zaliczonymi do obiektów, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach, sporządza co 5 lat mapę akustyczną terenu, na którym eksploatacja obiektu może powodować przekroczenie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku.

2. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, drogi, linie kolejowe i lotniska, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach, dla których wymagane jest sporządzanie map akustycznych, oraz sposoby określania granic terenów objętych tymi mapami z uwzględnieniem cech obiektów, o których mowa w art. 176 ust. 3.

3. Mapę akustyczną sporządza się we fragmentach obejmujących obiekty na obszarach poszczególnych powiatów; do fragmentów mapy akustycznej stosuje się odpowiednio art. 118 ust. 3—5.

4. Zarządzający drogą, linią kolejową lub lotniskiem przedkłada fragment mapy akustycznej obejmującej określony powiat właściwemu wojewodzie i staroście.

5. Zarządzający drogą, linią kolejową lub lotniskiem jest obowiązany sporządzić po raz pierwszy mapę akustyczną terenu w terminie 1 roku od dnia, w którym zostały one zaliczone do obiektów, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach.

DZIAŁ IV

Pozwolenia na wprowadzanie do środowiska substancji lub energii

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 180. Eksploatacja instalacji powodująca:

- 1) wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza,
- 2) wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi,

- 3) wytwarzanie odpadów,
 - 4) emitowanie hałasu,
 - 5) emitowanie pól elektromagnetycznych
- jest dozwolona po uzyskaniu pozwolenia, jeżeli jest ono wymagane.

Art. 181. 1. Organ ochrony środowiska może udzielić pozwolenia:

- 1) zintegrowanego,
- 2) na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza,
- 3) wodnoprawnego na wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi,
- 4) na wytwarzanie odpadów,
- 5) na emitowanie hałasu do środowiska,
- 6) na emitowanie pól elektromagnetycznych.

2. Warunki i tryb wydawania, cofania i ograniczania pozwolenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 3, oraz właściwość organów określają przepisy ustawy — Prawo wodne, z zastrzeżeniem ust. 3.

3. Do pozwoleń wodnoprawnych na wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi stosuje się odpowiednio art. 187 i 198.

Art. 182. Pozwolenia, o których mowa w art. 181 ust. 1 pkt 2—6, nie są wymagane w przypadku obowiązku posiadania pozwolenia zintegrowanego.

Art. 183. 1. Pozwolenie wydaje w drodze decyzji organ ochrony środowiska.

2. O wygaśnięciu, cofnięciu oraz ograniczeniu pozwolenia orzeka organ właściwy do wydania pozwolenia.

Rozdział 2

Wydawanie pozwoleń

Art. 184. 1. Pozwolenie wydaje się, z zastrzeżeniem art. 189, na wniosek prowadzącego instalację.

2. Wniosek o wydanie pozwolenia powinien zawierać:

- 1) oznaczenie prowadzącego instalację, jego adres zamieszkania lub siedziby,
- 2) adres zakładu, na którego terenie prowadzona jest eksploatacja instalacji,
- 3) informację o tytule prawnym do instalacji,
- 4) informacje o rodzaju instalacji, stosowanych urządzeniach i technologiach oraz charakterystykę techniczną źródeł powstawania i miejsc emisji,
- 5) ocenę stanu technicznego instalacji,

- 6) informację o rodzaju prowadzonej działalności,
- 7) opis możliwych wariantów funkcjonowania instalacji,
- 8) bilans masowy i rodzaje wykorzystywanych materiałów, surowców i paliw, wraz ze schematem technologicznym,
- 9) informację o energii wykorzystywanej lub wytwarzanej przez instalację,
- 10) wielkość i źródła powstawania albo miejsca emisji — aktualnych i proponowanych — w trakcie normalnej eksploatacji instalacji oraz w warunkach odbiegających od normalnych, w szczególności takich jak: rozruch, awaria, wyłączenia,
- 11) informację o planowanych okresach funkcjonowania instalacji w warunkach odbiegających od normalnych,
- 12) informację o istniejącym lub przewidywanym oddziaływaniu emisji na środowisko,
- 13) wyniki pomiarów wielkości emisji z istniejącej instalacji,
- 14) zmiany wielkości emisji, jakie nastąpiły po wydaniu ostatniego pozwolenia dla istniejącej instalacji,
- 15) planowane działania, w tym przewidywane środki techniczne mające na celu zapobieganie lub ograniczanie emisji,
- 16) proponowane procedury monitorowania procesów technologicznych, w szczególności pomiaru lub ewidencjonowania wielkości emisji,
- 17) przewidywany sposób zakończenia eksploatacji instalacji niestwarzający zagrożenia dla środowiska,
- 18) czas, na jaki wydane ma być pozwolenie.

3. Jeżeli wniosek, o którym mowa w ust. 1, dotyczy instalacji nowo uruchamianych lub w sposób istotny zmienianych, powinien on zawierać informacje o spełnieniu wymogów, o których mowa w art. 143.

4. Do wniosku o wydanie pozwolenia należy dołączyć:

- 1) dokument potwierdzający, że wnioskodawca jest uprawniony do występowania w obrocie prawnym, jeżeli prowadzący instalację nie jest osobą fizyczną,
- 2) wypis i wyrys z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, jeżeli został sporządzony, oraz decyzję o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, jeżeli jej uzyskanie było wymagane,
- 3) streszczenie wniosku sporządzone w języku niespecjalistycznym.

5. Dodatkowe wymagania dotyczące wniosku o wydanie pozwolenia określają art. 208, 221, 232 i 235 oraz przepisy ustawy o odpadach.

Art. 185. 1. Jeżeli w postępowaniu o wydanie pozwolenia zachodzi prawdopodobieństwo, że w sprawie mogą być jeszcze inne strony nieznane organowi administracji, informację o wszczęciu postępowania należy podać do publicznej wiadomości.

2. Podanie do publicznej wiadomości, o którym mowa w ust. 1, czyni zadość obowiązkowi zawiadomienia stron w rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego.

Art. 186. Organ właściwy do wydania pozwolenia odmówi jego wydania, jeżeli:

- 1) nie są spełnione wymagania, o których mowa w art. 141 ust. 2, art. 143 i 204 ust. 1 lub przepisach ustawy o odpadach,
- 2) eksploatacja instalacji powodowałaby przekroczenie dopuszczalnych standardów emisyjnych,
- 3) eksploatacja instalacji powodowałaby przekroczenie standardów jakości środowiska,
- 4) wydanie pozwolenia byłoby niezgodne z programami działań, o których mowa w art. 17, 91 ust. 1 i art. 119 ust. 1,
- 5) wniosek dotyczy uprawnień wnioskodawcy objętych decyzją o cofnięciu lub ograniczeniu pozwolenia w przypadkach, o których mowa w art. 194 ust. 1 i art. 195 ust. 1 pkt 1, a nie minęły jeszcze 2 lata od dnia, gdy decyzja w przedmiocie cofnięcia lub ograniczenia pozwolenia stała się ostateczna.

Art. 187. 1. Jeżeli przemawia za tym szczególnie ważny interes społeczny związany z ochroną środowiska, a w szczególności z zagrożeniem pogorszenia stanu środowiska w znacznych rozmiarach, w pozwoleniu, o którym mowa w art. 181 ust. 1 pkt 1—4, może być ustanowione zabezpieczenie roszczeń z tytułu wystąpienia negatywnych skutków w środowisku.

2. Zabezpieczenie, o którym mowa w ust. 1, może mieć formę depozytu, gwarancji bankowej lub polisy ubezpieczeniowej.

3. Zabezpieczenie w formie depozytu jest wpłacane na odrębny rachunek bankowy wskazany przez organ wydający pozwolenie, a zabezpieczenie w formie gwarancji bankowej lub polisy ubezpieczeniowej jest składane do organu wydającego pozwolenie.

4. Gwarancja bankowa lub polisa ubezpieczeniowa powinna stwierdzać, że w razie wystąpienia negatywnych skutków w środowisku w wyniku niewywiązania się przez podmiot z obowiązków określonych w pozwoleniu, o którym mowa w art. 181 ust. 1 pkt 1—4, bank lub firma ubezpieczeniowa ureguluje zobowiązania na rzecz organu wydającego pozwolenie.

Art. 188. 1. Pozwolenie jest wydawane na czas oznaczony, nie dłuższy niż 10 lat.

2. Pozwolenie określa:

- 1) rodzaj i parametry instalacji istotne z punktu widzenia przeciwdziałania zanieczyszczeniom,
- 2) wielkość dopuszczalnej emisji w warunkach normalnego funkcjonowania instalacji, nie większą niż wynikająca z prawidłowej eksploatacji instalacji, dla poszczególnych wariantów funkcjonowania,
- 3) maksymalny dopuszczalny czas utrzymywania się uzasadnionych technologicznie warunków eksploatacyjnych odbiegających od normalnych, w szczególności w przypadku rozruchu i unieruchomienia instalacji, a także warunki wprowadzania do środowiska substancji lub energii w takich przypadkach oraz warunki emisji,
- 4) rodzaj i ilość wykorzystywanej energii, materiałów, surowców i paliw,
- 5) źródła powstawania albo miejsca wprowadzania do środowiska substancji lub energii,
- 6) zakres i sposób monitorowania procesów technologicznych, w tym pomiaru i ewidencjonowania wielkości emisji,
- 7) sposób postępowania w przypadku uszkodzenia aparatury pomiarowej służącej do monitorowania procesów technologicznych, jeżeli jej zastosowanie jest wymagane,
- 8) sposób i częstotliwość przekazywania informacji i danych, o których mowa w pkt 6, organowi właściwemu do wydania pozwolenia,
- 9) wymagane działania, w tym środki techniczne mające na celu zapobieganie lub ograniczanie emisji.

3. Pozwolenie może określać:

- 1) sposób postępowania w razie zakończenia eksploatacji instalacji,
- 2) wielkość i formę zabezpieczenia roszczeń.

4. Eksploatacja instalacji jest dozwolona po wniesieniu zabezpieczenia, o ile zostało ono ustanowione.

5. Dodatkowe wymagania dotyczące pozwolenia określają przepisy art. 211, 224, 233 i 236 oraz przepisy ustawy o odpadach.

Art. 189. Pozwolenie może być wydane na wniosek zainteresowanego nabyciem instalacji lub jej oznaczonej części.

Art. 190. 1. Zainteresowany nabyciem całej instalacji może złożyć wniosek o przeniesienie na niego praw i obowiązków wynikających z pozwoleń dotyczących tej instalacji.

2. Przeniesienie praw i obowiązków jest możliwe tylko wtedy, gdy nabywca daje rękojmię prawidłowego wykonania tych obowiązków.

3. Przeniesienie lub odmowa przeniesienia praw i obowiązków następuje w drodze decyzji.

4. Nabywca, o którym mowa w ust. 1, przejmuje wszystkie obowiązki ciężące w związku z eksploatacją instalacji na poprzednio prowadzącym instalację, wynikające z pozwolenia i przepisów ustawy oraz ustawy — Prawo wodne i przepisów ustawy o odpadach.

Art. 191. 1. Decyzje, o których mowa w art. 189 i 190 ust. 3:

- 1) wywołują skutki prawne po uzyskaniu tytułu prawnego do instalacji lub jej oznaczonej części,
- 2) wygasają po upływie roku od daty ich wydania, jeżeli wnioskodawca nie uzyskał tytułu prawnego do instalacji lub jej oznaczonej części.

2. Decyzje, o których mowa w art. 189 i 190 ust. 3, można wydać więcej niż jednemu wnioskodawcy.

Art. 192. Przepisy o wydawaniu pozwolenia stosuje się odpowiednio w przypadku zmiany jego warunków.

Rozdział 3

Wygaśnięcie, cofnięcie i ograniczenie pozwolenia

Art. 193. 1. Pozwolenie wygasa:

- 1) po upływie czasu, na jaki zostało wydane,
- 2) jeżeli prowadzący instalację utracił do niej tytuł prawny, z zastrzeżeniem art. 190 ust. 1—3, lub z innych powodów pozwolenie stało się bezprzedmiotowe,
- 3) na wniosek prowadzącego instalację,
- 4) jeżeli prowadzący instalację nie rozpoczął działalności objętej pozwoleniem w terminie dwóch lat od dnia, w którym pozwolenie stało się ostateczne,
- 5) jeżeli prowadzący instalację nie prowadził działalności objętej pozwoleniem przez dwa lata,
- 6) w przypadku, o którym mowa w art. 229 ust. 4.

2. Pozwolenia, o których mowa w art. 181 ust. 1 pkt 2—6, wygasają z chwilą, gdy pozwolenie zintegrowane stanie się ostateczne.

3. Organ właściwy do wydania pozwolenia stwierdza, w drodze decyzji, wygaśnięcie pozwolenia, jeżeli zachodzą okoliczności, o których mowa w ust. 1.

4. Decyzji stwierdzającej wygaśnięcie pozwolenia nie wydaje się, jeżeli prowadzący instalację uzyska nowe pozwolenie oraz jeżeli nastąpiło przeniesienie praw i obowiązków, o którym mowa w art. 190 ust. 1—3.

Art. 194. 1. Pozwolenie podlega cofnięciu lub ograniczeniu bez odszkodowania, jeżeli instalacja nie jest należycie eksploatowana, przez co stwarza zagrożenie pogorszenia stanu środowiska w znacznych rozmiarach lub zagrożenie życia lub zdrowia ludzi.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, decyzji w przedmiocie cofnięcia lub ograniczenia pozwolenia nadaje się rygor natychmiastowej wykonalności.

Art. 195. 1. Pozwolenie może zostać cofnięte lub ograniczone bez odszkodowania, jeżeli:

- 1) eksploatacja instalacji jest prowadzona z naruszeniem warunków pozwolenia, innych przepisów ustawy lub ustawy o odpadach,
- 2) przepisy dotyczące ochrony środowiska zmieniły się w stopniu uniemożliwiającym emisję na warunkach określonych w pozwoleniu,
- 3) instalacja jest objęta postępowaniem, o którym mowa w art. 227—229.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, przed wydaniem decyzji w przedmiocie cofnięcia lub ograniczenia pozwolenia organ wzywa prowadzącego instalację do usunięcia naruszeń w oznaczonym terminie.

Art. 196. 1. Pozwolenie może zostać cofnięte lub ograniczone za odszkodowaniem, jeżeli:

- 1) przemawiają za tym względy ochrony środowiska lub
- 2) korzystanie z pozwolenia stwarza zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi.

2. Ustalenie odszkodowania następuje w drodze decyzji organu właściwego do cofnięcia lub ograniczenia pozwolenia; decyzja jest niezaskarżalna.

3. Odszkodowanie przysługuje od organu właściwego do cofnięcia lub ograniczenia pozwolenia.

4. Strona niezadowolona z przyznanego odszkodowania może w terminie 30 dni od dnia doręczenia decyzji, o której mowa w ust. 2, wnieść powództwo do sądu powszechnego; droga sądowa przysługuje także w razie niewydania decyzji przez właściwy organ w terminie 3 miesięcy od zgłoszenia żądania przez poszkodowanego.

5. Wystąpienie na drogę sądową nie wstrzymuje wykonania decyzji, o której mowa w ust. 2.

6. Roszczenie o odszkodowanie przedawnia się z upływem roku od dnia, w którym decyzja o cofnięciu lub ograniczeniu pozwolenia stała się ostateczna.

Art. 197. 1. Jeżeli nie usunięto negatywnych skutków w środowisku powstałych w wyniku prowadzonej działalności, organ właściwy do wydania pozwolenia określa zakres i termin wykonania tego obowiązku w decyzji o wygaśnięciu, cofnięciu lub ograniczeniu pozwolenia.

2. Uprawnienia, o których mowa w ust. 1, nie naruszają kompetencji organu administracji wynikających z art. 362 ust. 1 pkt 2.

Art. 198. 1. Po wydaniu decyzji o wygaśnięciu, cofnięciu lub ograniczeniu pozwolenia, jeżeli prowadzący instalację usunął negatywne skutki w środowisku powstałe w wyniku prowadzonej działalności lub skutki takie nie wystąpiły, organ właściwy do wydania pozwolenia orzeka na wniosek prowadzącego instalację o zwrocie ustanowionego zabezpieczenia.

2. W razie stwierdzenia, iż nie usunięto w wyznaczonym terminie negatywnych skutków w środowisku powstałych w wyniku prowadzonej działalności, organ właściwy do wydania pozwolenia orzeka o przeznaczeniu na ten cel zabezpieczenia w wysokości niezbędnej do usunięcia tych skutków.

Art. 199. Postępowanie w przedmiocie wygaśnięcia, cofnięcia lub ograniczenia pozwolenia wszczyna się z urzędu albo na wniosek prowadzącego instalację lub zainteresowanego jej nabyciem.

Art. 200. W razie ogłoszenia likwidacji lub upadłości podmiotu korzystającego ze środowiska przepisy art. 198 stosuje się odpowiednio w zakresie orzekania o zwrocie zabezpieczenia albo o jego przeznaczeniu na usunięcie szkód.

Rozdział 4

Pozwolenia zintegrowane

Art. 201. 1. Pozwolenia zintegrowanego wymaga prowadzenie instalacji, której funkcjonowanie, ze względu na rodzaj i skalę prowadzonej w niej działalności, może powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości.

2. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości.

3. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 2, minister właściwy do spraw środowiska uwzględni rodzaj i skalę działalności prowadzonej w instalacjach oraz wynikające z funkcjonowania instalacji oddziaływanie na poszczególne elementy przyrodnicze albo na środowisko jako całość.

Art. 202. 1. Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, w pozwoleniu zintegrowanym ustala się warunki emisji na zasadach określonych dla pozwoleń, o których mowa w art. 181 ust. 1 pkt 2—6.

2. W pozwoleniu zintegrowanym ustala się wielkość emisji gazów lub pyłów wprowadzanych do powietrza z instalacji, niezależnie od tego, czy wymagane byłoby dla niej, zgodnie z ustawą, uzyskanie pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza.

3. W pozwoleniu zintegrowanym ustala się dopuszczalny poziom hałasu niezależnie od tego, czy dla zakładu wymagane byłoby, zgodnie z ustawą, uzyskanie pozwolenia na emitowanie hałasu do środowiska.

4. W pozwoleniu zintegrowanym określa się warunki wytwarzania i sposoby postępowania z odpadami na zasadach określonych w przepisach ustawy o odpadach, niezależnie od tego, czy dla instalacji wymagane byłoby, zgodnie z tymi przepisami, uzyskanie pozwolenia na wytwarzanie odpadów.

5. Jeżeli z instalacji objętej pozwoleniem zintegrowanym odprowadzane są ścieki do kanalizacji, w pozwoleniu określa się warunki, jakim powinny one odpowiadać.

6. W pozwoleniu zintegrowanym określa się warunki poboru wód na zasadach określonych w przepisach ustawy — Prawo wodne.

Art. 203. Instalacje, o których mowa w art. 201 ust. 1, położone na terenie jednego zakładu obejmuje się jednym pozwoleniem zintegrowanym.

Art. 204. 1. Instalacje wymagające pozwolenia zintegrowanego powinny spełniać wymagania ochrony środowiska wynikające z najlepszej dostępnej techniki, a w szczególności, z zastrzeżeniem art. 207 ust. 2, nie mogą powodować przekroczenia granicznych wielkości emisyjnych.

2. Przez graniczne wielkości emisyjne rozumie się takie dodatkowe standardy emisyjne, które nie mogą być przekraczane przez instalacje wymagające pozwolenia zintegrowanego.

Art. 205. Nieprzekraczanie wielkości emisji wynikającej z zastosowania najlepszej dostępnej techniki nie zwalnia z obowiązku dotrzymania standardów jakości środowiska.

Art. 206. 1. Minister właściwy do spraw środowiska gromadzi informacje o najlepszych dostępnych technikach oraz koordynuje przepływ tych informacji na potrzeby organów właściwych do wydawania pozwoleń oraz zainteresowanych podmiotów korzystających ze środowiska.

2. Minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki, uwzględniając potrzebę zapewnienia jednolitego podejścia do wydawania zintegrowanych pozwoleń na obszarze całego kraju, może określić, w drodze rozporządzenia, minimalne wymagania wynikające z najlepszej dostępnej techniki, jakie muszą spełniać instalacje, o których mowa w art. 201 ust. 2, w tym:

- 1) graniczne wielkości emisyjne,
- 2) w uzasadnionych przypadkach wzajemne, wariantowe relacje pomiędzy granicznymi wielkościami emisyjnymi dotyczącymi wprowadzania gazów lub pyłów do powietrza, odprowadzania ścieków, wytwarzania odpadów i emitowania hałasu oraz pól elektromagnetycznych,
- 3) progi tolerancji dla uzasadnionych odstępstw od ustalonych granicznych wielkości emisyjnych oraz czas ich stosowania,

4) wymagania dotyczące energochłonności i materiałochłonności,

5) inne niezbędne wymagania techniczne.

3. Przez próg tolerancji rozumie się ustaloną na podstawie ust. 2 pkt 3 wartość, o którą do wskazanego czasu mogą być przekraczane graniczne wielkości emisyjne.

4. Przy ustalaniu granicznych wielkości emisyjnych w zakresie:

- 1) wprowadzania gazów lub pyłów do powietrza,
- 2) wytwarzania odpadów,
- 3) emitowania hałasu

stosuje się odpowiednio przepisy art. 145 ust. 2 i 3.

5. Graniczne wielkości emisji w razie odprowadzania ścieków mogą być określone odpowiednio jako:

- 1) masa substancji w ściekach przypadająca na jednostkę masy wykorzystywanego surowca, materiału, paliwa lub powstającego produktu,
- 2) stężenie substancji w ściekach,
- 3) masa substancji w ściekach wprowadzana w określonym czasie,
- 4) temperatura ścieków.

Przepisy art. 145 ust. 3 stosuje się odpowiednio.

6. Graniczne wielkości emisji w razie wytwarzania pól elektromagnetycznych mogą być określone jako:

- 1) napięcia znamionowe linii i stacji elektroenergetycznych,
- 2) maksymalna równoważna moc promieniowana izotropowo dla instalacji emitujących pola elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0,03 MHz do 300 000 MHz: radiokomunikacyjnych, radionawigacyjnych i radiolokacyjnych.

Przepisy art. 145 ust. 3 stosuje się odpowiednio.

Art. 207. 1. Najlepsza dostępna technika powinna spełniać wymagania, przy których określaniu uwzględnia się jednocześnie:

- 1) rachunek kosztów i korzyści,
- 2) czas niezbędny do wdrożenia najlepszych dostępnych technik dla danego rodzaju instalacji,
- 3) zapobieganie zagrożeniom dla środowiska powodowanym przez emisje lub ich ograniczanie do minimum,
- 4) podjęcie środków zapobiegających poważnym awariom przemysłowym lub zmniejszających do minimum powodowane przez nie zagrożenia dla środowiska.

2. Odstępstwo od granicznych wielkości emisji jest dopuszczalne w zakresie progów tolerancji ustalonych na podstawie art. 206 ust. 2 pkt 3, pod warunkiem że:

- 1) będzie to z korzyścią dla środowiska jako całości,
- 2) nie zostaną naruszone standardy emisyjne.

3. Jeżeli graniczne wielkości emisyjne nie zostały określone na podstawie art. 206 ust. 2 pkt 1, dopuszczalną wielkość emisji z instalacji ustala się, uwzględniając potrzebę przestrzegania obowiązujących standardów emisyjnych.

Art. 208. 1. Wniosek o wydanie pozwolenia zintegrowanego powinien spełniać wymagania określone dla wniosków o wydanie pozwoleń, o których mowa w art. 181 ust. 1 pkt 2—6, oraz wniosku o wydanie pozwolenia wodnoprawnego na pobór wód w rozumieniu przepisów ustawy — Prawo wodne.

2. Wniosek o wydanie pozwolenia zintegrowanego powinien także zawierać:

- 1) informacje o:
 - a) oddziaływaniu emisji na środowisko jako całość,
 - b) istniejącym lub możliwym oddziaływaniu transgranicznym na środowisko,
- 2) uzasadnienie dla proponowanej wielkości emisji w przypadkach, o których mowa w art. 207 ust. 2 i 3, wskazujące spełnienie określonych w tych przepisach wymagań.

3. Wniosek przedkłada się w dwu egzemplarzach.

4. Do wniosku dołącza się:

- 1) dwa egzemplarze wykonanej przez akredytowaną jednostkę oceny zgodności z minimalnymi wymaganiami wynikającymi z najlepszej dostępnej techniki dla instalacji, która jest przedmiotem wniosku o wydanie pozwolenia zintegrowanego, o ile wymagania te zostały określone na podstawie art. 206 ust. 2,
- 2) dowód uiszczenia opłaty rejestracyjnej.

5. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, wymagany zakres akredytacji dla jednostek sporządzających oceny zgodności instalacji z minimalnymi wymaganiami wynikającymi z najlepszej dostępnej techniki, uwzględniając potrzebę zapewnienia wiarygodności tej oceny.

Art. 209. Organ właściwy do wydania pozwolenia przedkłada niezwłocznie ministrowi właściwemu do spraw środowiska albo podmiotowi, o którym mowa w art. 213 ust. 1, kopie wniosku o wydanie pozwolenia zintegrowanego oraz oceny zgodności z minimalnymi wymaganiami wynikającymi z najlepszej dostępnej techniki.

Art. 210. 1. Warunkiem rozpatrzenia wniosku o wydanie pozwolenia zintegrowanego jest wniesienie

opłaty rejestracyjnej na wydodrębiony rachunek bankowy prowadzony przez ministra właściwego do spraw środowiska.

2. Wpływy z tytułu opłaty rejestracyjnej są środkami specjalnymi w rozumieniu ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 155, poz. 1014, z 1999 r. Nr 38, poz. 360, Nr 49, poz. 485, Nr 70, poz. 778 i Nr 110, poz. 1255, z 2000 r. Nr 6, poz. 69, Nr 12, poz. 136, Nr 48, poz. 550, Nr 95, poz. 1041, Nr 119, poz. 1251 i Nr 122, poz. 1315 oraz z 2001 r. Nr 45, poz. 497 i Nr 46, poz. 499) i przeznaczane są na finansowanie zadań ministra właściwego do spraw środowiska, o których mowa w art. 206 i 212.

3. Wysokość opłaty rejestracyjnej nie może być wyższa niż 3000 EURO.

4. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, wysokość opłat rejestracyjnych, kierując się zakresem dokumentacji niezbędnej do wydania pozwolenia ze względu na skalę i rodzaj działalności prowadzonej w instalacjach oraz koniecznością zgromadzenia środków umożliwiających wykonywanie zadań, o których mowa w art. 206 i 212.

Art. 211. 1. Pozwolenie zintegrowane powinno spełniać wymagania określone dla pozwoleń, o których mowa w art. 181 ust. 1 pkt 2—6.

2. Pozwolenie zintegrowane powinno także określać:

- 1) rodzaj prowadzonej działalności,
- 2) sposoby osiągnięcia wysokiego poziomu ochrony środowiska jako całości,
- 3) sposoby ograniczania oddziaływań transgranicznych na środowisko,
- 4) wymóg informowania o wystąpieniu awarii przemysłowej, jeżeli nie wynika on z art. 264,
- 5) sposoby postępowania w przypadku zakończenia eksploatacji instalacji, w tym sposoby usunięcia negatywnych skutków powstałych w środowisku w wyniku prowadzonej eksploatacji, gdy są one przewidywane.

3. W pozwoleniu zintegrowanym można określić dodatkowe wymagania dla instalacji, jeśli jest to konieczne do osiągnięcia wysokiego poziomu ochrony środowiska jako całości.

4. Organ właściwy do wydania pozwolenia przedkłada niezwłocznie kopię wydanego pozwolenia zintegrowanego ministrowi właściwemu do spraw środowiska albo podmiotowi, o którym mowa w art. 213 ust. 1.

Art. 212. 1. Minister właściwy do spraw środowiska prowadzi rejestr wniosków o wydanie pozwolenia zintegrowanego, ocen zgodności z minimalnymi wymaganiami oraz wydanych pozwoleń zintegrowanych, a także analizuje wnioski i wydane pozwolenia z punktu widzenia spełnienia wymagań wynikających z naj-

lepszej dostępnej techniki, określonych w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 206 ust. 2.

2. Minister właściwy do spraw środowiska lub podmiot, o którym mowa w art. 213 ust. 1, może zwrócić się do starosty o udzielenie informacji lub udostępnienie innych niż wskazane w ust. 1 dokumentów związanych z wydawaniem pozwoleń zintegrowanych; uprawnienie to przysługuje podmiotowi, o którym mowa w art. 213 ust. 1, także w stosunku do wojewody.

3. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w zakresie wydawania przez starostę pozwoleń zintegrowanych minister właściwy do spraw środowiska kieruje wystąpienie, którego treścią może być w szczególności wnioski o stwierdzenie nieważności decyzji w przedmiocie wydania pozwolenia zintegrowanego.

4. W przypadku skierowania wystąpienia, o którym mowa w ust. 3, ministrowi właściwemu do spraw środowiska przysługują prawa strony w postępowaniu administracyjnym i postępowaniu przed Naczelnym Sądem Administracyjnym.

5. Podmiot, o którym mowa w art. 213 ust. 1, przekazuje ministrowi właściwemu do spraw środowiska informacje mogące stanowić podstawę do podjęcia przez ministra działań w celu wyeliminowania nieprawidłowości przy wydawaniu pozwoleń zintegrowanych.

Art. 213. 1. Wykonywanie zadań, o których mowa w art. 206 ust. 1 oraz art. 212 ust. 1 i 2, minister właściwy do spraw środowiska może zlecić osobie fizycznej albo prawnej, która ze względu na posiadane kompetencje, doświadczenie i wyposażenie będzie gwarantowała należyte ich wykonywanie.

2. Zlecenie, o którym mowa w ust. 1, dokonywane jest w trybie ustawy z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych (Dz. U. z 1998 r. Nr 119, poz. 773, z 1999 r. Nr 45, poz. 437, z 2000 r. Nr 12, poz. 136, Nr 93, poz. 1027 i Nr 110, poz. 1167 oraz z 2001 r. Nr 56, poz. 580), na okres od 5 do 8 lat.

3. Ustalając warunki przetargu na wykonanie zadań, minister uwzględnia wymagania, o których mowa w ust. 1, a także konieczność zapewnienia przez wybrany podmiot bezpieczeństwa powierzonych oraz sporządzonych w związku z wykonywaniem zadań dokumentów i baz danych.

4. Informacja o zawarciu umowy zlecającej wykonywanie zadań, jej wypowiedzeniu albo wygaśnięciu jest publikowana, w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” nie później niż na 60 dni przed terminem odpowiednio wejścia w życie umowy, jej wypowiedzenia albo wygaśnięcia.

5. W obwieszczeniu, o którym mowa w ust. 4, podaje się do wiadomości:

- 1) imię i nazwisko oraz adres zamieszkania osoby fizycznej albo nazwę i adres siedziby osoby prawnej, z którą zawarto umowę,

2) datę rozpoczęcia przez wskazany podmiot wykonywania zleconych zadań albo datę zakończenia ich wykonywania z uwagi na wygaśnięcie lub wypowiedzenie umowy.

6. W okresie wykonywania zadań przez podmiot, o którym mowa w ust. 1, organ właściwy do wydania pozwolenia zintegrowanego przedkłada kopię wniosku o wydanie pozwolenia, kopię oceny zgodności z minimalnymi wymaganiami wynikającymi z najlepszej dostępnej techniki oraz kopię wydanego pozwolenia temu podmiotowi.

7. W ciągu 30 dni od daty wygaśnięcia lub wypowiedzenia umowy podmiot, o którym mowa w ust. 1, ma obowiązek przekazania ministrowi właściwemu do spraw środowiska powierzonych oraz sporządzonych w związku z wykonywaniem zadań dokumentów i baz danych.

8. Wykonanie obowiązków określonych w ust. 7 podlega egzekucji w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Art. 214. 1. Przed dokonaniem zmian w instalacji objętej pozwoleniem zintegrowanym, polegających na zmianie sposobu funkcjonowania instalacji, prowadzący instalację jest obowiązany poinformować o planowanych zmianach organ właściwy do wydania pozwolenia.

2. Organ, o którym mowa w ust. 1, może uznać, że planowane zmiany w instalacji wymagają zmiany niektórych warunków wydanego pozwolenia zintegrowanego i zobowiązać prowadzącego instalację, w terminie 30 dni od otrzymania informacji, do złożenia wniosku o zmianę pozwolenia.

Art. 215. 1. Przed dokonaniem istotnych zmian w instalacji objętej pozwoleniem zintegrowanym prowadzący instalację jest obowiązany poinformować organ właściwy do wydania pozwolenia o planowanych zmianach i złożyć wniosek o zmianę wydanego pozwolenia zintegrowanego.

2. Wniosek o zmianę pozwolenia zintegrowanego oraz decyzja o zmianie pozwolenia zintegrowanego powinny zawierać dane, o których mowa w art. 184 i 208, oraz określać wymagania zawarte w art. 188 i 211, które mają związek z planowanymi zmianami, o których mowa w ust. 1.

Art. 216. 1. Organ właściwy do wydania pozwolenia co najmniej raz na 5 lat dokonuje analizy wydanego pozwolenia zintegrowanego.

2. Wydane pozwolenie zintegrowane analizowane jest również, jeżeli nastąpiła zmiana w najlepszych dostępnych technikach, pozwalająca na znaczne zmniejszenie wielkości emisji bez powodowania nadmiernych kosztów, lub wynika to z potrzeby dostosowania eksploatacji instalacji do zmian przepisów o ochronie środowiska.

Art. 217. W przypadku gdy analizy dokonane w oparciu o art. 216 wykazały konieczność zmiany treści pozwolenia zintegrowanego, którego termin ważności upłynie później niż rok po zakończeniu analiz, stosuje się odpowiednio przepisy art. 195.

Art. 218. Organ administracji zapewnia możliwość udziału społeczeństwa w postępowaniu, którego przedmiotem jest wydanie pozwolenia zintegrowanego lub decyzji o zmianie pozwolenia zintegrowanego.

Art. 219. W razie możliwości wystąpienia transgranicznego oddziaływania na środowisko instalacji wymagającej uzyskania pozwolenia zintegrowanego, przepisy art. 58—70 stosuje się odpowiednio.

Rozdział 5

Pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza

Art. 220. 1. Wprowadzanie do powietrza gazów lub pyłów z instalacji wymaga pozwolenia, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Nie wymaga pozwolenia wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza z instalacji:

- 1) z których wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza odbywa się w sposób niezorganizowany, bez pośrednictwa przeznaczonych do tego celu środków technicznych,
- 2) wentylacji grawitacyjnych,
- 3) energetycznych:
 - a) opalanych węglem kamiennym o łącznej nominalnej mocy do 5 MWt,
 - b) opalanych koksem, drewnem, słomą, olejem napędowym i opałowym o łącznej nominalnej mocy do 10 MWt,
 - c) opalanych paliwem gazowym o łącznej nominalnej mocy do 15 MWt,
- 4) innych niż energetyczne o łącznej nominalnej mocy do 1 MWt, opalanych węglem kamiennym, koksem, drewnem, słomą, olejem napędowym i opałowym, paliwem gazowym,
- 5) do przetaczania paliw płynnych,
- 6) do suszenia zboża,
- 7) w lakierniach zużywających na dobę mniej niż 3 kg lakierów wodnych i lakierów o wysokiej zawartości cząstek stałych,
- 8) stosowanych w gastronomii,
- 9) w oczyszczalniach ścieków,
- 10) w zbiornikach bezodpływowych kanalizacji lokalnej,
- 11) w przechowalniach owoców i warzyw,

- 12) stosowanych w hutach szkła — o wydajności mniejszej niż 1 tona na dobę,
- 13) stosowanych w fermach hodowlanych, z wyłączeniem instalacji zaliczonych do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, o których mowa w art. 51 ust. 1,
- 14) do suszenia, brykietowania i mielenia węgla — o mocy przerobowej mniejszej niż 30 ton surowca na godzinę,
- 15) stosowanych w młynach spożywczych,
- 16) do produkcji wapna palonego — przy wydajności mniejszej niż 10 ton na dobę.

Art. 221. 1. Wniosek o wydanie pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, oprócz informacji, o których mowa w art. 184 ust. 2—4, powinien także zawierać:

- 1) czas pracy źródeł powstawania i miejsc wprowadzania gazów lub pyłów do powietrza w ciągu roku,
- 2) określenie wprowadzanych do powietrza rodzajów i ilości gazów lub pyłów przypadających na jednostkę wykorzystywanego surowca, materiału, paliwa lub powstającego produktu,
- 3) opis terenu w zasięgu pięćdziesięciokrotnej wysokości najwyższego miejsca wprowadzania gazów lub pyłów do powietrza, z uwzględnieniem obszarów poddanych ochronie na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody oraz ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o uzdrowiskach i lecznictwie uzdrowiskowym (Dz. U. Nr 23, poz. 150, z 1987 r. Nr 33, poz. 180, z 1989 r. Nr 35, poz. 192, z 1990 r. Nr 34, poz. 198, z 1998 r. Nr 162, poz. 1116 i z 2000 r. Nr 120, poz. 1268),
- 4) określenie aerodynamicznej szorstkości terenu,
- 5) aktualny stan jakości powietrza,
- 6) określenie warunków meteorologicznych,
- 7) graficzne przedstawienie wyników obliczeń stanu jakości powietrza, z uwzględnieniem referencyjnych metodyk modelowania.

2. Informacje, o których mowa:

- 1) w art. 184 ust. 2 pkt 10, powinny zawierać określenie wielkości emisji w zakresie gazów lub pyłów wprowadzanych do powietrza, wyrażonej w mg/m^3 gazów odlotowych w stanie suchym w temperaturze 273 K i ciśnieniu 101,3 kPa, a także w kg/h oraz w Mg/rok ,
- 2) w art. 184 ust. 2 pkt 16, powinny wskazywać usytuowanie stanowisk do pomiaru wielkości emisji w zakresie gazów lub pyłów wprowadzanych do powietrza oraz proponowany zakres, metodykę i sposób wykonywania tych pomiarów.

Art. 222. 1. W razie braku standardów emisyjnych i dopuszczalnych poziomów substancji w powietrzu ilości gazów lub pyłów dopuszczonych do wprowadzania do powietrza ustala się na poziomie niepowodującym przekroczeń wartości odniesienia w powietrzu i standardów zapachowej jakości powietrza.

2. Minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia, określi, w drodze rozporządzenia, wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu.

3. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 2, zostaną ustalone:

- 1) warunki, w jakich ustala się wartości odniesienia, takie jak temperatura i ciśnienie,
- 2) oznaczenie numeryczne substancji pozwalające na jednoznaczną jej identyfikację,
- 3) okresy, dla których uśrednione są wartości odniesienia,
- 4) zróżnicowane poziomy substancji w powietrzu dla:
 - a) terenu kraju, z wyłączeniem obszarów parków narodowych i obszarów ochrony uzdrowiskowej,
 - b) obszarów parków narodowych,
 - c) obszarów ochrony uzdrowiskowej,
- 5) referencyjne metodyki modelowania poziomów substancji w powietrzu.

4. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 2, mogą zostać ustalone:

- 1) czas obowiązywania wartości odniesienia,
- 2) warunki uznawania wartości odniesienia za dotrzymane.

Art. 223. Jeżeli dla gazów lub pyłów brak jest wartości odniesienia, składający wniosek o wydanie pozwolenia jest obowiązany do przedłożenia uzasadnionej propozycji tej wartości.

Art. 224. 1. Pozwolenie na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, oprócz wymagań, o których mowa w art. 188, powinno określać:

- 1) charakterystykę miejsc wprowadzania gazów lub pyłów do powietrza,
- 2) usytuowanie stanowisk do pomiaru wielkości emisji w zakresie gazów lub pyłów wprowadzanych do powietrza.

2. Określając w pozwoleniu warunki, o których mowa w art. 188 ust. 2 pkt 2, ustala się rodzaje i ilość gazów lub pyłów dopuszczonych do wprowadzania do powietrza dla każdego źródła powstawania, miejsca wprowadzania i całej instalacji, wyrażone:

- 1) w mg/m³ gazów odlotowych w stanie suchym w temperaturze 273 K i ciśnieniu 101,3 kPa albo w kg/h,
- 2) w Mg/rok.

3. W pozwoleniu nie określa się wielkości emisji dla tych rodzajów gazów lub pyłów, które wprowadzone do powietrza nie powodują przekroczenia 10% dopuszczalnych poziomów substancji w powietrzu albo 10% wartości odniesienia; w takim przypadku w pozwoleniu wskazuje się rodzaje gazów i pyłów, których wielkości emisji nie określono.

4. Jeżeli dla instalacji są ustalone standardy emisyjne, to w pozwoleniu na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza nie określa się innych rodzajów gazów lub pyłów niż objęte standardem; w takim przypadku w pozwoleniu wskazuje się na odstępianie od określania warunków emisji dla pozostałych gazów i pyłów.

Art. 225. 1. Na obszarze, na którym zostały przekroczone standardy jakości powietrza, wydanie pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza dla nowo budowanej instalacji lub zmienianej w sposób istotny jest możliwe, jeżeli zostanie zapewniona odpowiednia redukcja ilości wprowadzanych do powietrza gazów lub pyłów powodujących naruszenia tych standardów, wprowadzanych z innych instalacji usytuowanych na tym obszarze.

2. Łączna redukcja ilości wprowadzanych do powietrza gazów lub pyłów z innych instalacji powinna być o co najmniej 30% większa niż ilość gazów lub pyłów dopuszczonych do wprowadzania do powietrza z nowo zbudowanej instalacji lub instalacji zmienionej w sposób istotny.

3. Pozwolenie, o którym mowa w ust. 1, może być wydane, gdy nie spowoduje to zwiększenia zagrożenia zdrowia ludzi.

Art. 226. 1. Wydanie pozwolenia w przypadku, o którym mowa w art. 225 ust. 1, wymaga przeprowadzenia postępowania kompensacyjnego, o którym mowa w art. 227—229.

2. Postępowanie kompensacyjne prowadzi się zgodnie z warunkami określonymi w rozdziałach 2 i 3, z uwzględnieniem zmian wynikających z niniejszego rozdziału.

Art. 227. W postępowaniu kompensacyjnym uczestniczą prowadzący inne instalacje, którzy wyrazili zgodę na ograniczenie ilości wprowadzanych do powietrza gazów lub pyłów.

Art. 228. Do wniosku o wszczęcie postępowania kompensacyjnego należy dołączyć:

- 1) wniosek o wydanie pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza,

- 2) zgodę uczestników postępowania na dokonanie odpowiedniej redukcji ilości wprowadzanych do powietrza gazów lub pyłów.

Art. 229. 1. Pozwolenie na wprowadzanie do powietrza gazów lub pyłów z instalacji nowo zbudowanej lub zmienionej w sposób istotny jest wykonalne nie wcześniej niż od dnia, w którym decyzje, o których mowa w ust. 2, staną się ostateczne.

2. Organ właściwy do wydania pozwolenia cofnie lub ograniczy bez odszkodowania pozwolenia na wprowadzanie do powietrza gazów lub pyłów z innych instalacji objętych postępowaniem kompensacyjnym w zakresie, w jakim uczestnicy postępowania wyrazili zgodę.

3. Z chwilą gdy decyzje, o których mowa w ust. 2, stały się ostateczne, organ właściwy do wydania pozwolenia niezwłocznie informuje o tym wnioskodawcę.

4. Jeżeli decyzja o pozwoleniu, wydana w wyniku postępowania kompensacyjnego, nie stanie się wykonalna w terminie dwóch lat od jej wydania, organ właściwy do wydania pozwolenia stwierdza jej wygaśnięcie.

Rozdział 6

Pozwolenie na emitowanie hałasu do środowiska

Art. 230. 1. Pozwolenie na emitowanie hałasu do środowiska jest wymagane, gdy hałas w środowisku przekracza dopuszczalne poziomy, z zastrzeżeniem ust. 2 i art. 231 ust. 2.

2. Pozwolenie na emitowanie hałasu do środowiska nie jest wymagane, gdy hałas powstaje w związku z eksploatacją dróg, linii kolejowych, linii tramwajowych, lotnisk oraz portów lub z działalnością osoby fizycznej niebędącej przedsiębiorcą.

Art. 231. 1. W przypadku stwierdzenia przez organ właściwy do wydania pozwolenia na emitowanie hałasu do środowiska, iż poza zakładem przekroczone są dopuszczalne poziomy hałasu, organ, w drodze postanowienia, wzywa prowadzącego zakład do przedłożenia wniosku o wydanie pozwolenia; na postanowienie to przysługuje zażalenie.

2. Obowiązek posiadania pozwolenia na emitowanie hałasu do środowiska powstaje po upływie 6 miesięcy od daty doręczenia postanowienia, o którym mowa w ust. 1.

Art. 232. 1. Wniosek o wydanie pozwolenia na emitowanie hałasu do środowiska, oprócz informacji, o których mowa w art. 184 ust. 2—4, powinien zawierać:

- 1) rozkład czasu pracy źródeł hałasu dla pory dnia i nocy,
- 2) charakterystykę terenu, na którym usytuowany jest zakład, i terenów otaczających, wynikającą z usta-

leń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, lub w razie braku planu, zgodnie z art. 115 — w zasięgu oddziaływania hałasu emitowanego przez zakład,

3) aktualny stan akustyczny środowiska wokół zakładu.

2. Informacje, o których mowa w art. 184 ust. 2 pkt 10, powinny zawierać:

- 1) określenie poziomu mocy akustycznej źródeł hałasu,
- 2) proponowane wartości dopuszczalne poziomu hałasu emitowanego przez zakład określone dla pory dnia i nocy.

Art. 233. 1. Pozwolenie na emitowanie hałasu do środowiska, oprócz wymagań, o których mowa w art. 188 ust. 2 i 3, powinno także określać dla pory dnia i nocy:

- 1) czas pracy źródeł,
- 2) dopuszczalne warianty pracy instalacji, z uwzględnieniem wykorzystywanych urządzeń.

2. Wymagania, o których mowa w art. 188 ust. 2 pkt 2, powinny zawierać wartości dopuszczalne poziomu hałasu emitowanego przez zakład, określone oddzielnie dla pory dnia i nocy.

Rozdział 7

Pozwolenie na emitowanie pól elektromagnetycznych

Art. 234. Pozwolenie na emitowanie pól elektromagnetycznych jest wymagane dla:

- 1) linii i stacji elektroenergetycznych o napięciu znamionowym 110 kV lub wyższym,
- 2) instalacji radiokomunikacyjnych, radionawigacyjnych i radiolokacyjnych, których równoważna moc promieniowana izotropowo jest równa 15 W lub wyższa, emitujących pola elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0,03 MHz do 300 000 MHz.

Art. 235. 1. Wniosek o wydanie pozwolenia na emitowanie pól elektromagnetycznych do środowiska, oprócz informacji, o których mowa w art. 184 ust. 2—4, powinien zawierać propozycje zabezpieczenia przed dostępem ludności oraz oznaczenia obszarów występowania pól elektromagnetycznych o wartościach większych niż dopuszczalne.

2. Informacje, o których mowa:

- 1) w art. 184 ust. 2 pkt 10, powinny zawierać określenia zakresów częstotliwości pól elektromagnetycznych emitowanych przez instalacje oraz napięcia znamionowe w odniesieniu do linii i stacji elektroenergetycznych,

- 2) w art. 184 ust. 2 pkt 12, powinny wskazywać, w formie opisowej i graficznej, miejsca występowania w otoczeniu instalacji pól elektromagnetycznych o wartościach granicznych dla obszarów zabudowy mieszkaniowej oraz dla miejsc dostępnych dla ludności.

Art. 236. 1. Pozwolenie na emitowanie pól elektromagnetycznych, oprócz ustaleń, o których mowa w art. 188, powinno zawierać określenie granic obszarów w otoczeniu instalacji niedostępnych dla ludności, w których będą występowały pola elektromagnetyczne o wartościach większych niż dopuszczalne, oraz sposobu ich zabezpieczenia przed dostępem ludności, a także ich oznaczenia.

2. Określając w pozwoleniu warunki, o których mowa w art. 188 ust. 2 pkt 2, ustala się:

- 1) napięcia znamionowe linii i stacji elektroenergetycznych,
- 2) maksymalną równoważną moc promieniowaną izotropowo dla instalacji radiokomunikacyjnych, radionawigacyjnych i radiolokacyjnych emitujących pola elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0,03 MHz do 300 000 MHz.

DZIAŁ V

Przeglądy ekologiczne

Art. 237. W razie stwierdzenia okoliczności wskazujących na możliwość negatywnego oddziaływania instalacji na środowisko, organ ochrony środowiska może, w drodze decyzji, zobowiązać prowadzący instalację podmiot korzystający ze środowiska do sporządzenia i przedłożenia przeglądu ekologicznego.

Art. 238. Przegląd ekologiczny instalacji zaliczonej do przedsięwzięcia mogącego znacząco oddziaływać na środowisko, o którym mowa w art. 51 ust. 1, powinien zawierać:

- 1) opis obejmujący:
 - a) rodzaj, wielkość i usytuowanie instalacji,
 - b) powierzchnię zajmowanego terenu lub obiektu budowlanego,
 - c) rodzaj technologii,
 - d) istniejące w sąsiedztwie lub bezpośrednim zasięgu oddziaływania instalacji obiekty mieszkalne i użyteczności publicznej,
 - e) istniejące w sąsiedztwie lub bezpośrednim zasięgu oddziaływania instalacji dobra kultury poddane ochronie na podstawie ustawy z dnia 15 lutego 1962 r. o ochronie dóbr kultury (Dz. U. z 1999 r. Nr 98, poz. 1150 i z 2000 r. Nr 120, poz. 1268),
 - f) istniejące w sąsiedztwie lub bezpośrednim zasięgu oddziaływania instalacji obiekty i obszary poddane ochronie na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody, ustawy o lasach,

ustawy — Prawo wodne oraz przepisów ustawy o uzdrowiskach i lecznictwie uzdrowiskowym,

- 2) określenie oddziaływania na środowisko instalacji, w tym również w przypadku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej,
- 3) opis działań mających na celu zapobieganie i ograniczanie oddziaływania na środowisko,
- 4) porównanie wykorzystywanej technologii z technologią spełniającą wymagania, o których mowa w art. 143,
- 5) wskazanie, czy dla instalacji konieczne jest ustanowienie obszaru ograniczonego użytkowania, określenie granic takiego obszaru, ograniczeń w zakresie przeznaczenia terenu, wymagań technicznych dotyczących obiektów budowlanych i sposobów korzystania z nich,
- 6) zwięzłe streszczenie w języku niespecjalistycznym informacji zawartych w przeglądzie,
- 7) nazwisko osoby lub osób sporządzających przegląd.

Art. 239. W decyzji, o której mowa w art. 237, organ właściwy do jej wydania może:

- 1) ograniczyć zakres przedmiotowy przeglądu ekologicznego,
- 2) wskazać metody badań i studiów.

Art. 240. Jeżeli możliwość negatywnego oddziaływania na środowisko wynika z funkcjonowania instalacji niezaliczonej do przedsięwzięcia mogącego znacząco oddziaływać na środowisko, o którym mowa w art. 51 ust. 1, organ właściwy do nałożenia obowiązku sporządzenia przeglądu określa, które z wymagań wymienionych w art. 237, 239 pkt 2 i art. 240 stosuje się odpowiednio.

Art. 241. 1. Jeżeli możliwość negatywnego oddziaływania na środowisko wynika z działalności podmiotu korzystającego ze środowiska innej niż eksploatacja instalacji, art. 237, 239 pkt 2 i art. 240 stosuje się odpowiednio.

2. Jeżeli przegląd ekologiczny dotyczy drogi, linii kolejowej, linii tramwajowej, lotniska lub portu, obowiązek sporządzenia przeglądu spoczywa na zarządzających tymi obiektami.

Art. 242. 1. Minister właściwy do spraw środowiska może określić, w drodze rozporządzenia, dodatkowe wymagania, jakie powinien spełniać przegląd ekologiczny dla poszczególnych rodzajów instalacji.

2. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, mogą zostać ustalone szczegółowe wymagania odnośnie do:

- 1) formy sporządzania przeglądu,
- 2) zakresu zagadnień, które powinny zostać określone i ocenione w przeglądzie,

3) rodzaju dokumentów, z których informacje powinny zostać uwzględnione w przeglądzie.

Tytuł IV

POWAŻNE AWARIE

DZIAŁ I

Przepisy ogólne

Art. 243. Ochrona środowiska przed poważną awarią, zwaną dalej „awarią”, oznacza zapobieganie zdarzeniom mogącym powodować awarię oraz ograniczanie jej skutków dla ludzi i środowiska.

Art. 244. Prowadzący zakład stwarzający zagrożenie wystąpienia awarii, dokonujący przewozu substancji niebezpiecznych oraz organy administracji są obowiązani do ochrony środowiska przed awariami.

Art. 245. 1. Każdy, kto zauważy wystąpienie awarii, jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić o tym osoby znajdujące się w strefie zagrożenia oraz jednostkę organizacyjną Państwowej Straży Pożarnej albo Policji albo wójta, burmistrza lub prezydenta miasta.

2. Organy administracji w trybie i na zasadach określonych w dekrete z dnia 23 kwietnia 1953 r. o świadczeniach w celu zwalczania klęsk żywiołowych (Dz. U. Nr 23, poz. 93, z 1959 r. Nr 27, poz. 167, z 1970 r. Nr 16, poz. 138, z 1983 r. Nr 44, poz. 200, z 1996 r. Nr 106, poz. 496 i z 1998 r. Nr 106, poz. 668) mogą wprowadzić obowiązek świadczeń osobistych i rzeczowych w celu prowadzenia akcji na rzecz ochrony życia i zdrowia ludzi oraz środowiska przed skutkami awarii.

Art. 246. 1. W razie wystąpienia awarii wojewoda, poprzez komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej i wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska, podejmie działania i zastosuje środki niezbędne do usunięcia awarii i jej skutków, określając w szczególności związane z tym obowiązki organów administracji i podmiotów korzystających ze środowiska.

2. O podjętych działaniach wojewoda informuje marszałka województwa.

Art. 247. 1. W razie wystąpienia awarii wojewódzki inspektor ochrony środowiska może w drodze decyzji:

- 1) zarządzić przeprowadzenie właściwych badań dotyczących przyczyn, przebiegu i skutków awarii,
- 2) wydać zakazy lub ograniczenia w korzystaniu ze środowiska.

2. Decyzji, o której mowa w ust. 1, nadaje się rygor natychmiastowej wykonalności.

3. Jeżeli charakter awarii uzasadnia konieczność podjęcia szybkich działań, a w szczególności gdy ich zaniechanie mogłoby spowodować zwiększenie zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub bezpośrednio zagroże-

nie pogorszenia stanu środowiska w znacznych rozmiarach, decyzja może być ogłoszona ustnie, a informacja o tym zaprotokołowana.

4. Na wniosek zobowiązanego decyzję ogłoszoną ustnie doręcza się na piśmie niezwłocznie, gdy jest to możliwe; wniosek należy złożyć w terminie 7 dni od ogłoszenia decyzji.

5. W zakresie egzekwowania obowiązków wynikających z decyzji, o której mowa w ust. 1, wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska przysługuje uprawnienie egzekwowania ustnych poleceń w granicach określonych ustawą z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 1991 r. Nr 36, poz. 161, z 1992 r. Nr 20, poz. 78, z 1993 r. Nr 28, poz. 127, z 1995 r. Nr 85, poz. 426, z 1996 r. Nr 43, poz. 189 i Nr 146, poz. 680, z 1997 r. Nr 137, poz. 926 i Nr 141, poz. 943 i 944, z 1998 r. Nr 162, poz. 1126 oraz z 2000 r. Nr 114, poz. 1193, Nr 120, poz. 1268 i Nr 122, poz. 1315).

DZIAŁ II

Instrumenty prawne służące przeciwdziałaniu poważnej awarii przemysłowej

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 248. 1. Zakład stwarzający zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, zwanej dalej „awarią przemysłową”, w zależności od rodzaju, kategorii i ilości substancji niebezpiecznej znajdującej się w zakładzie uznaje się za zakład o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii, zwany dalej „zakładem o zwiększonym ryzyku”, albo za zakład o dużym ryzyku wystąpienia awarii, zwany dalej „zakładem o dużym ryzyku”.

2. Do zakładu, w którym przewiduje się możliwość wystąpienia substancji niebezpiecznej, lub do zakładu, w którym powstanie tej substancji jest możliwe w trakcie procesu przemysłowego, przepis ust. 1 stosuje się w zależności od przewidywanej ilości substancji niebezpiecznej mogącej znaleźć się w zakładzie.

3. Minister właściwy do spraw gospodarki, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia, ministrem właściwym do spraw wewnętrznych oraz ministrem właściwym do spraw środowiska, określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje i ilości substancji niebezpiecznych, których znajdowanie się w zakładzie decyduje o zaliczeniu go do zakładu o zwiększonym ryzyku lub zakładu o dużym ryzyku.

4. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 3, zostaną ustalone:

- 1) nazwy i ilości substancji niebezpiecznych, decydujące o zaliczeniu do zakładu o zwiększonym ryzyku albo zakładu o dużym ryzyku,
- 2) oznaczenie numeryczne substancji, o których mowa w pkt 1, pozwalające na jednoznaczną ich identyfikację,

3) kryteria kwalifikowania substancji niewymienionych na podstawie pkt 1, do kategorii:

- a) bardzo toksycznych,
- b) toksycznych,
- c) utleniających,
- d) wybuchowych,
- e) łatwopalnych,
- f) wysoce łatwopalnych,
- g) skrajnie łatwopalnych,
- h) niebezpiecznych w szczególności dla ludzi lub środowiska

oraz ich ilości decydujące o zaliczeniu do zakładu o zwiększonym ryzyku albo zakładu o dużym ryzyku.

Rozdział 2

Obowiązki prowadzącego zakład stwarzający zagrożenie wystąpienia awarii przemysłowej

Art. 249. Każdy, kto zamierza prowadzić lub prowadzi zakład o zwiększonym ryzyku lub o dużym ryzyku, jest obowiązany do zapewnienia, aby zakład ten był zaprojektowany, wykonany, prowadzony i likwidowany w sposób zapobiegający awariom przemysłowym i ograniczający ich skutki dla ludzi oraz środowiska.

Art. 250. 1. Prowadzący zakład o zwiększonym ryzyku lub o dużym ryzyku jest obowiązany do zgłoszenia zakładu właściwemu organowi Państwowej Straży Pożarnej.

2. Zgłoszenie, o którym mowa w ust. 1, powinno zawierać następujące dane:

- 1) oznaczenie prowadzącego zakład, jego adres zamieszkania lub siedziby,
- 2) adres zakładu,
- 3) informację o tytule prawnym,
- 4) charakter prowadzonej lub planowanej działalności,
- 5) rodzaj instalacji i istniejące systemy zabezpieczeń,
- 6) rodzaj, kategorię i ilość oraz charakterystykę fizykochemiczną, pożarową i toksyczną substancji niebezpiecznej,
- 7) charakterystykę terenu w bezpośrednim sąsiedztwie zakładu, ze szczególnym uwzględnieniem czynników mogących przyczynić się do zwiększenia zagrożenia awarią przemysłową lub pogłębienia jej skutków.

3. Do zgłoszenia, o którym mowa w ust. 1, należy dołączyć dokument potwierdzający, że zgłaszający jest upoważniony do występowania w obrocie prawnym, jeżeli prowadzący zakład nie jest osobą fizyczną.

4. Prowadzący zakład jest obowiązany do dokonania zgłoszenia, o którym mowa w ust. 1, co najmniej na 30 dni przed uruchomieniem zakładu lub jego części.

5. Każda istotna zmiana ilości lub rodzaju substancji niebezpiecznej albo jej charakterystyki fizykochemicznej, pożarowej i toksycznej, zmiana technologii lub profilu produkcji w stosunku do danych zawartych w zgłoszeniu, o którym mowa w ust. 1, powinny zostać zgłoszone właściwemu organowi Państwowej Straży Pożarnej w terminie 14 dni przed jej wprowadzeniem.

6. Istotną zmianę ilości substancji niebezpiecznej stanowi zwiększenie lub zmniejszenie ilości określonego rodzaju substancji o więcej niż 20% w stosunku do danych przedstawionych w zgłoszeniu.

7. Istotną zmianę rodzaju substancji lub jej charakterystyki fizykochemicznej, pożarowej i toksycznej stanowi zmiana, która wiąże się z zaliczeniem do innej kategorii substancji niebezpiecznych w stosunku do danych przedstawionych w zgłoszeniu.

8. Termin przewidywanego zakończenia eksploatacji instalacji lub zamknięcia zakładu prowadzący zakład jest obowiązany zgłosić właściwemu organowi Państwowej Straży Pożarnej co najmniej 14 dni przed zamknięciem.

9. Zgłoszenia, o których mowa w ust. 1, 5 i 8, prowadzący zakład przekazuje równocześnie do wiadomości wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska.

Art. 251. 1. Prowadzący zakład o zwiększonym ryzyku lub o dużym ryzyku sporządza program zapobiegania poważnym awariom przemysłowym, zwany dalej „programem zapobiegania awariom”, w którym przedstawia system zarządzania zakładem gwarantujący ochronę ludzi i środowiska.

2. Program zapobiegania awariom powinien zawierać w szczególności:

- 1) określenie prawdopodobieństwa zagrożenia awarią przemysłową,
- 2) zasady zapobiegania oraz zwalczania skutków awarii przemysłowej przewidywane do wprowadzenia,
- 3) określenie sposobów ograniczenia skutków awarii przemysłowej dla ludzi i środowiska w przypadku jej zaistnienia,
- 4) określenie częstotliwości przeprowadzania analiz programu zapobiegania awariom w celu oceny jego aktualności i skuteczności.

3. Prowadzący zakład o zwiększonym ryzyku lub o dużym ryzyku przedkłada program zapobiegania awariom właściwemu organowi Państwowej Straży Pożarnej przed uruchomieniem zakładu oraz przekazuje go równocześnie do wiadomości wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska.

4. Uruchomienie zakładu o zwiększonym ryzyku lub o dużym ryzyku może nastąpić po upływie 14 dni od

dnia otrzymania przez właściwy organ Państwowej Straży Pożarnej programu zapobiegania awariom, jeśli w tym terminie organ ten nie wniesie sprzeciwu w drodze decyzji.

Art. 252. 1. Prowadzący zakład o dużym ryzyku jest obowiązany do opracowania i wdrożenia systemu bezpieczeństwa stanowiącego element ogólnego systemu zarządzania i organizacji zakładu.

2. W systemie bezpieczeństwa należy uwzględnić:

- 1) określenie, na wszystkich poziomach organizacji, obowiązków pracowników odpowiedzialnych za działania na wypadek awarii przemysłowej,
- 2) szkolenia pracowników, których obowiązki są związane z funkcjonowaniem instalacji, w której znajduje się substancja niebezpieczna,
- 3) funkcjonowanie mechanizmów umożliwiających systematyczną analizę zagrożeń awarią przemysłową oraz prawdopodobieństwa jej wystąpienia,
- 4) instrukcje bezpiecznego funkcjonowania instalacji, w której znajduje się substancja niebezpieczna, przewidziane dla normalnej eksploatacji instalacji, a także konserwacji i czasowych przerw w ruchu,
- 5) instrukcje sposobu postępowania w razie konieczności dokonania zmian w procesie przemysłowym,
- 6) analizę przewidywanych sytuacji awaryjnych, służącą należytemu opracowaniu planów operacyjno-ratowniczych,
- 7) prowadzenie monitoringu funkcjonowania instalacji, w której znajduje się substancja niebezpieczna, umożliwiającego podejmowanie działań korekcyjnych w przypadku wystąpienia zjawisk stanowiących odstępstwo od normalnej eksploatacji instalacji,
- 8) systematyczną ocenę programu zapobiegania awariom oraz systemu bezpieczeństwa, prowadzoną z punktu widzenia ich aktualności i skuteczności.

Art. 253. 1. Prowadzący zakład o dużym ryzyku jest obowiązany do opracowania raportu o bezpieczeństwie.

2. Raport o bezpieczeństwie powinien wykazać, że:

- 1) prowadzący zakład o dużym ryzyku jest przygotowany do stosowania programu zapobiegania awariom i do zwalczania awarii przemysłowych,
- 2) zakład spełnia warunki do wdrożenia systemu bezpieczeństwa, o którym mowa w art. 252,
- 3) zostały przeanalizowane możliwości wystąpienia awarii przemysłowej i podjęto środki konieczne do zapobieżenia im,
- 4) rozwiązania projektowe instalacji, w której znajduje się substancja niebezpieczna, jej wykonanie oraz funkcjonowanie zapewniają bezpieczeństwo,

5) zostały opracowane wewnętrzne plany operacyjno-ratownicze oraz dostarczono informacje do opracowania zewnętrznych planów operacyjno-ratowniczych.

3. Minister właściwy do spraw gospodarki, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw środowiska, ministrem właściwym do spraw wewnętrznych oraz Ministrem Obrony Narodowej, określi, w drodze rozporządzenia, wymagania, jakim powinien odpowiadać raport o bezpieczeństwie zakładu o dużym ryzyku.

4. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 3, zostaną ustalone:

- 1) forma sporządzenia raportu,
- 2) zakres zagadnień, które powinny zostać w raporcie określone i ocenione,
- 3) zakres terytorialny raportu,
- 4) rodzaje dokumentów, z których informacje powinny zostać uwzględnione w raporcie.

Art. 254. 1. Prowadzący zakład o dużym ryzyku jest obowiązany, przed uruchomieniem zakładu, do przedłożenia raportu o bezpieczeństwie komendantowi wojewódzkiemu Państwowej Straży Pożarnej i wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska.

2. Raport o bezpieczeństwie oraz jego zmiany zatwierdzane są w drodze decyzji przez komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej, po uzyskaniu opinii wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska.

Art. 255. Rozpoczęcie ruchu zakładu o dużym ryzyku może nastąpić po zatwierdzeniu raportu o bezpieczeństwie.

Art. 256. 1. Raport o bezpieczeństwie podlega, co najmniej raz na 5 lat, analizie i uzasadnionym zmianom, dokonywanym przez prowadzącego zakład o dużym ryzyku, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3.

2. Raport o bezpieczeństwie powinien być zmieniony przez prowadzącego zakład o dużym ryzyku, jeżeli potrzebę zmiany uzasadniają względy bezpieczeństwa wynikające ze zmiany stanu faktycznego, postępu naukowo-technicznego lub analizy zaistniałych awarii przemysłowych.

3. Jeżeli prowadzący zakład o dużym ryzyku nie dokonuje zmian, o których mowa w ust. 2, komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej wzywa do zmiany raportu o bezpieczeństwie, wyznaczając termin dokonania zmian.

Art. 257. 1. Prowadzący zakład o dużym ryzyku jest obowiązany, przed dokonaniem zmian w ruchu zakładu mogących mieć wpływ na wystąpienie zagrożenia awarią przemysłową, do przeprowadzenia analizy programu zapobiegania awariom, systemu bezpieczeństwa oraz raportu o bezpieczeństwie.

2. Jeżeli zachodzą okoliczności, o których mowa w ust. 1, prowadzący zakład jest obowiązany, przed wprowadzeniem zmian w ruchu zakładu, do uzyskania zatwierdzenia przez komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej zmienionego raportu o bezpieczeństwie, przekazując go równocześnie wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska.

Art. 258. 1. Prowadzący zakład o zwiększonym ryzyku, przed dokonaniem zmian w ruchu zakładu mogących mieć wpływ na wystąpienie zagrożenia awarią przemysłową, jest obowiązany do przeprowadzenia analizy programu zapobiegania awariom i wprowadzenia, w razie potrzeby, zmian w tym programie.

2. W warunkach, o których mowa w ust. 1, prowadzący zakład jest obowiązany do przedłożenia komendantowi powiatowemu Państwowej Straży Pożarnej zmian w programie zapobiegania awariom oraz do przekazania ich równocześnie do wiadomości wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska.

3. Wprowadzenie zmian w ruchu zakładu może nastąpić po upływie 14 dni od dnia otrzymania przez komendanta powiatowego Państwowej Straży Pożarnej zmian w programie zapobiegania awariom, jeśli w tym terminie organ ten nie wniesie sprzeciwu w drodze decyzji.

Art. 259. 1. Komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej może ustalić, w drodze decyzji, grupy zakładów o zwiększonym ryzyku lub o dużym ryzyku, których zlokalizowanie w niedużej odległości od siebie może zwiększyć prawdopodobieństwo wystąpienia awarii przemysłowej lub pogłębić jej skutki, w szczególności ze względu na skoncentrowanie posiadanych rodzajów, kategorii i ilości substancji niebezpiecznych.

2. W decyzji, o której mowa w ust. 1, komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej może zobowiązać prowadzących zakłady do:

- 1) wzajemnej wymiany informacji, które pozwolą na uwzględnienie w programie zapobiegania awariom, raportach o bezpieczeństwie i w wewnętrznych planach operacyjno-ratowniczych zwiększonego prawdopodobieństwa wystąpienia awarii przemysłowej lub zwiększenia skutków jej wystąpienia,
- 2) dostarczenia informacji niezbędnych do sporządzenia zewnętrznych planów operacyjno-ratowniczych oraz do opracowywania informacji o zagrożeniach awariami przemysłowymi w zakładach o dużym ryzyku lub w zakładach o zwiększonym ryzyku i przewidywanych środkach bezpieczeństwa.

Art. 260. 1. W celu zapobiegania, zwalczania i ograniczania skutków awarii przemysłowej opracowuje się wewnętrzny i zewnętrzny plan operacyjno-ratowniczy.

2. Plany operacyjno-ratownicze zawierają w szczególności:

- 1) zakładane działania służące ograniczeniu skutków awarii przemysłowej dla ludzi i środowiska,

- 2) propozycje metod i środków służących ochronie ludzi i środowiska przed skutkami awarii przemysłowej,
- 3) informację o występujących zagrożeniach, podjętych środkach zapobiegawczych i o działaniach, które będą podjęte w przypadku wystąpienia awarii przemysłowej, przedstawianą społeczeństwu i właściwym organom Państwowej Straży Pożarnej, wojewodzie, wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska, staroście, wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta,
- 4) wskazanie sposobów usunięcia skutków awarii przemysłowej i przywrócenia środowiska do stanu poprzedniego, a w przypadku gdy nie jest to możliwe — określenie zabiegów, których celem jest rekultywacja,
- 5) wskazanie sposobów zapobiegania transgranicznym skutkom awarii przemysłowej.

3. Minister właściwy do spraw gospodarki, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw środowiska, ministrem właściwym do spraw wewnętrznych oraz Ministrem Obrony Narodowej, określi, w drodze rozporządzenia, wymagania, jakim powinny odpowiadać wewnętrzne i zewnętrzne plany operacyjno-ratownicze.

4. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 3, zostaną ustalone:

- 1) forma sporządzenia planów,
- 2) zakres zagadnień, które powinny zostać określone, ocenione i ustalone,
- 3) zakres terytorialny planów.

Art. 261. 1. Prowadzący zakład o dużym ryzyku jest obowiązany do:

- 1) opracowania wewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego, a w razie zagrożenia awarią przemysłową lub jej wystąpienia — do niezwłocznego przystąpienia do jego realizacji,
- 2) dostarczenia komendantowi wojewódzkiemu Państwowej Straży Pożarnej informacji niezbędnych do opracowania zewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego, z uwzględnieniem transgranicznych skutków awarii przemysłowych.

2. Sporządzenie wewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego i dostarczenie informacji, o których mowa w ust. 1 pkt 2, następuje przed uruchomieniem zakładu o dużym ryzyku.

3. Prowadzący zakład o dużym ryzyku jest obowiązany do przeprowadzania analizy i przećwiczenia realizacji wewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego co najmniej raz na 3 lata, w celu jego aktualizacji i dokonania w nim uzasadnionych zmian; w szczególności należy brać pod uwagę zmiany wprowadzone w instalacji, w sposobie funkcjonowania jednostek ochrony

przeciwpożarowej, stan wiedzy dotyczącej zapobiegania, zwalczania i usuwania skutków awarii przemysłowej, a także postęp naukowo-techniczny.

4. Prowadzący zakład o dużym ryzyku niezwłocznie zawiadamia komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej oraz wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o przeprowadzonej analizie wewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego i o jej rezultatach.

Art. 262. Prowadzący zakład o dużym ryzyku zapewnia możliwość udziału w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie wewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego, pracownikom zakładu w szczególności narażonym bezpośrednio na skutki awarii przemysłowej oraz pełniącym funkcję społecznych inspektorów pracy lub przedstawicielom związków zawodowych odpowiedzialnym za bezpieczeństwo i higienę pracy.

Art. 263. Prowadzący zakład o dużym ryzyku jest obowiązany do dostarczenia komendantowi wojewódzkiemu Państwowej Straży Pożarnej oraz wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska wykazu zawierającego dane o rodzaju, kategorii i ilości substancji niebezpiecznych znajdujących się na terenie zakładu, a także do corocznego aktualizowania wykazu, według stanu na dzień 31 grudnia, w terminie do końca stycznia roku następnego.

Art. 264. Prowadzący zakład o zwiększonym ryzyku lub o dużym ryzyku w razie wystąpienia awarii przemysłowej jest obowiązany do:

- 1) natychmiastowego zawiadomienia o tym fakcie właściwego organu Państwowej Straży Pożarnej oraz wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska,
- 2) niezwłocznego przekazania organom, o których mowa w pkt 1, informacji:
 - a) o okolicznościach awarii,
 - b) o niebezpiecznych substancjach związanych z awarią,
 - c) umożliwiających dokonanie oceny skutków awarii dla ludzi i środowiska,
 - d) o podjętych działaniach ratunkowych, a także działaniach mających na celu ograniczenie skutków awarii i zapobieżenie jej powtórzeniu się,
- 3) stałej aktualizacji informacji, o których mowa w pkt 2, odpowiednio do zmiany sytuacji.

Rozdział 3

Obowiązki organów administracji związane z awarią przemysłową

Art. 265. 1. Komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej, na podstawie informacji przedstawionych przez prowadzącego zakład stwarzający zagrożenie wystąpienia awarii przemysłowej, sporządza ze-

wewnętrzny plan operacyjno-ratowniczy dla terenu narażonego na skutki awarii przemysłowej, położonego poza zakładem o dużym ryzyku.

2. Koszty sporządzenia zewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego ponosi prowadzący zakład o dużym ryzyku.

3. Wysokość kosztów, o których mowa w ust. 2, i sposób ich uiszczenia określa, w drodze decyzji, komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej; uzasadnienie decyzji powinno zawierać szczegółowy wykaz wykonanych prac i zestawienie kosztów ich realizacji.

4. Do należności z tytułu obowiązku uiszczenia kosztów sporządzenia zewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego stosuje się przepisy działu III ustawy — Ordynacja podatkowa, z tym że uprawnienia organów podatkowych przysługują komendantowi wojewódzkiemu Państwowej Straży Pożarnej.

5. Zewnętrzny plan operacyjno-ratowniczy sporządza się przed uruchomieniem zakładu.

6. Komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej zapewnia możliwość udziału społeczeństwa w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie zewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego.

7. Po przeprowadzeniu postępowania wymagającego udziału społeczeństwa komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej przyjmuje zewnętrzny plan operacyjno-ratowniczy.

8. W razie konieczności zmiany treści zewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego ust. 1—3, 6 i 7 stosuje się odpowiednio.

9. Komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej jest obowiązany do przeprowadzania analizy i przeciwiczenia realizacji zewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego co najmniej raz na 3 lata, w celu jego aktualizacji i dokonania w nim ewentualnych zmian; w szczególności należy brać pod uwagę zmiany wprowadzone w instalacji, w sposobie funkcjonowania jednostek ochrony przeciwpożarowej, stan wiedzy dotyczącej zapobiegania, zwalczania i usuwania skutków awarii przemysłowej, a także postęp naukowo-techniczny.

10. Do wykonania zewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego stosuje się przepisy ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. Nr 81, poz. 351, z 1994 r. Nr 27, poz. 96 i Nr 89, poz. 414, z 1996 r. Nr 106, poz. 496, z 1997 r. Nr 111, poz. 725 i Nr 121, poz. 770, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 162, poz. 1126 oraz z 2000 r. Nr 120, poz. 1268).

Art. 266. 1. Komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej w razie zagrożenia awarią przemysłową lub jej wystąpienia niezwłocznie przystępuje do realizacji zewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego.

2. Komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej może odstąpić od sporządzenia zewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego, jeżeli z informacji dostarczonych przez prowadzącego zakład wynika w sposób niebudzący wątpliwości, że nie występuje ryzyko rozprzestrzenienia się skutków awarii poza zakład.

Art. 267. 1. Komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej podaje do publicznej wiadomości informację o zamieszczeniu w publicznie dostępnym wykazie danych o aktualizowanym corocznie rejestrze substancji niebezpiecznych znajdujących się w zakładach zlokalizowanych na obszarze jego właściwości miejscowej.

2. Komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej poza informacją, o której mowa w ust. 1, podaje do publicznej wiadomości także:

- 1) informacje o zamieszczeniu w publicznie dostępnym wykazie danych o decyzji, o której mowa w art. 259 ust. 1,
- 2) informacje o zatwierdzonych raportach o bezpieczeństwie lub ich zmianach,
- 3) informacje o przyjętych zewnętrznym planach operacyjno-ratowniczych lub ich zmianach,
- 4) instrukcje o postępowaniu mieszkańców na wypadek wystąpienia awarii.

3. Komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej, co najmniej raz na 3 lata, dokonuje analizy dokumentów zawierających dane, o których mowa w ust. 2 pkt 4 i art. 259 ust. 2 pkt 2, co do ich zgodności z wymogami bezpieczeństwa oraz aktualności, a w razie potrzeby wprowadza w nich odpowiednie zmiany.

4. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres informacji wymaganych do podania do publicznej wiadomości, o których mowa w ust. 1 i 2.

5. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 4, zostaną ustalone:

- 1) formy prezentacji informacji,
- 2) szczegółowy zakres zagadnień, które powinny zostać przekazane w informacji.

Art. 268. Właściwe organy Państwowej Straży Pożarnej w razie wystąpienia awarii przemysłowej są obowiązane do:

- 1) podjęcia działań operacyjno-ratowniczych we współpracy z prowadzącym zakład,
- 2) zebrania informacji niezbędnych do dokonania analizy awarii i sformułowania zaleceń dla prowadzącego zakład,
- 3) sprawdzenia, czy prowadzący zakład podjął wszystkie konieczne środki zaradcze,

- 4) opracowania zaleceń dotyczących zastosowania w przyszłości określonych środków zapobiegawczych,
- 5) sprawdzenia, czy prowadzący zakład wdrożył zalecenia właściwego organu Państwowej Straży Pożarnej.

Art. 269. Komendant powiatowy Państwowej Straży Pożarnej, w ramach czynności kontrolno-rozpoznawczych przeprowadzanych co najmniej raz w roku w zakładzie stwarzającym zagrożenie wystąpienia awarii przemysłowych, ustala spełnienie wymogów bezpieczeństwa, a w szczególności czy:

- 1) podjęto środki zapobiegające wystąpieniu awarii przemysłowej,
- 2) zapewniono wystarczające środki ograniczające skutki awarii przemysłowej w zakładzie i poza jego granicami, uwzględniając skutki transgraniczne,
- 3) dane zawarte w dokumentach, o których mowa w ustawie, takich jak zgłoszenie zakładu o zwiększonym ryzyku lub dużym ryzyku, program zapobiegania awariom, raport o bezpieczeństwie, wewnętrzny plan operacyjno-ratowniczy, informacje niezbędne do opracowania zewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego, przedkładane właściwym organom Państwowej Straży Pożarnej — są rzetelne i odzwierciedlają stan bezpieczeństwa w zakładzie.

DZIAŁ III

Współpraca międzynarodowa

Art. 270. 1. Komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej, który na podstawie informacji otrzymanych od prowadzącego zakład o dużym ryzyku stwierdzi, że możliwe skutki awarii przemysłowej mogą mieć zasięg transgraniczny, niezwłocznie przekaze ministrowi właściwemu do spraw środowiska istotne dla sprawy informacje, a w szczególności raport o bezpieczeństwie oraz wewnętrzny i zewnętrzny plan operacyjno-ratowniczy.

2. Minister właściwy do spraw środowiska po uzyskaniu informacji, o której mowa w ust. 1, niezwłocznie zawiadamia państwo, na którego terytorium mogą wystąpić skutki awarii, o usytuowaniu zakładu o dużym ryzyku. Do zawiadomienia dołącza się informację dotyczącą raportu o bezpieczeństwie oraz zewnętrzny plan operacyjno-ratowniczy w części dotyczącej zagrożeń transgranicznych.

3. Minister właściwy do spraw środowiska po uzyskaniu informacji od komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej o wystąpieniu awarii przemysłowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej niezwłocznie zawiadamia państwo, na którego terytorium mogą wystąpić skutki tej awarii, i przekazuje wszystkie istotne dla sprawy informacje.

Art. 271. 1. Minister właściwy do spraw środowiska po uzyskaniu informacji o wystąpieniu awarii przemy-

słowej poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, której skutki mogą oddziaływać na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, niezwłocznie zawiadamia o tym Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej.

2. Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej, w sytuacji określonej w ust. 1, niezwłocznie podejmuje akcję ratowniczą.

3. Na potrzeby wystąpienia z roszczeniem wobec podmiotów odpowiedzialnych Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej, po zakończeniu akcji ratowniczej, dokona szacunku strat powstałych wskutek transgranicznego oddziaływania awarii przemysłowej na środowisko oraz kosztów akcji ratunkowej.

Tytuł V

ŚRODKI FINANSOWO-PRAWNE

DZIAŁ I

Przepisy ogólne

Art. 272. Środki finansowo-prawne ochrony środowiska stanowią w szczególności:

- 1) opłata za korzystanie ze środowiska,
- 2) administracyjna kara pieniężna,
- 3) zróżnicowane stawki podatków i innych danin publicznych służące celom ochrony środowiska.

Art. 273. 1. Opłata za korzystanie ze środowiska jest ponoszona za:

- 1) wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza,
- 2) wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi,
- 3) pobór wód,
- 4) składowanie odpadów.

2. Administracyjna kara pieniężna jest ponoszona za przekroczenie lub naruszenie warunków korzystania ze środowiska, ustalonych decyzją w zakresie określonym w ust. 1, a także w zakresie magazynowania odpadów i emitowania hałasu do środowiska.

3. Przepisy ustawy o ochronie przyrody i przepisy ustawy — Prawo geologiczne i górnicze oraz innych ustaw określają odrębne przypadki i zasady ponoszenia opłat za korzystanie ze środowiska oraz administracyjnych kar pieniężnych.

Art. 274. 1. Wysokość opłat za korzystanie ze środowiska i administracyjnych kar pieniężnych zależy odpowiednio od:

- 1) ilości i rodzaju gazów lub pyłów wprowadzanych do powietrza,
- 2) ilości i jakości pobranej wody oraz od tego, czy pobrano wodę powierzchniową czy podziemną.

2. Wysokość opłaty za wprowadzanie ścieków zależy, z zastrzeżeniem ust. 4, od rodzaju substancji zawartych w ściekach i ich ilości, a w wypadku wód chłodniczych — od temperatury tych wód.

3. Przez substancje zawarte w ściekach rozumie się także substancje wyrażone jako wskaźniki, o których mowa w art. 295 ust. 1.

4. Wysokość opłaty za wprowadzanie ścieków, o których mowa w art. 3 pkt 38 lit. c), zależy od wielkości, rodzaju i sposobu zagospodarowania terenu, z którego te ścieki są odprowadzane.

5. Wysokość opłaty za składowanie odpadów zależy od ilości i rodzaju składowanych odpadów, z tym że wysokość opłaty podwyższonej zależy także od czasu składowania odpadów.

6. Wysokość kary zależy odpowiednio od:

- 1) ilości, stanu i składu ścieków,
- 2) ilości i rodzaju składowanych albo magazynowanych odpadów oraz czasu ich składowania albo magazynowania,
- 3) pory doby i wielkości przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu.

7. Przez skład ścieków rozumie się stężenie zawartych w nich substancji.

8. Przez stan ścieków rozumie się temperaturę, odczyn i poziom sztucznych substancji promieniotwórczych.

Art. 275. Do ponoszenia opłat za korzystanie ze środowiska oraz administracyjnych kar pieniężnych są obowiązane, z zastrzeżeniem art. 284 ust. 2, podmioty korzystające ze środowiska.

Art. 276. 1. Podmiot korzystający ze środowiska bez uzyskania wymaganego pozwolenia lub innej decyzji ponosi opłatę podwyższoną za korzystanie ze środowiska.

2. W razie korzystania ze środowiska z przekroczeniem lub naruszeniem warunków określonych w pozwoleniu lub innej decyzji podmiot korzystający ze środowiska ponosi, oprócz opłaty, administracyjną karę pieniężną.

Art. 277. 1. Opłaty za korzystanie ze środowiska podmiot korzystający ze środowiska wnosi na rachunek urzędu marszałkowskiego właściwego ze względu na miejsce korzystania ze środowiska.

2. Opłaty za wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, wynikające z eksploatacji urządzeń, wnosi się na rachunek urzędu marszałkowskiego właściwego ze względu na miejsce rejestracji podmiotu korzystającego ze środowiska.

3. Administracyjne kary pieniężne podmiot korzystający ze środowiska wnosi na rachunek wojewódz-

kiego inspektora ochrony środowiska, który wydał decyzję w przedmiocie wymierzenia kary.

4. Wpływy z tytułu opłat i kar stanowią przychody odpowiednich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Art. 278. Marszałek województwa i wojewódzki inspektor ochrony środowiska sporządzają sprawozdania z wykonania przychodów i rozchodów, o których mowa w art. 277, na zasadach określonych w odrębnych przepisach.

Art. 279. 1. Jeżeli warunki korzystania ze środowiska są określone w pozwoleniu, o którym mowa w art. 181 ust. 1 pkt 1—3, 5 i 6, oraz w pozwoleniu wodnoprawnym na pobór wód w rozumieniu ustawy — Prawo wodne, podmiotem obowiązującym do poniesienia opłaty za korzystanie ze środowiska lub administracyjnej kary pieniężnej jest podmiot, którego dotyczy pozwolenie.

2. W razie składowania lub magazynowania odpadów podmiotem korzystającym ze środowiska, obowiązującym do ponoszenia opłat za korzystanie ze środowiska oraz administracyjnych kar pieniężnych, jest, z zastrzeżeniem ust. 3, posiadacz odpadów w rozumieniu przepisów ustawy o odpadach.

3. Jeżeli odpady zostały przekazane na rzecz podmiotu, który nie uzyskał wymaganego zezwolenia w zakresie gospodarki odpadami, to podmiotem korzystającym ze środowiska, obowiązującym do ponoszenia opłat za korzystanie ze środowiska, jest, z zastrzeżeniem ust. 4, podmiot, który przekazał te odpady.

4. Jeżeli osoba fizyczna niebędąca przedsiębiorcą przekazuje odpady podmiotowi, który nie uzyskał wymaganego zezwolenia w zakresie gospodarki odpadami, podmiotem korzystającym ze środowiska, obowiązującym do ponoszenia opłat za korzystanie ze środowiska, jest podmiot, któremu przekazano te odpady.

Art. 280. Jeżeli składowane lub magazynowane odpady ulegają zmieszaniu, za podstawę opłaty za korzystanie ze środowiska lub administracyjnej kary pieniężnej przyjmuje się rodzaj odpadu, za który jednostkowa stawka opłaty jest najwyższa.

Art. 281. 1. Do ponoszenia opłat za korzystanie ze środowiska oraz administracyjnych kar pieniężnych stosuje się odpowiednio, z zastrzeżeniem ust. 2, przepisy działu III ustawy — Ordynacja podatkowa, z tym że uprawnienia organów podatkowych przysługują marszałkowi województwa albo wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska.

2. Do ponoszenia opłat, o których mowa w art. 276 ust. 1, oraz administracyjnych kar pieniężnych nie stosuje się przepisów ustawy — Ordynacja podatkowa dotyczących odroczenia terminu płatności należności, zaniechania ustalenia zobowiązania, zaniechania poboru należności oraz umarzania zaległych zobowiązań i odsetek za zwłokę, chyba że przepisy działu IV stanowią inaczej.

Art. 282. Postępowanie w przedmiocie opłat za korzystanie ze środowiska oraz administracyjnych kar pieniężnych wszczyna się z urzędu albo na wniosek podmiotu korzystającego ze środowiska, którego dotyczy opłata albo kara.

Art. 283. 1. Stawki podatków i innych danin publicznych powinny być różnicowane, z uwzględnieniem celów służących ochronie środowiska.

2. Stawki podatku akcyzowego powinny być kalkulowane w szczególności tak, aby zapewnić niższą cenę rynkową:

- 1) benzyny bezołowiowej w stosunku do benzyny zawierającej ołów,
- 2) olejów napędowego i opałowego o niższej zawartości siarki w stosunku do olejów o wyższej zawartości siarki,
- 3) olejów napędowego i smarowego, wytwarzanych z udziałem komponentów uzyskiwanych z regeneracji olejów zużytych, w stosunku do olejów wytwarzanych bez udziału tych komponentów,
- 4) biopaliw opartych na wykorzystaniu biomasy, w szczególności roślin uprawnych, w stosunku do paliw pochodzących ze źródeł nieodnawialnych.

DZIAŁ II

Opłaty za korzystanie ze środowiska

Rozdział 1

Wnoszenie opłat

Art. 284. 1. Podmiot korzystający ze środowiska ustala we własnym zakresie wysokość należnej opłaty i wnosi ją na rachunek właściwego urzędu marszałkowskiego.

2. Osoby fizyczne niebędące przedsiębiorcami ponoszą opłaty za korzystanie ze środowiska w zakresie, w jakim korzystanie wymaga pozwolenia na wprowadzanie substancji lub energii do środowiska oraz pozwolenia wodnoprawnego na pobór wód w rozumieniu przepisów ustawy — Prawo wodne.

Art. 285. 1. Opłatę ustala się według stawek obowiązujących w okresie, w którym korzystanie ze środowiska miało miejsce.

2. Podmiot korzystający ze środowiska wnosi opłatę do końca miesiąca następującego po upływie każdego kwartału.

Art. 286. 1. Podmiot korzystający ze środowiska w terminie wniesienia opłaty przedkłada marszałkowi województwa wykaz zawierający informacje i dane, o których mowa w art. 287, wykorzystane do ustalenia wysokości opłat.

2. Wykaz, na podstawie którego ustalono opłaty za składowanie odpadów, podmiot korzystający ze środo-

wiska przedkłada także wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta właściwemu ze względu na miejsce składowania odpadów.

3. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, wzory wykazów zawierających informacje i dane o zakresie korzystania ze środowiska i sposób ich przedstawiania.

4. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 3, zostaną ustalone:

- 1) forma wykazu,
- 2) zawartość wykazu, w tym wymaganie, aby wykaz zawierał zbiorcze zestawienie informacji o zakresie korzystania ze środowiska, o którym mowa w art. 273 ust. 1,
- 3) układ wykazu,
- 4) wymagane techniki przedkładania wykazu.

Art. 287. 1. Podmiot korzystający ze środowiska powinien prowadzić, aktualizowaną co kwartał, ewidencję zawierającą odpowiednio:

- 1) informacje o ilości i rodzajach gazów lub pyłów wprowadzanych do powietrza oraz dane, na podstawie których określono te ilości,
- 2) informacje o ilości i jakości pobranej wody powierzchniowej i podziemnej,
- 3) informacje o ilości, stanie i składzie ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi,
- 4) informacje o wielkości, rodzaju i sposobie zagospodarowania terenu, z którego odprowadzane są ścieki, o których mowa w art. 3 pkt 38 lit. c).

2. Zasady prowadzenia ewidencji odpadów określają przepisy ustawy o odpadach.

Art. 288. 1. W razie nieuiszczenia przez podmiot korzystający ze środowiska opłaty albo uiszczenia opłaty w wysokości nasuwającej zastrzeżenia marszałek województwa wymierza opłatę w drodze decyzji, na podstawie własnych ustaleń lub kontroli oraz wyników kontroli wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska.

2. Marszałek województwa dokonuje ustaleń własnych na podstawie:

- 1) pomiarów dokonywanych przez organy administracji lub przez podmiot korzystający ze środowiska obowiązany do poniesienia opłat,
- 2) innych danych technicznych i technologicznych.

Art. 289. 1. Nie wnosi się opłat z tytułu tych rodzajów korzystania ze środowiska spośród wymienionych w art. 273 ust. 1, których kwartalna wysokość, z zastrzeżeniem ust. 2, nie przekracza 25% najniższego wynagrodzenia za pracę pracowników, obowiązującego w dniu 30 września roku poprzedniego, określonego na podstawie odrębnych przepisów.

2. Sejmik województwa może, w drodze aktu prawa miejscowego, uchwalić podwyższenie wartości procentowej, o której mowa w ust. 1, jednak nie więcej niż do 50%.

Rozdział 2

Stawki opłat za korzystanie ze środowiska

Art. 290. 1. Górne jednostkowe stawki opłat wynoszą, z zastrzeżeniem art. 291 ust. 1:

- 1) 273 zł za 1 kg gazów lub pyłów wprowadzanych do powietrza,
- 2) 175 zł za 1 kg substancji wprowadzanych ze ściekami do wód lub do ziemi,
- 3) 20 zł za 1 dam³ wód chłodniczych,
- 4) 200 zł za umieszczenie 1 Mg odpadów na składowisku,
- 5) 3 zł za pobór 1 m³ wody podziemnej,
- 6) 1,50 zł za pobór 1 m³ wody powierzchniowej,
- 7) 3 zł za 1 m² powierzchni na jeden rok, z której odprowadzane są ścieki, o których mowa w art. 3 pkt 38 lit. c).

2. Rada Ministrów, w drodze rozporządzeń:

- 1) określi jednostkowe stawki opłat, o których mowa w ust. 1,
- 2) może zróżnicować wysokość stawek opłat w zależności od:
 - a) rodzaju gazów, pyłów, odpadów lub substancji w ściekach i temperatury ścieków,
 - b) jakości i rodzaju pobranej wody,
 - c) obszaru kraju,
 - d) sposobu zagospodarowania terenu w przypadku stawek opłat za wody opadowe i roztopowe.

3. Rada Ministrów, wydając rozporządzenia, o których mowa w ust. 2, uwzględnia:

- 1) wielkość zasobów wodnych możliwych do wykorzystania w poszczególnych dorzeczach oraz koszt uzyskania wód z tych zasobów, dostępność zasobów środowiska, wymogi ochrony środowiska i stopień degradacji poszczególnych obszarów i zasobów, wynikające z dotychczasowych form korzystania ze środowiska,
- 2) uciążliwość gazów, pyłów, substancji lub energii zawartych w ściekach oraz odpadów dla środowiska,
- 3) potrzebę zapewnienia szczególnej ochrony zasobów wód podziemnych i wód jezior,
- 4) możliwości techniczne lub technologiczne oraz ekologiczną lub ekonomiczną racjonalność odzysku odpadów.

4. Rozporządzenia, o których mowa w ust. 2, powinny być ogłoszone nie później niż do dnia 30 września roku poprzedzającego rok, od którego mają obowiązywać.

Art. 291. 1. Stawki opłat określone w art. 290 ust. 1 oraz ustalone na podstawie art. 290 ust. 2 podlegają z dniem 1 stycznia każdego roku kalendarzowego podwyższeniu w stopniu odpowiadającym średniorocznemu wskaźnikowi cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem przyjętemu w ustawie budżetowej za rok poprzedni.

2. Minister właściwy do spraw środowiska, nie później niż w terminie do dnia 31 października każdego roku, ogłasza, w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” wysokość stawek opłat na następny rok, uwzględniając dotychczasowe zmiany wysokości stawek oraz zasadę określoną w ust. 1.

Rozdział 3

Opłaty podwyższone

Art. 292. Podmiot korzystający ze środowiska ponosi opłaty podwyższone o 500% w przypadku braku wymaganego pozwolenia na:

- 1) wprowadzanie do powietrza gazów lub pyłów,
- 2) pobór wód lub wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi.

Art. 293. 1. Za składowanie odpadów bez uzyskania decyzji zatwierdzającej instrukcję eksploatacji składowiska odpadów podmiot korzystający ze środowiska ponosi, z zastrzeżeniem ust. 3—5, opłaty podwyższone w wysokości 0,05 jednostkowej stawki opłaty za umieszczenie odpadów na składowisku za każdą dobę składowania.

2. Magazynowanie odpadów bez wymaganej decyzji określającej sposób i miejsce magazynowania traktuje się jako składowanie odpadów bez wymaganej decyzji zatwierdzającej instrukcję eksploatacji składowiska, z zastrzeżeniem ust. 3.

3. Za składowanie odpadów w miejscu na ten cel nieprzeznaczonym podmiot korzystający ze środowiska ponosi opłaty podwyższone w wysokości 0,1 stawki opłaty za umieszczenie odpadów na składowisku za każdą dobę składowania.

4. W przypadku pozbycia się odpadów:

- 1) nad brzegami zbiorników wodnych, a zwłaszcza w strefach ochronnych ujęć wód i na terenach wyciągu wód z warstw wodonośnych,
- 2) na terenach parków narodowych i rezerwatów przyrody,
- 3) na terenach leśnych albo uzdrowiskowych lub na terenach przeznaczonych na cele rekreacyjno-wypoczynkowe,

podmiot korzystający ze środowiska ponosi opłaty podwyższone w wysokości 0,15 jednostkowej stawki

opłaty za umieszczenie odpadów na składowisku za każdą dobę składowania.

5. Podmiot korzystający ze środowiska w przypadku pozbycia się odpadów do śródlądowych wód powierzchniowych i podziemnych, morskich wód wewnętrznych lub wód morza terytorialnego ponosi opłatę podwyższoną w wysokości 100-krotnej jednostkowej stawki opłaty za umieszczenie odpadów na składowisku.

Rozdział 4

Przepisy szczególne dotyczące opłat za pobór wody, wprowadzanie ścieków i za składowanie odpadów

Art. 294. Zwolniony z opłat jest pobór wody:

- 1) dokonywany na potrzeby przerzutów wody,
- 2) na potrzeby energetyki wodnej, pod warunkiem zwrotu takiej samej ilości wody, co najmniej nie gorszej jakości, w odległości mniejszej niż 1 km od miejsca jej poboru,
- 3) powierzchniowej na potrzeby związane z wytwarzaniem energii cieplnej lub elektrycznej w części odpowiadającej ilości tej wody odprowadzanej do odbiornika, pod warunkiem że pobór ten oraz odprowadzanie wód chłodniczych i wód pochodzących z obiegów chłodzących są zgodne z pozwoleniem,
- 4) na potrzeby funkcjonowania pomp ciepłych oraz geotermii, wykorzystujących energię wody podziemnej, pod warunkiem zwrotu do wód podziemnych takiej samej ilości wody co najmniej nie gorszej jakości,
- 5) na potrzeby chowu lub hodowli ryb oraz innych organizmów wodnych, pod warunkiem że pobór ten oraz odprowadzenie wykorzystanej wody jest zgodne z pozwoleniem,
- 6) na potrzeby nawadniania wodami powierzchniowymi użytków rolnych i gruntów leśnych,
- 7) pochodzącej z odwodnienia gruntów, obiektów lub wykopów budowlanych i zakładów górniczych.

Art. 295. 1. Opłaty za ścieki wprowadzane do wód lub do ziemi ponosi się, z zastrzeżeniem ust. 3—6, za substancje wyrażone jako wskaźnik pięciodobowego biochemicznego zapotrzebowania tlenu, chemicznego zapotrzebowania tlenu, zawiesiny ogólnej, sumy jonów chlorków i siarczanów. Wysokość opłaty ustala się, biorąc pod uwagę wskaźnik, który powoduje opłatę najwyższą.

2. Do opłaty ustalonej według zasad, o których mowa w ust. 1, dolicza się opłatę za inne substancje zawarte w ściekach.

3. Opłatę za wprowadzanie wód zasolonych ponosi się za sumę jonów chlorków i siarczanów.

4. Podstawą ustalenia opłaty za wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi jest ilość substancji zawartych w ściekach pomniejszona o ilość tych substancji zawartych w pobranej wodzie.

5. Opłatę za wprowadzanie wód chłodniczych ponosi się w zależności od ich temperatury.

6. Opłatę za ścieki, o których mowa w art. 3 pkt 38 lit. c), ponosi się w postaci zryczałtowanej.

7. Ilość i skład ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi ustala się w miejscu wylotu ścieków z instalacji służących do ich oczyszczania lub kolektorów eksploatowanych przez podmioty korzystające ze środowiska, z tym że w przypadku wprowadzania wód chłodniczych wraz z innymi rodzajami ścieków ilość i skład ścieków ustala się przed ich zmieszczeniem.

Art. 296. Zwolnione z opłat jest wprowadzanie:

- 1) do ziemi — ścieków w celu rolniczego wykorzystania, w przypadku posiadania pozwolenia wodnoprawnego na takie ich wykorzystanie,
- 2) do wód — wód chłodniczych i wód pochodzących z obiegów chłodzących, jeżeli ich temperatura nie przekracza $+26^{\circ}\text{C}$ albo naturalnej temperatury wody, w przypadku gdy jest ona wyższa niż $+26^{\circ}\text{C}$,
- 3) do wód — wód zasolonych, jeżeli wartość sumy jonów chlorków i siarczanów w tych wodach nie przekracza 500 mg/l.

Art. 297. Opłatę za składowanie odpadów ponosi się za umieszczenie odpadów na składowisku, z zastrzeżeniem art. 293 ust. 1 i 3—5.

DZIAŁ III

Administracyjne kary pieniężne

Rozdział 1

Postępowanie w sprawie wymierzenia kary

Art. 298. 1. Administracyjne kary pieniężne wymierza, w drodze decyzji, wojewódzki inspektor ochrony środowiska za:

- 1) przekroczenie określonych w pozwoleniach, o których mowa w art. 181 ust. 1 pkt 1 i 2, ilości lub rodzaju gazów lub pyłów wprowadzanych do powietrza,
- 2) przekroczenie określonych w pozwoleniach, o których mowa w art. 181 ust. 1 pkt 1 i 3, ilości, stanu lub składu ścieków,
- 3) przekroczenie określonej w pozwoleniach, o których mowa w art. 181 ust. 1 pkt 1, i pozwoleniach na pobór wód, ilości pobranej wody,
- 4) naruszenie warunków decyzji zatwierdzającej instrukcję eksploatacji składowiska odpadów albo decyzji określającej miejsce i sposób magazynowania.

wania odpadów, wymaganych przepisami ustawy o odpadach, co do rodzaju i sposobów składowania lub magazynowania odpadów,

- 5) przekroczenie, określonych w pozwoleniach, o których mowa w art. 181 ust. 1 pkt 1 i 5, poziomów hałasu.

2. W przypadkach, o których mowa w ust. 1 pkt 1, 2, 4 i 5, wymiarzenie administracyjnej kary pieniężnej odbywa się poprzez:

- 1) ustalenie wymiaru kary biegnącej, określającego godzinową albo dobową stawkę kary w okresie, w którym trwa naruszenie lub przekroczenie,
- 2) wymiarzenie kary za okres, w którym trwało naruszenie lub przekroczenie.

Art. 299. 1. Wojewódzki inspektor ochrony środowiska stwierdza przekroczenie lub naruszenie na podstawie:

- 1) kontroli, a w szczególności dokonywanych w ich trakcie pomiarów albo innych ustaleń,
- 2) pomiarów prowadzonych przez podmiot korzystający ze środowiska, obowiązany do dokonania takich pomiarów, z zastrzeżeniem art. 305 ust. 1.

2. O stwierdzeniu przekroczenia lub naruszenia na podstawie kontroli wojewódzki inspektor ochrony środowiska, w terminie 21 dni od wykonania pomiarów, zawiadamia podmiot korzystający ze środowiska, przekazując mu wyniki pomiarów.

Art. 300. 1. Po stwierdzeniu przekroczenia lub naruszenia wojewódzki inspektor ochrony środowiska wydaje, z zastrzeżeniem art. 305, decyzję ustalającą wymiar kary biegnącej.

2. Wymiar kary biegnącej ustala się, z zastrzeżeniem ust. 3, uwzględniając przekroczenie lub naruszenie w skali doby.

3. Za przekroczenie ilości lub rodzaju gazów lub pyłów wprowadzanych do powietrza wymiar kary biegnącej określa się, uwzględniając przekroczenie w skali godziny.

4. W decyzji ustalającej wymiar kary biegnącej określa się:

- 1) wielkość stwierdzonego przekroczenia lub naruszenia odpowiednio w skali doby albo godziny,
- 2) wymiar kary biegnącej,
- 3) termin, od którego kara biegnąca będzie naliczana, jako odpowiednio dzień albo godzinę, następujące bezpośrednio po zakończeniu pomiarów lub innych ustaleń stanowiących podstawę stwierdzenia przekroczenia lub naruszenia.

Art. 301. 1. Kara biegnąca jest naliczana, z zastrzeżeniem ust. 2 oraz art. 304, do czasu stwierdzenia, na

zasadach określonych w art. 299 ust. 1, zmiany wielkości przekroczenia lub naruszenia.

2. Wymiar kary biegnącej może ulec zmianie na wniosek podmiotu korzystającego ze środowiska, zawierający:

- 1) wyniki pomiarów lub sprawozdanie z własnych ustaleń,
- 2) termin przeprowadzenia pomiarów lub dokonania własnych ustaleń,
- 3) informacje o sposobie ograniczenia przekroczenia lub naruszenia.

3. Wniosek, o którym mowa w ust. 2, powinien być przedłożony wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska w terminie 30 dni od dokonania własnych pomiarów lub ustaleń.

4. Jeżeli przekroczenie zostało stwierdzone na zasadach określonych w art. 299 ust. 1 pkt 1, pomiary, o których mowa w ust. 2 pkt 1, powinny być przeprowadzone w miejscach i w sposób zgodny z pomiarami dokonanymi przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska, który stwierdził przekroczenie.

5. Wojewódzki inspektor ochrony środowiska ustali, w drodze decyzji, wymiar nowej kary biegnącej, określając termin naliczania kary od pełnej godziny albo doby od terminu, o którym mowa w ust. 2 pkt 2, jeżeli w terminie 30 dni nie zakwestionuje zasadności złożonego wniosku.

Art. 302. 1. Wojewódzki inspektor ochrony środowiska podejmuje, na podstawie ostatecznych decyzji określających wymiar kary biegnącej, decyzję o wymiarzeniu kary:

- 1) za okres do ustania przekroczenia lub naruszenia — po stwierdzeniu z urzędu lub na wniosek podmiotu korzystającego ze środowiska, że przekroczenie lub naruszenie ustało, albo
- 2) za okres do dnia 31 grudnia każdego roku — jeżeli do tego dnia przekroczenie lub naruszenie nie zostało usunięte.

2. W razie złożenia wniosku, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, stosuje się odpowiednio art. 301 ust. 2—5.

Art. 303. Jeżeli wojewódzki inspektor ochrony środowiska w ciągu 30 dni od dnia wpływu wniosku, o którym mowa w art. 301 ust. 2 lub art. 302 ust. 1 pkt 1, stwierdzi, że przekroczenie lub naruszenie jest wyższe niż podano we wniosku lub nie ustało, wymierza na okres 60 dni, począwszy odpowiednio od doby albo godziny, w której stwierdzono bezzasadność wniosku, nową wysokość kary biegnącej, stosując stawki kar zwiększone 2-krotnie.

Art. 304. Jeżeli do dnia zmiany stawek opłat za korzystanie ze środowiska stanowiących podstawę wymiaru kary albo do dnia zmiany stawek kar, o których

mowa w art. 310 ust. 2 i art. 311 ust. 2, stwierdzone przekroczenie lub naruszenie nie ustało, wojewódzki inspektor ochrony środowiska ustala w drodze decyzji nowy wymiar kary biegnącej, stosując nowe stawki od dnia ich wprowadzenia.

Art. 305. 1. Jeżeli podmiot korzystający ze środowiska prowadzi ciągły pomiar wielkości emisji i spełnione są warunki określone w ust. 3, wojewódzki inspektor ochrony środowiska wymierza karę na podstawie przedstawionych wyników pomiarów.

2. Przekroczenia na podstawie ciągłych pomiarów określa się za rok kalendarzowy.

3. Przekroczenie może być ustalone na podstawie ciągłych pomiarów wielkości emisji, jeżeli przyrząd pomiarowy:

- 1) umożliwia automatyczny ciągły zapis wyników i był on prowadzony przez rok kalendarzowy poprzedzający rok, w którym ustalane jest przekroczenie,
- 2) jest uwierzytelniony w rozumieniu ustawy z dnia 3 kwietnia 1993 r. — Prawo o miarach (Dz. U. Nr 55, poz. 248, z 1997 r. Nr 43, poz. 272 i Nr 121, poz. 770 oraz z 2000 r. Nr 43, poz. 489 i Nr 120, poz. 1268).

4. Jeżeli wyniki ciągłych pomiarów, o których mowa w ust. 3 pkt 1, nasuwają zastrzeżenia, stosuje się odpowiednio art. 299—304.

Art. 306. 1. Minister właściwy do spraw środowiska może określić, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki wymierzania kar na podstawie pomiarów ciągłych.

2. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, mogą zostać ustalone:

- 1) szczegółowe warunki uznawania pomiarów za ciągłe,
- 2) sposoby ustalania przekroczeń na podstawie wyników ciągłych pomiarów w zakresie:
 - a) wprowadzania gazów lub pyłów do powietrza,
 - b) wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi,
 - c) emitowania hałasu do środowiska.

3. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, mogą zostać ustalone sposoby uzupełniania brakujących wyników pomiarów.

Art. 307. 1. Karę za przekroczenie ilości pobranej wody wojewódzki inspektor ochrony środowiska wymierza, z zastrzeżeniem ust. 4, na podstawie prowadzonych przez podmiot korzystający ze środowiska pomiarów ilości pobieranej wody, wykonywanych za pomocą przyrządów uwierzytelnionych w rozumieniu ustawy — Prawo o miarach.

2. Przekroczenie ustala się jako ilość wody pobranej z przekroczeniem pozwolenia w okresie pomiędzy kontrolami.

3. Jeżeli pobrane z jednego ujęcia ilości wody powodują przekroczenie kilku warunków pozwolenia, karę ustala się za przekroczenie, które powoduje najwyższy wymiar kary.

4. Jeżeli podmiot korzystający ze środowiska nie prowadzi pomiarów, o których mowa w ust. 1, do ustalenia przekroczenia przyjmuje się maksymalną techniczną wydajność eksploatowanych instalacji lub urządzeń do poboru wody, pomnożoną przez ustalony szacunkowo czas ich wykorzystywania.

Art. 308. Wojewódzki inspektor ochrony środowiska nie wszczyna postępowania w sprawie wymierzenia kary, jeżeli przewidywana jej wysokość nie przekracza najniższego wynagrodzenia za pracę pracowników obowiązującego w dniu 30 września roku poprzedniego, określonego na podstawie odrębnych przepisów.

Rozdział 2

Wysokość kar

Art. 309. 1. Karę wymierza się w wysokości 10-krotnej wielkości jednostkowej stawki opłat:

- 1) za wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza,
- 2) za pobór wód.

2. Za składowanie odpadów z naruszeniem rodzaju i sposobów składowania odpadów, określonych w decyzji zatwierdzającej instrukcję eksploatacji składowiska, lub magazynowanie odpadów z naruszeniem decyzji określającej miejsce i sposób magazynowania odpadów wymierza się karę w wysokości 0,1 stawki opłaty za umieszczenie odpadów na składowisku za każdą dobę składowania.

Art. 310. 1. Górne jednostkowe stawki kar wynoszą, z zastrzeżeniem art. 312:

- 1) 984 zł — za 1 kg substancji, w wypadku przekroczenia dopuszczalnego składu ścieków,
- 2) 10 zł — za 1 m³ ścieków, w wypadku przekroczenia dopuszczalnej temperatury, odczynu albo poziomu sztucznych substancji promieniotwórczych.

2. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określi wysokość jednostkowych stawek kar za przekroczenie:

- 1) dopuszczalnych ilości substancji w ściekach oraz sposób ustalania kary, gdy przekroczenie dotyczy więcej niż jednej substancji,
- 2) dopuszczalnej temperatury, odczynu oraz ilości sztucznych substancji promieniotwórczych w ściekach.

3. Rada Ministrów, wydając rozporządzenie, o którym mowa w ust. 2, uwzględnia:

- 1) szkodliwość substancji zawartych w ściekach dla środowiska wodnego,

2) wielkość przekroczenia warunków dotyczących stanu ścieków.

Art. 311. 1. Górna jednostkowa stawka kary za przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu przenikającego do środowiska wynosi 48 zł za 1 dB przekroczenia, z zastrzeżeniem art. 312.

2. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określi wysokość jednostkowych stawek kar za przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu.

3. Rada Ministrów, wydając rozporządzenie, o którym mowa w ust. 2, uwzględni:

1) zróżnicowanie, w zależności od wielkości przekroczenia, jednostkowej stawki kary za 1 dB przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu przenikającego do środowiska, dla następujących wielkości przekroczenia:

- a) od 1 do 5 dB,
- b) powyżej 5 do 10 dB,
- c) powyżej 10 do 15 dB,
- d) powyżej 15 dB,

2) zróżnicowanie wysokości kary pieniężnej ze względu na porę dnia lub porę nocy.

Art. 312. Do jednostkowych stawek kar, określonych w art. 310 ust. 1 i art. 311 ust. 1 oraz określonych na podstawie art. 310 ust. 2 i art. 311 ust. 2, stosuje się odpowiednio art. 290 ust. 4 i art. 291.

Rozdział 3

Przepisy szczególne dotyczące kar za wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, wprowadzanie ścieków oraz emisję hałasu

Art. 313. 1. Karę za przekroczenie, o którym mowa w art. 298 ust. 1 pkt 1, wymierza się za każdą substancję wprowadzaną do powietrza z przekroczeniem warunków określonych w pozwoleniu.

2. Jeżeli stwierdzono przekroczenie określonych w pozwoleniu ilości bądź rodzajów gazów lub pyłów jednocześnie dla źródła ich powstawania, miejsca wprowadzania lub całej instalacji, karę wymierza się na podstawie pomiarów na stanowiskach pomiarowych, na których przekroczenie jest najwyższe.

Art. 314. 1. Podstawą stwierdzenia przekroczenia ilości, stanu lub składu ścieków są wyniki trzykrotnych w ciągu godziny pomiarów stanu lub składu ścieków, przy czym:

1) podstawą stwierdzenia przekroczenia składu ścieków oraz poziomu sztucznych substancji promieniotwórczych są wyniki analiz próbki ścieków powstałej po wymieszaniu trzech próbek ścieków o jednakowej objętości, pobranych w ciągu godziny,

2) przekroczenie dozwolonej temperatury i dozwolonej wartości odczynu pH ustala się, przyjmując wartość średnią z wielkości przekroczeń stwierdzonych w wyniku trzech pomiarów dokonanych w ciągu godziny.

2. Podstawę stwierdzenia przekroczenia podlegającego karze może stanowić jeden pomiar, jeżeli wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi trwa krócej niż jedną godzinę.

3. Zasad ustalania wielkości przekroczenia, o których mowa w ust. 1 i 2, nie stosuje się w przypadku prowadzenia ciągłego pomiaru ilości, stanu lub składu ścieków.

4. Przekroczenie ilości i składu ścieków wyraża się ilością substancji wprowadzanych do wód lub do ziemi z naruszeniem pozwolenia.

5. Przekroczenie stanu ścieków wyraża się ilością ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi z naruszeniem warunków pozwolenia.

Art. 315. Karę za przekroczenie, o którym mowa w art. 298 ust. 1 pkt 5, wymierza się:

- 1) uwzględniając przekroczenia ustalone odrębnie dla pory dnia i pory nocy,
- 2) za przekroczenie poziomu hałasu w punkcie pomiarowym, w którym ma ono wartość najwyższą dla pory dnia i dla pory nocy.

DZIAŁ IV

Odraczenie, zmniejszanie oraz umarzanie podwyższonej opłaty za korzystanie ze środowiska oraz administracyjnych kar pieniężnych

Art. 316. Organem właściwym w sprawach odraczenia terminu płatności opłaty za korzystanie ze środowiska, o której mowa w art. 276 ust. 1, a także jej zmniejszenia i umarzania jest marszałek województwa, a w sprawach administracyjnych kar pieniężnych — wojewódzki inspektor ochrony środowiska.

Art. 317. 1. Termin płatności opłaty za korzystanie ze środowiska oraz administracyjnej kary pieniężnej odracza się na wniosek podmiotu korzystającego ze środowiska obowiązanego do ich uiszczenia, jeżeli realizuje on terminowo przedsięwzięcie, którego wykonanie zapewni usunięcie przyczyn ponoszenia podwyższonych opłat albo kar w okresie nie dłuższym niż 5 lat od dnia złożenia wniosku.

2. Odroczenie terminu płatności może dotyczyć, z zastrzeżeniem ust. 3, części albo całości opłaty lub kary.

3. Odroczenie może objąć opłaty najwyżej w części, w jakiej przewyższa ono kwotę opłaty, jaką ponosiłby podmiot korzystający ze środowiska w przypadku, gdyby posiadał pozwolenie albo inną wymaganą decyzję.

4. Termin płatności może być odroczone wyłącznie na okres niezbędny do zrealizowania przedsięwzięcia, o którym mowa w ust. 1.

Art. 318. 1. Wniosek o odroczenie terminu płatności opłaty albo kary powinien zostać złożony do właściwego organu przed upływem terminu, w którym powinny być one uiszczone.

2. Złożenie wniosku o odroczenie terminu płatności opłat nie zwalnia z obowiązku ich uiszczenia w części, w jakiej nie mogą podlegać odroczeniu.

3. Wniosek powinien zawierać:

- 1) wskazanie wysokości opłaty lub kary, o której odroczenie terminu płatności występuje strona,
- 2) opis realizowanego przedsięwzięcia, o którym mowa w art. 317 ust. 1,
- 3) harmonogram realizacji przedsięwzięcia ze wskazaniem etapów nie dłuższych niż 6 miesięcy.

4. Jeżeli istnieją zastrzeżenia co do możliwości sfinansowania przez wnioskodawcę planowanych przedsięwzięć, właściwy organ może zażądać dodatkowo przedłożenia dowodów potwierdzających możliwość finansowania przedsięwzięcia.

5. Decyzja o odroczeniu terminu płatności opłat lub kar określa:

- 1) opłatę lub karę, której termin płatności został odroczone, oraz jej wysokość,
- 2) realizowane przez wnioskodawcę przedsięwzięcie,
- 3) harmonogram realizacji przedsięwzięcia,
- 4) termin odroczenia opłaty albo kary.

6. Właściwy organ, w drodze decyzji, odmawia odroczenia terminu płatności opłaty lub kary, jeżeli nie są spełnione warunki odroczenia określone ustawą.

7. W przypadku wniesienia wniosku, o którym mowa w ust. 1, naliczane są odsetki za zwłokę na zasadach określonych w przepisach działu III ustawy — Ordynacja podatkowa.

Art. 319. 1. W przypadku gdy terminowe zrealizowanie przedsięwzięcia będącego podstawą odroczenia płatności usunęło przyczyny ponoszenia opłat i kar, właściwy organ, w drodze decyzji, orzeka o zmniejszeniu, z zastrzeżeniem ust. 3, odroczonej opłaty albo kary o sumę środków własnych wydatkowanych na realizację przedsięwzięcia; jeżeli odroczenie dotyczy przedsięwzięcia służącego realizacji zadań własnych gminy, do środków własnych wlicza się także środki pochodzące z budżetu gminy.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, do kwot pozostających do zapłaty stosuje się odpowiednio przepisy działu III ustawy — Ordynacja podatkowa dotyczącej opłaty prolongacyjnej.

3. Jeżeli odroczeniu podlegały opłaty albo kary wymierzone w związku ze składowaniem lub magazynowaniem odpadów bez uzyskania decyzji zatwierdzającej instrukcję eksploatacji składowiska odpadów lub bez decyzji określającej miejsce i sposób magazynowania odpadów albo wymierzone za przekroczenie warunków określonych w decyzji, w razie terminowego zrealizowania przedsięwzięcia właściwy organ stwierdza, w drodze decyzji, umorzenie odroczonej opłaty albo kary.

4. W przypadku gdy terminowe zrealizowanie przedsięwzięcia będącego podstawą odroczenia płatności nie usunęło przyczyn ponoszenia opłat lub kar, właściwy organ, w drodze decyzji, orzeka o obowiązku uiszczenia odroczonej opłaty albo kary wraz z opłatą prolongacyjną, o której mowa w przepisach działu III ustawy — Ordynacja podatkowa.

Art. 320. 1. Jeżeli przedsięwzięcie będące podstawą odroczenia płatności nie zostanie zrealizowane w terminie, właściwy organ stwierdza, w drodze decyzji, obowiązek uiszczenia odroczonej opłaty albo kary wraz z określonymi w przepisach działu III ustawy — Ordynacja podatkowa odsetkami za zwłokę naliczanymi za okres odroczenia.

2. Właściwy organ może wydać decyzję, o której mowa w ust. 1, także przed upływem terminu odroczenia w razie stwierdzenia, że przedsięwzięcie będące podstawą odroczenia nie jest realizowane zgodnie z harmonogramem.

Art. 321. W razie odroczenia terminu płatności opłat lub kar stosuje się odpowiednio przepisy ustawy — Ordynacja podatkowa w zakresie wstrzymania biegu terminu przedawnienia należności.

Tytuł VI

ODPOWIEDZIALNOŚĆ W OCHRONIE ŚRODOWISKA

DZIAŁ I

Odpowiedzialność cywilna

Art. 322. Do odpowiedzialności za szkody spowodowane oddziaływaniem na środowisko stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej.

Art. 323. 1. Każdy, komu przez bezprawne oddziaływanie na środowisko bezpośrednio zagraża szkoda lub została mu wyrządzona szkoda, może żądać od podmiotu odpowiedzialnego za to zagrożenie lub naruszenie przywrócenia stanu zgodnego z prawem i podjęcia środków zapobiegawczych, w szczególności przez zamontowanie instalacji lub urządzeń zabezpieczających przed zagrożeniem lub naruszeniem; w razie gdy jest to niemożliwe lub nadmiernie utrudnione, może on żądać zaprzestania działalności powodującej to zagrożenie lub naruszenie.

2. Jeżeli zagrożenie lub naruszenie dotyczy środowiska jako dobra wspólnego, z roszczeniem, o którym

mowa w ust. 1, może wystąpić Skarb Państwa, jednostka samorządu terytorialnego, a także organizacja ekologiczna.

Art. 324. W razie wyrządzenia szkody przez zakład o zwiększonym ryzyku lub o dużym ryzyku art. 435 § 1 Kodeksu cywilnego stosuje się niezależnie od tego, czy zakład ten jest wprawiany w ruch za pomocą sił przyrody.

Art. 325. Odpowiedzialności za szkody wyrządzone oddziaływaniem na środowisko nie wyłącza okoliczność, że działalność będąca przyczyną powstania szkód jest prowadzona na podstawie decyzji i w jej granicach.

Art. 326. Podmiotowi, który naprawił szkodę w środowisku, przysługuje względem sprawcy szkody roszczenie o zwrot nakładów poczynionych na ten cel, przy czym wysokość roszczenia ogranicza się w tym przypadku do poniesionych uzasadnionych kosztów przywrócenia stanu poprzedniego.

Art. 327. 1. Każdy, komu przysługują roszczenia określone w przepisach niniejszego działu, wraz z wniesieniem powództwa może żądać, aby sąd zobowiązał osobę, z której działalnością wiąże się dochodzone roszczenie, do udzielenia informacji niezbędnych do ustalenia zakresu tej odpowiedzialności.

2. Koszty przygotowania informacji ponosi pozwana, chyba że powództwo okazało się bezzasadne.

Art. 328. Organizacje ekologiczne mogą występować do sądu z roszczeniem o zaprzestanie reklamy lub innego rodzaju promocji towaru lub usługi, jeśli reklama ta lub inny rodzaj promocji sprzeczne są z art. 80.

DZIAŁ II

Odpowiedzialność karna

Art. 329. Kto, będąc do tego obowiązany na podstawie art. 28, nie gromadzi, nie przetwarza danych i nie udostępnia nieodpłatnie informacji na potrzeby państwowego monitoringu środowiska, podlega karze grzywny.

Art. 330. Kto wbrew ciążącemu na nim, na podstawie art. 75, obowiązkowi w trakcie prac budowlanych nie zapewnia ochrony środowiska w obszarze prowadzenia prac, podlega karze grzywny.

Art. 331. Kto, będąc obowiązany na podstawie art. 76 ust. 4, nie informuje wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o planowanym terminie oddania do użytku obiektu budowlanego, zespołu obiektów lub instalacji lub o terminie zakończenia rozruchu instalacji, podlega karze grzywny.

Art. 332. Kto nie przestrzega ograniczeń, nakazów lub zakazów, określonych w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 92 ust. 1, podlega karze grzywny.

Art. 333. Kto, będąc obowiązany decyzją wydaną na podstawie art. 95 do prowadzenia pomiarów poziomów substancji w powietrzu, nie spełnia tego obowiązku lub nie przechowuje wyników pomiarów w wymaganym okresie, podlega karze grzywny.

Art. 334. Kto nie przestrzega ograniczeń, nakazów lub zakazów, określonych w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 96, podlega karze grzywny.

Art. 335. Kto nie przeprowadza rekultywacji powierzchni ziemi, czym narusza obowiązki określone w art. 102 ust. 1 i 2, podlega karze grzywny.

Art. 336. 1. Kto, będąc obowiązany na podstawie art. 106 ust. 1 do uzgodnienia z organem ochrony środowiska warunków rekultywacji powierzchni ziemi, nie spełnia tego obowiązku albo prowadzi rekultywację wbrew uzgodnionym warunkom,

podlega karze grzywny.

2. Tej samej karze podlega, kto:

- 1) uniemożliwia prowadzenie rekultywacji zgodnie z obowiązkiem określonym w art. 108 ust. 2,
- 2) używa do prac ziemnych glebę lub ziemię, która przekracza standardy jakości określone na podstawie art. 105.

Art. 337. Kto, będąc obowiązany decyzją wydaną na podstawie art. 107 do prowadzenia pomiarów zawartości substancji w glebie lub ziemi, nie spełnia tego obowiązku lub nie przechowuje wyników pomiarów w wymaganym okresie,

podlega karze grzywny.

Art. 338. Kto nie przestrzega ograniczeń, nakazów lub zakazów, określonych w uchwale rady powiatu wydanej na podstawie art. 116 ust. 1, podlega karze grzywny.

Art. 339. 1. Kto, wprowadzając do środowiska substancje lub energie, w zakresie, w jakim nie wymaga to pozwolenia, przekracza dopuszczalne standardy emisyjne, określone na podstawie art. 145 ust. 1 lub art. 169 ust. 1,

podlega karze grzywny.

2. Tej samej karze podlega ten, kto:

- 1) nie przestrzega wymagań dotyczących prawidłowej eksploatacji instalacji lub urządzeń, określonych na podstawie art. 146 ust. 2,
- 2) w razie awarii instalacji nie spełnia wymagań określonych na podstawie art. 146 ust. 4.

Art. 340. 1. Kto, będąc obowiązany na podstawie:

- 1) art. 147 ust. 1 — do prowadzenia okresowych pomiarów wielkości emisji,

2) art. 147 ust. 2 — do prowadzenia ciągłych pomiarów wielkości emisji,

3) art. 147 ust. 4 — do prowadzenia wstępnych pomiarów wielkości emisji z instalacji nowo zbudowanej lub zmienionej w sposób istotny,

nie wykonuje tych obowiązków lub nie przechowuje wyników pomiarów w wymaganym okresie,

podlega karze grzywny.

2. Tej samej karze podlega ten, kto będąc obowiązany w drodze decyzji, wydanej na podstawie art. 150 ust. 1—3, do prowadzenia w określonym czasie pomiarów lub ich przedkładania, nie spełnia tego obowiązku, a także kto nie przechowuje wyników tych pomiarów w wymaganym okresie.

Art. 341. Kto, będąc do tego obowiązany na podstawie art. 149 ust. 1, nie przedkłada właściwym organom wyników pomiarów,

podlega karze grzywny.

Art. 342. 1. Kto, będąc obowiązany na podstawie art. 152 do zgłoszenia informacji dotyczących eksploatacji instalacji, nie spełnia tych obowiązków lub eksploatuje instalację niezgodnie ze złożoną informacją,

podlega karze grzywny.

2. Tej samej karze podlega, kto eksploatuje instalację pomimo wniesienia sprzeciwu, o którym mowa w art. 152 ust. 4, albo rozpoczyna eksploatację instalacji przed upływem terminu do wniesienia sprzeciwu.

Art. 343. 1. Kto narusza zakaz używania instalacji lub urządzeń nagłaśniających określony w art. 156 ust. 1,

podlega karze grzywny.

2. Tej samej karze podlega, kto nie przestrzega ograniczeń, nakazów lub zakazów określonych w uchwałach rady gminy, wydanej na podstawie art. 157 ust. 1.

Art. 344. Kto narusza zakaz wprowadzania do obrotu lub ponownego wykorzystania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska określony w art. 160 ust. 1,

podlega karze aresztu albo ograniczenia wolności, albo grzywny.

Art. 345. Kto, będąc do tego obowiązany na podstawie art. 161, nie oczyszcza lub nie unieszkodliwia instalacji lub urządzeń, w których są lub były wykorzystywane substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska albo co do których istnieje uzasadnione podejrzenie, że były w nich wykorzystywane takie substancje,

podlega karze aresztu albo ograniczenia wolności, albo grzywny.

Art. 346. 1. Kto, wykorzystując substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska, nie przekazuje okresowo odpowiednio wojewodzie albo wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta informacji o rodzaju, ilości i miejscach ich występowania, czym narusza obowiązek określony w art. 162 ust. 3 i 4,

podlega karze grzywny.

2. Tej samej karze podlega, kto w wymaganym zakresie nie dokumentuje rodzaju, ilości i miejsc występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska oraz sposobu ich eliminowania, czym narusza obowiązek określony w art. 162 ust. 2.

Art. 347. 1. Kto, wprowadzając do obrotu wykonane z tworzyw sztucznych jednorazowe naczynia i sztuczce, nie zamieszcza na nich informacji o ich negatywnym oddziaływaniu na środowisko, czym narusza obowiązek określony w art. 170 ust. 1,

podlega karze grzywny.

2. Tej samej karze podlega, kto wprowadza do obrotu określone na podstawie art. 170 ust. 2 produkty z tworzyw sztucznych i nie zamieszcza na nich informacji o ich negatywnym oddziaływaniu na środowisko.

Art. 348. Kto narusza określony w art. 171 zakaz wprowadzania do obrotu produktów, które nie odpowiadają wymaganiom, o których mowa w art. 169 ust. 1,

podlega karze grzywny.

Art. 349. 1. Kto, będąc obowiązany na podstawie:

1) art. 175 ust. 1 — do prowadzenia okresowych pomiarów poziomów w środowisku wprowadzanych substancji lub energii,

2) art. 175 ust. 2 — do prowadzenia ciągłych pomiarów poziomów w środowisku wprowadzanych substancji lub energii,

3) art. 175 ust. 3 — do przeprowadzenia pomiarów poziomów w środowisku wprowadzanych substancji lub energii w związku z eksploatacją obiektu przebudowanego,

nie wykonuje tych obowiązków lub nie przechowuje wyników pomiarów w wymaganym okresie,

podlega karze grzywny.

2. Tej samej karze podlega ten, kto będąc obowiązany w drodze decyzji, wydanej na podstawie art. 178 ust. 1—3, do prowadzenia w określonym czasie pomiarów lub ich przedkładania, nie spełnia tego obowiązku, a także kto nie przechowuje wyników tych pomiarów w wymaganym okresie.

Art. 350. 1. Kto, będąc obowiązany na podstawie art. 177 ust. 1, nie przedkłada właściwym organom wyników pomiarów,

podlega karze grzywny.

2. Tej samej karze podlega, kto, będąc obowiązany na podstawie art. 179, nie przedkłada mapy akustycznej terenu.

Art. 351. 1. Kto eksploatuje instalację bez wymaganego pozwolenia lub z naruszeniem jego warunków, podlega karze aresztu albo ograniczenia wolności, albo grzywny.

2. Tej samej karze podlega ten, kto eksploatuje instalację bez wniesienia wymaganego zabezpieczenia, o którym mowa w art. 187.

Art. 352. Kto, zauważywszy wystąpienie awarii, nie zawiadomi o tym niezwłocznie osób znajdujących się w strefie zagrożenia oraz jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej albo wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, czym narusza obowiązek określony w art. 245 ust. 1,

podlega karze grzywny.

Art. 353. Kto nie wykonuje obowiązków nałożonych decyzją wydaną na podstawie art. 247 ust. 1,

podlega karze aresztu albo ograniczenia wolności, albo grzywny.

Art. 354. 1. Kto, prowadząc zakład o zwiększonym lub dużym ryzyku, nie wypełnia obowiązków określonych w art. 250 i 251,

podlega karze aresztu albo ograniczenia wolności, albo grzywny.

2. Tej samej karze podlega, kto w przypadku wystąpienia awarii nie wypełnia obowiązków określonych w art. 264.

Art. 355. Kto, prowadząc zakład o dużym ryzyku:

- 1) nie opracowuje lub nie wdraża systemu bezpieczeństwa, o którym mowa w art. 252,
- 2) rozpoczyna ruch zakładu, nie posiadając zatwierdzonego raportu o bezpieczeństwie,
- 3) nie analizuje i nie wprowadza uzasadnionych zmian do raportu o bezpieczeństwie w terminie określonym w art. 256 ust. 1,
- 4) nie wykonuje obowiązków określonych w art. 261 ust. 1 pkt 1 lub ust. 3,
- 5) nie wykonuje obowiązków określonych w art. 263, podlega karze aresztu albo ograniczenia wolności, albo grzywny.

Art. 356. Kto wprowadził zmianę w ruchu zakładu o dużym ryzyku mogącą mieć wpływ na wystąpienie zagrożenia awarią przemysłową, nie uzyskując zatwierdzenia przez komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej zmian w raporcie o bezpieczeństwie,

podlega karze aresztu albo ograniczenia wolności, albo grzywny.

Art. 357. Kto wprowadził zmianę w ruchu zakładu o zwiększonym ryzyku mogącą mieć wpływ na wystąpienie zagrożenia awarią przemysłową, nie przedkładając komendantowi powiatowemu Państwowej Straży Pożarnej oraz wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska zmian w programie zapobiegania awariom,

podlega karze aresztu albo ograniczenia wolności, albo grzywny.

Art. 358. Kto nie dopełnia obowiązków nałożonych decyzją wydaną na podstawie art. 259 ust. 1,

podlega karze grzywny.

Art. 359. 1. Kto, będąc do tego obowiązany na podstawie art. 287 ust. 1, nie prowadzi wymaganej ewidencji,

podlega karze grzywny.

2. Tej samej karze podlega, kto nie dopełnia obowiązku przedstawienia wykazu, o którym mowa w art. 286.

Art. 360. Kto nie wykonuje decyzji:

- 1) o wstrzymaniu działalności, wydanej na podstawie art. 364,
- 2) o wstrzymaniu oddania do użytku lub zakazu użytkowania obiektu budowlanego, zespołu obiektów, instalacji lub urządzenia, wydanej na podstawie art. 365, 367 lub 368,
- 3) o zakazie produkcji, sprowadzania z zagranicy lub wprowadzania do obrotu produktów niespełniających wymagań ochrony środowiska, wydanej na podstawie art. 370, podlega karze aresztu albo ograniczenia wolności, albo grzywny.

Art. 361. Orzekanie w sprawach o czyny określone w art. 329—360 następuje na podstawie przepisów Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia.

DZIAŁ III

Odpowiedzialność administracyjna

Art. 362. 1. Jeżeli podmiot korzystający ze środowiska negatywnie oddziałuje na środowisko, organ ochrony środowiska może, w drodze decyzji, nałożyć obowiązek:

- 1) ograniczenia oddziaływania na środowisko i jego zagrożenia,
 - 2) przywrócenia środowiska do stanu właściwego.
2. W decyzji, o której mowa w ust. 1, określa się:
- 1) zakres ograniczenia oddziaływania na środowisko lub stan, do jakiego ma zostać przywrócone środowisko,
 - 2) termin wykonania obowiązku.

3. W razie braku możliwości nałożenia obowiązku podjęcia działań, o których mowa w ust. 1, organ ochrony środowiska może zobowiązać podmiot korzystający ze środowiska do uiszczenia na rzecz właściwego gminnego funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, z zastrzeżeniem ust. 4, kwoty pieniężnej odpowiadającej wysokości szkód wynikłych z naruszenia stanu środowiska.

4. Jeżeli szkody dotyczą obszaru kilku gmin, organ, o którym mowa w ust. 1, zobowiąże do wpłaty kwot na rzecz właściwych gminnych funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej proporcjonalnie do wielkości szkód.

5. Do należności z tytułu obowiązku uiszczenia kwoty pieniężnej, o której mowa w ust. 3, stosuje się przepisy działu III ustawy — Ordynacja podatkowa, z tym że uprawnienia organów podatkowych przysługują organowi ochrony środowiska właściwemu do nałożenia obowiązku.

6. Przepisy ust. 1 pkt 2 i ust. 3—5 stosuje się odpowiednio do władających powierzchnią ziemi podmiotów korzystających ze środowiska, które nie oddziałują negatywnie na środowisko, jeżeli na zasadach określonych w ustawie są one obowiązane do rekultywacji powierzchni ziemi.

Art. 363. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta może, w drodze decyzji, nakazać osobie fizycznej eksploatującej instalację w ramach zwykłego korzystania ze środowiska lub eksploatującej urządzenie wykonanie w określonym czasie czynności zmierzających do ograniczenia ich negatywnego oddziaływania na środowisko.

Art. 364. Jeżeli działalność prowadzona przez podmiot korzystający ze środowiska albo osobę fizyczną powoduje pogorszenie stanu środowiska w znacznych rozmiarach lub zagraża życiu lub zdrowiu ludzi, wojewódzki inspektor ochrony środowiska wyda decyzję o wstrzymaniu tej działalności w zakresie, w jakim jest to niezbędne dla zapobieżenia pogarszaniu stanu środowiska.

Art. 365. 1. Wojewódzki inspektor ochrony środowiska wstrzyma, w drodze decyzji, użytkowanie instalacji:

- 1) eksploatowanej bez wymaganego pozwolenia zintegrowanego,
- 2) eksploatowanej z naruszeniem warunków pozwolenia zintegrowanego przez okres przekraczający 6 miesięcy.

2. W odniesieniu do nowo zbudowanego lub zmodernizowanego obiektu budowlanego, zespołu obiektów lub instalacji związanych z przedsięwzięciem zaliczonym do mogących znacząco oddziaływać na środowisko, o których mowa w art. 51 ust. 1, wojewódzki inspektor ochrony środowiska wstrzyma, w drodze decyzji:

- 1) oddanie do użytku, jeżeli nie spełniają one wymagań ochrony środowiska, o których mowa w art. 76,
- 2) użytkowanie w przypadku stwierdzenia niedotrzymywania wynikających z mocy prawa standardów emisyjnych albo określonych w pozwoleniu warunków emisji po upływie 30 dni od zakończenia rozruchu,
- 3) użytkowanie, jeżeli w ciągu 5 lat od oddania do użytku zostanie ujawnione, iż przy oddawaniu do użytku nie zostały spełnione wymagania ochrony środowiska, o których mowa w art. 76, i nie są one nadal spełnione, a inwestor nie dopełnił obowiązku poinformowania wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o fakcie oddawania do eksploatacji instalacji lub obiektów.

Art. 366. 1. Decyzji, o której mowa w art. 364 i 365, nadaje się rygor natychmiastowej wykonalności, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Rygoru natychmiastowej wykonalności nie nadaje się, gdy zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 365 ust. 2 pkt 3; art. 367 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

3. W decyzji, o której mowa w art. 364 i 365 ust. 1 i 2 pkt 2 i 3, określa się termin wstrzymania działalności, uwzględniając potrzebę bezpiecznego dla środowiska jej zakończenia.

Art. 367. 1. W razie:

- 1) wprowadzania przez podmiot korzystający ze środowiska substancji lub energii do środowiska bez wymaganego pozwolenia lub z naruszeniem jego warunków,
- 2) naruszania przez podmiot korzystający ze środowiska warunków decyzji określającej wymagania dotyczące funkcjonowania instalacji wymagającej zgłoszenia

wojewódzki inspektor ochrony środowiska może wstrzymać, w drodze decyzji, użytkowanie instalacji.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, wojewódzki inspektor ochrony środowiska może na wniosek prowadzącego instalację, w drodze decyzji, ustalić termin usunięcia naruszenia.

3. W razie nieusunięcia naruszenia w wyznaczonym terminie wojewódzki inspektor ochrony środowiska wstrzyma, w drodze decyzji, użytkowanie instalacji.

4. W decyzji, o której mowa w ust. 1 i 3, określa się termin wstrzymania działalności, uwzględniając potrzebę bezpiecznego dla środowiska jej zakończenia.

Art. 368. 1. W razie naruszenia warunków decyzji określającej wymagania dotyczące eksploatacji instalacji, z której emisja nie wymaga pozwolenia, prowadzonej przez osobę fizyczną w ramach zwykłego korzystania ze środowiska, wójt, burmistrz lub prezydent

miasta może, w drodze decyzji, wstrzymać użytkownika instalacji; art. 367 ust. 2—4 stosuje się odpowiednio.

2. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta może, w drodze decyzji, wstrzymać użytkowanie instalacji lub urządzenia, jeżeli osoba fizyczna nie dostosowała się do wymagań decyzji, o której mowa w art. 363.

Art. 369. Przepisów art. 367 ust. 1 i art. 368 nie stosuje się, jeżeli zachodzą przesłanki do wydania decyzji o wstrzymaniu działalności, zgodnie z art. 364 lub 365.

Art. 370. Wojewódzki inspektor ochrony środowiska zakazuje, w drodze decyzji, produkcji, sprowadzania z zagranicy lub wprowadzania do obrotu produktów niespełniających wymagań ochrony środowiska.

Art. 371. Przepisy ustawy o odpadach wskazują inne niż wymienione w ustawie przypadki wstrzymywania przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska, w drodze decyzji, działalności prowadzonej z naruszeniem wymagań ochrony środowiska.

Art. 372. 1. Po stwierdzeniu, iż ustały przyczyny wstrzymania działalności, wojewódzki inspektor ochrony środowiska, wójt, burmistrz lub prezydent miasta, na wniosek zainteresowanego, wyraża zgodę na podjęcie wstrzymanej działalności.

2. W razie podjęcia decyzji o wstrzymaniu oddania do eksploatacji obiektu budowlanego, zespołu obiektów lub instalacji ust. 1 stosuje się odpowiednio.

Art. 373. 1. Właściwy organ Państwowej Straży Pożarnej w razie naruszenia przepisów art. 248—269 może wydać decyzję:

- 1) nakazującą usunięcie w określonym terminie stwierdzonych uchybień lub
- 2) wstrzymującą użytkowanie instalacji, jeżeli stwierdzone uchybienia mogą powodować ryzyko wystąpienia awarii przemysłowej.

2. Decyzji, o której mowa w ust. 1 pkt 2, nadaje się rygor natychmiastowej wykonalności.

3. W decyzji, o której mowa w ust. 1 pkt 2, określa się termin wstrzymania działalności, uwzględniając potrzebę bezpiecznego dla środowiska jej zakończenia.

Art. 374. 1. Decyzje, o których mowa w niniejszym dziale, z wyjątkiem decyzji określonych w art. 365 i 372, dotyczące:

- 1) ruchu zakładu górniczego — wymagają uzgodnienia z dyrektorem właściwego okręgowego urzędu górniczego,
- 2) morskiego pasa ochronnego — wymagają uzgodnienia z właściwym dyrektorem urzędu morskiego.

2. Niezajęcie stanowiska, w terminie 14 dni, przez organ właściwy do uzgodnienia oznacza brak uwag i zastrzeżeń.

3. Uzgodnienie nie jest wymagane, jeżeli decyzja jest podejmowana w sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub bezpośredniego zagrożenia pogorszeniem stanu środowiska w znacznych rozmiarach.

Art. 375. Postępowanie w sprawie wydania decyzji, o których mowa w niniejszym dziale, wszczyna się z urzędu.

Tytuł VII

ORGANY ADMINISTRACJI ORAZ INSTYTUCJE OCHRONY ŚRODOWISKA

DZIAŁ I

Organy administracji do spraw ochrony środowiska

Art. 376. Organami ochrony środowiska, z zastrzeżeniem art. 377, są:

- 1) wójt, burmistrz lub prezydent miasta,
- 2) starosta,
- 3) wojewoda,
- 4) minister właściwy do spraw środowiska.

Art. 377. Organy Inspekcji Ochrony Środowiska działające na podstawie przepisów ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska wykonują zadania w zakresie ochrony środowiska, jeżeli ustawa tak stanowi.

Art. 378. 1. Z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, organem ochrony środowiska, właściwym w sprawach, o których mowa w art. 48 ust. 2 i 3, art. 51 ust. 2, art. 106, 149, 150, 152 ust. 1, art. 154 ust. 1, art. 178, 183 ust. 1, art. 237 i 362 ust. 1 i 3, jest starosta.

2. Wojewoda jest właściwy w sprawach:

- 1) związanych z przedsięwzięciami mogącymi znacząco oddziaływać na środowisko, o których mowa w art. 51 ust. 1 pkt 1, oraz z eksploatacją instalacji na terenach zakładów zaliczanych do tych przedsięwzięć,
- 2) dotyczących przedsięwzięć i zdarzeń na terenach zamkniętych.

3. W przypadku zwykłego korzystania ze środowiska przez osoby fizyczne wójt, burmistrz lub prezydent miasta jest właściwy w sprawach:

- 1) wydawania decyzji, o których mowa w art. 150 ust. 1 i art. 154 ust. 1,
- 2) przyjmowania wyników pomiarów, o których mowa w art. 149 i 150,
- 3) przyjmowania zgłoszeń, o których mowa w art. 152 ust. 1.

Art. 379. 1. Marszałek województwa, starosta oraz wójt, burmistrz lub prezydent miasta sprawują kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie

środowiska w zakresie objętym właściwością tych organów.

2. Organy, o których mowa w ust. 1, mogą upoważnić do wykonywania funkcji kontrolnych pracowników podległych im urzędów marszałkowskich, powiatowych, miejskich lub gminnych lub funkcjonariuszy straży gminnych.

3. Kontrolujący, wykonując kontrolę, jest uprawniony do:

- 1) wstępu wraz z rzeczoznawcami i niezbędnym sprzętem przez całą dobę na teren nieruchomości, obiektu lub ich części, na których prowadzona jest działalność gospodarcza, a w godzinach od 6 do 22 — na pozostały teren,
- 2) przeprowadzania badań lub wykonywania innych niezbędnych czynności kontrolnych,
- 3) żądania pisemnych lub ustnych informacji oraz wzywania i przesłuchiwania osób w zakresie niezbędnym do ustalenia stanu faktycznego,
- 4) żądania okazania dokumentów i udostępnienia wszelkich danych mających związek z problematyką kontroli.

4. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta, starosta, marszałek województwa lub osoby przez nich upoważnione są uprawnieni do występowania w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia przeciw przepisom o ochronie środowiska.

5. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta, starosta lub marszałek województwa występują do wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o podjęcie odpowiednich działań będących w jego kompetencji, jeżeli w wyniku kontroli organy te stwierdzą naruszenie przez kontrolowany podmiot przepisów o ochronie środowiska lub występuje uzasadnione podejrzenie, że takie naruszenie mogło nastąpić, przekazując dokumentację sprawy.

6. Kierownik kontrolowanego podmiotu oraz kontrolowana osoba fizyczna obowiązani są umożliwić przeprowadzanie kontroli, a w szczególności dokonanie czynności, o których mowa w ust. 3.

Art. 380. 1. Z czynności kontrolnych kontrolujący sporządza protokół, którego jeden egzemplarz doręcza kierownikowi kontrolowanego podmiotu lub kontrolowanej osobie fizycznej.

2. Protokół podpisują kontrolujący oraz kierownik kontrolowanego podmiotu lub kontrolowana osoba fizyczna, którzy mogą wnieść do protokołu zastrzeżenia i uwagi wraz z uzasadnieniem.

3. W razie odmowy podpisania protokołu przez kierownika kontrolowanego podmiotu lub kontrolowaną osobę fizyczną kontrolujący umieszcza o tym wzmiankę w protokole, a odmawiający podpisu może, w terminie 7 dni, przedstawić swoje stanowisko na piśmie wój-

towi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta, staroście lub marszałkowi województwa.

Art. 381. 1. Organem ochrony środowiska właściwym w sprawach postępowania w sprawach oceny oddziaływania na środowisko dla planów i programów, o których mowa w ustawie, jest:

- 1) minister właściwy do spraw środowiska — w stosunku do postępowań przeprowadzanych przez centralny organ administracji rządowej,
- 2) wojewoda — w stosunku do pozostałych postępowań.

2. Organem ochrony środowiska właściwym w sprawach postępowania w sprawach oceny oddziaływania na środowisko dla wskazań lokalizacyjnych autostrady jest minister właściwy do spraw środowiska.

Art. 382. 1. Jeżeli przepis ustawy nie stanowi inaczej, właściwy miejscowo do prowadzenia sprawy, w rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego, jest organ właściwy ze względu na położenie nieruchomości, na której terenie planuje się lub realizuje przedsięwzięcie związane z przedmiotem postępowania.

2. Jeżeli nieruchomość, o której mowa w ust. 1, położona jest na terenie działania więcej niż jednego organu, właściwy jest organ, na którego terenie działania znajduje się większa część nieruchomości; organ ten wydaje przewidziane prawem decyzje w uzgodnieniu z pozostałymi właściwymi organami.

Art. 383. Wymogu uzgodnienia lub opiniowania przez organ ochrony środowiska nie stosuje się, jeżeli organ właściwy do prowadzenia postępowania w sprawie jest jednocześnie organem uzgadniającym lub opiniującym.

Art. 384. Właściwi ministrowie zapewniają warunki niezbędne do realizacji przepisów o ochronie środowiska przez podległe i nadzorowane jednostki organizacyjne.

Art. 385. 1. Minister Obrony Narodowej, w drodze zarządzeń:

- 1) określi jednostki organizacyjne odpowiadające za nadzór nad przestrzeganiem przepisów o ochronie środowiska w Siłach Zbrojnych,
- 2) może określić, w uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw środowiska, szczegółowe sposoby realizacji przepisów o ochronie środowiska w Siłach Zbrojnych.

2. W zarządzeniu, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, zostaną ustalone:

- 1) jednostki organizacyjne odpowiadające za nadzór,
- 2) zakres odpowiedzialności jednostek podległych i nadzorowanych,

3) przysługujące kompetencje w zakresie wykonywanych zadań.

3. W zarządzeniu, o którym mowa w ust. 1, mogą zostać ustalone forma, zakres, układ, techniki i terminy przedkładania przez jednostki nadzorowane informacji o istotnym znaczeniu dla zapewnienia przestrzegania przepisów o ochronie środowiska.

4. Minister, wydając zarządzenie, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, uwzględni specyfikę funkcjonowania Sił Zbrojnych:

- 1) w zakresie eksploataowania charakterystycznej infrastruktury,
- 2) w toku działalności szkoleniowej,
- 3) w toku innej szczególnej działalności mającej związek z koniecznością spełnienia wymagań ochrony środowiska.

DZIAŁ II

Instytucje ochrony środowiska

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 386. Instytucjami ochrony środowiska są:

- 1) Państwowa Rada Ochrony Środowiska,
- 2) komisje do spraw ocen oddziaływania na środowisko,
- 3) fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Rozdział 2

Państwowa Rada Ochrony Środowiska

Art. 387. Tworzy się Państwową Radę Ochrony Środowiska, zwaną dalej „Radą”, jako organ doradczy i opiniodawczy ministra właściwego do spraw środowiska.

Art. 388. Do zakresu działania Rady należy opracowywanie dla ministra właściwego do spraw środowiska opinii w sprawach ochrony środowiska, a także przedstawianie propozycji i wniosków zmierzających do tworzenia warunków zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska oraz do zachowania lub poprawy jego stanu.

Art. 389. Występując do Rady o opinię, minister właściwy do spraw środowiska dołącza niezbędne materiały.

Art. 390. W skład Rady wchodzi przewodniczący, dwóch zastępców przewodniczącego, sekretarz oraz członkowie, w liczbie do 30, powoływani przez ministra właściwego do spraw środowiska na okres 5 lat spośród przedstawicieli nauki, środowisk zawodowych,

organizacji ekologicznych oraz przedstawicieli samorządu gospodarczego.

Art. 391. 1. Wydatki związane z działalnością Rady są pokrywane z części budżetu państwa, której dysponentem jest minister właściwy do spraw środowiska.

2. Obsługę biurową Rady zapewnia minister właściwy do spraw środowiska.

Art. 392. Członkom Rady oraz zapraszanym na posiedzenie specjalistom zamieszkałym poza miejscowością, w której odbywa się posiedzenie, i biorącym udział w posiedzeniu przysługują diety oraz zwrot kosztów podróży i noclegów na zasadach określonych w przepisach w sprawie zasad ustalania oraz wysokości należności przysługujących pracownikom z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju.

Art. 393. 1. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy sposób funkcjonowania Państwowej Rady Ochrony Środowiska, mając na uwadze potrzebę sprawnego funkcjonowania Rady.

2. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, zostaną ustalone:

- 1) organizacja Rady,
- 2) tryb działania Rady.

Rozdział 3

Komisje do spraw ocen oddziaływania na środowisko

Art. 394. Tworzy się Krajową Komisję do Spraw Ocen Oddziaływania na Środowisko oraz wojewódzkie komisje do spraw ocen oddziaływania na środowisko.

Art. 395. 1. Krajowa Komisja do Spraw Ocen Oddziaływania na Środowisko, zwana dalej „Krajową Komisją”, jest organem opiniodawczo-doradczym ministra właściwego do spraw środowiska w zakresie ocen oddziaływania na środowisko.

2. Przewodniczącą Krajowej Komisji, zastępców przewodniczącego, sekretarza i członków Krajowej Komisji, w liczbie od 40 do 60, powołuje i odwołuje minister właściwy do spraw środowiska spośród przedstawicieli nauki, praktyki oraz organizacji ekologicznych.

3. Do zadań Krajowej Komisji należy w szczególności:

- 1) wydawanie opinii w sprawach przedłożonych przez ministra właściwego do spraw środowiska w związku z jego uprawnieniami wynikającymi z tytułu I działu VI ustawy,
- 2) monitorowanie funkcjonowania systemu ocen oddziaływania na środowisko oraz przedstawianie opinii i wniosków, w tym dotyczących rozwoju metodologii i programów szkoleniowych w zakresie ocen oddziaływania na środowisko,

- 3) wydawanie opinii w sprawach projektów aktów prawnych dotyczących systemu ocen oddziaływania na środowisko,
- 4) współpraca z komisjami, o których mowa w art. 396 ust. 1.

4. Minister właściwy do spraw środowiska może, na wniosek wojewody, zwrócić się do Krajowej Komisji o wydanie opinii w sprawach należących na mocy tytułu I działu VI ustawy do kompetencji wojewody.

Art. 396. 1. Wojewódzkie komisje do spraw ocen oddziaływania na środowisko, zwane dalej „wojewódzkimi komisjami”, są organami opiniodawczo-doradczymi wojewodów w zakresie ocen oddziaływania na środowisko.

2. Przewodniczącemu wojewódzkiej komisji, zastępcę przewodniczącego, sekretarza i członków komisji, w liczbie od 20 do 40, powołuje i odwołuje wojewoda w porozumieniu z marszałkiem województwa spośród przedstawicieli nauki, praktyki oraz organizacji ekologicznych.

3. Do zadań wojewódzkich komisji należy w szczególności:

- 1) wydawanie opinii w sprawach przedłożonych przez wojewodę w związku z jego uprawnieniami wynikającymi z tytułu I działu VI ustawy,
- 2) przedstawianie opinii i wniosków dotyczących rozwoju programów szkoleniowych w zakresie ocen oddziaływania na środowisko,
- 3) współpraca z Krajową Komisją i innymi wojewódzkimi komisjami.

4. Wojewoda może, na wniosek starosty, zwrócić się do wojewódzkiej komisji o wydanie opinii w sprawach należących na mocy tytułu I działu VI ustawy do kompetencji starosty.

5. Dwóch lub więcej wojewodów może powołać wspólną wojewódzką komisję.

Art. 397. 1. Wydatki związane z działalnością Krajowej Komisji i wojewódzkich komisji są pokrywane z części budżetu państwa, której dysponentem jest odpowiednio minister właściwy do spraw środowiska albo wojewoda.

2. Obsługę biurową Krajowej Komisji i wojewódzkich komisji zapewnia odpowiednio minister właściwy do spraw środowiska albo wojewoda.

Art. 398. Członkom Krajowej Komisji i wojewódzkich komisji oraz zapraszanym na posiedzenie specjalistom zamieszkałym poza miejscowością, w której odbywa się posiedzenie, i biorącym udział w posiedzeniu przysługują diety oraz zwrot kosztów podróży i noclegów na zasadach określonych w przepisach w sprawie zasad ustalania oraz wysokości należności przysługujących pracownikom z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju.

Art. 399. 1. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy sposób funkcjonowania Krajowej Komisji oraz wojewódzkich komisji.

2. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, zostaną ustalone:

- 1) organizacja komisji,
- 2) tryb działania komisji.

Rozdział 4

Fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej

Art. 400. 1. Na zasadach określonych ustawą działają Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, zwany dalej „Narodowym Funduszem”, wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, zwane dalej „wojewódzkimi funduszami”, powiatowe fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, zwane dalej „powiatowymi funduszami”, oraz gminne fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, zwane dalej „gminnymi funduszami”. Ilekroć w ustawie jest mowa o „funduszach”, rozumie się przez to Narodowy Fundusz, wojewódzki fundusz, powiatowy fundusz i gminny fundusz.

2. Narodowy Fundusz i wojewódzkie fundusze mają osobowość prawną i w rozumieniu ustawy o finansach publicznych są odpowiednio państwowym funduszem celowym oraz wojewódzkimi funduszami celowymi.

3. Narodowy Fundusz i wojewódzkie fundusze prowadzą samodzielną gospodarkę finansową, pokrywając z posiadanych środków i uzyskiwanych wpływów wydatki na finansowanie zadań określonych w ustawie oraz kosztów działalności.

Art. 401. 1. Przychodami funduszy są wpływy z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska i administracyjnych kar pieniężnych pobieranych na podstawie ustawy oraz przepisów szczególnych, a także z tytułu kwot pieniężnych uzyskanych na podstawie decyzji, o której mowa w art. 362 ust. 3.

2. Przychodami Narodowego Funduszu są także wpływy z opłat produktowych pobieranych na podstawie przepisów o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej.

3. Przychodami Narodowego Funduszu są także wpływy z opłat i kar pieniężnych ustalanych na podstawie przepisów ustawy — Prawo geologiczne i górnicze.

4. Przychody, o których mowa w ust. 3, przeznacza się w równych częściach wyłącznie na finansowanie:

- 1) potrzeb geologii w zakresie poznania budowy geologicznej kraju oraz w zakresie gospodarki zasobami złóż kopalin i wód podziemnych,

2) potrzeb górnictwa służących ograniczeniu negatywnego oddziaływania na środowisko wynikającego z wydobywania kopalin i likwidacji zakładów górniczych.

5. Przychodami funduszy mogą być dobrowolne wpłaty, zapisy, darowizny, świadczenia rzeczowe i środki pochodzące z fundacji oraz wpływy z przedsięwzięć organizowanych na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

6. Przychodami Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy mogą być także przychody z tytułu emisji obligacji własnych oraz inne przychody związane z działalnością tych funduszy.

7. Narodowy Fundusz i wojewódzkie fundusze mogą zaciągać kredyty i pożyczki.

Art. 402. 1. Zarząd województwa oraz wojewódzki inspektor ochrony środowiska prowadzą wyodrębnione rachunki bankowe w celu gromadzenia i redystrybucji wpływów, o których mowa w art. 401 ust 1. Wpływy te, powiększone o przychody z oprocentowania rachunków bankowych i pomniejszone o opłaty poniesione na egzekucję należności oraz o koszty obsługi rachunków bankowych, przekazywane są na rachunki bankowe funduszy w terminie do 15 dnia następnego miesiąca po ich wpływie na rachunki zarządu województwa i wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska.

2. Wojewódzki inspektor ochrony środowiska przed przekazaniem wpływów z kar na rachunki Narodowego Funduszu oraz wojewódzkich funduszy, o których mowa w ust. 1, pomniejsza je o 20%, a kwotę uzyskaną z tytułu pomniejszenia przekazuje Głównemu Inspektorowi Ochrony Środowiska z przeznaczeniem na usprawnienie funkcjonowania Inspekcji Ochrony Środowiska i na premie dla jej pracowników, o których mowa w odrębnych przepisach.

3. W razie nieterminowego przekazania wpływów, o których mowa w ust. 1, wpływy te są przekazywane wraz z odsetkami za zwłokę określonymi w przepisach ustawy — Ordynacja podatkowa.

4. Wpływy z tytułu opłat i kar, z zastrzeżeniem ust. 5 i 6, stanowią w 20% przychód gminnego funduszu, a w 10% — powiatowego funduszu.

5. Wpływy z tytułu opłat i kar za usuwanie drzew i krzewów stanowią w całości przychód gminnego funduszu gminy, z której terenu usunięto drzewa lub krzewy.

6. Wpływy z tytułu opłat i kar za składowanie i magazynowanie odpadów stanowią w 50% przychód gminnego funduszu gminy, a w 10% — przychód powiatowego funduszu powiatu, na których obszarze składowane są odpady. Jeżeli składowisko odpadów jest zlokalizowane na obszarze więcej niż jednej gminy lub więcej niż jednego powiatu, przychód podlega podziałowi proporcjonalnie do powierzchni zajmowa-

nych przez składowisko na obszarze tych gmin lub powiatów.

7. Wpływy z tytułu opłat i kar po dokonaniu podziału, o którym mowa w ust. 4 albo 6, stanowią w 35% przychód Narodowego Funduszu i w 65% — wojewódzkiego funduszu.

Art. 403. 1. Gminne i powiatowe fundusze są funduszami celowymi w rozumieniu ustawy o finansach publicznych.

2. Przychody funduszy, o których mowa w ust. 1, są gromadzone na odrębnym rachunku bankowym.

Art. 404. 1. Gminy i powiaty, w których przychody funduszy ochrony środowiska, o których mowa w art. 401 ust. 1, są większe niż 10-krotność średniej krajowej przychodów z roku poprzedniego przypadających na jednego mieszkańca, liczonej odpowiednio dla gmin i powiatów, przekazują nadwyżkę z tytułu tych przychodów do właściwego funduszu wojewódzkiego.

2. Minister właściwy do spraw środowiska ogłasza, w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” średnią krajową przychodów gminnych i powiatowych funduszy, o których mowa w art. 401 ust. 1, osiągniętą w roku poprzednim, w terminie do końca I półrocza roku następnego.

3. Gminy i powiaty dokonują wpłat, o których mowa w ust. 1, na rachunek odpowiedniego funduszu wojewódzkiego, w terminie do dnia 15 sierpnia roku następującego po roku, w którym wystąpiła nadwyżka; od kwot niewpłaconych w terminie nalicza się odsetki w wysokości ustalonej dla zaległości podatkowych.

Art. 405. Środki funduszy przeznacza się na finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w celu realizacji zasady zrównoważonego rozwoju.

Art. 406. Środki gminnych funduszy przeznacza się na:

- 1) edukację ekologiczną oraz propagowanie działań proekologicznych i zasady zrównoważonego rozwoju,
- 2) wspomaganie realizacji zadań państwowego monitoringu środowiska,
- 3) wspomaganie innych systemów kontrolnych i pomiarowych oraz badań stanu środowiska, a także systemów pomiarowych zużycia wody i ciepła,
- 4) realizowanie zadań modernizacyjnych i inwestycyjnych, służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej, w tym instalacji lub urządzeń ochrony przeciwpowodziowej i obiektów małej retencji wodnej,
- 5) urządzenie i utrzymywanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień oraz parków,

- 6) realizację przedsięwzięć związanych z gospodarką odpadami,
- 7) wspieranie działań przeciwdziałających zanieczyszczeniom,
- 8) profilaktykę zdrowotną dzieci na obszarach, na których występują przekroczenia standardów jakości środowiska,
- 9) wspieranie wykorzystania lokalnych źródeł energii odnawialnej oraz pomoc dla wprowadzania bardziej przyjaznych dla środowiska nośników energii,
- 10) wspieranie ekologicznych form transportu,
- 11) działania z zakresu rolnictwa ekologicznego bezpośrednio oddziałujące na stan gleby, powietrza i wód, w szczególności na prowadzenie gospodarstw rolnych produkujących metodami ekologicznymi położonych na obszarach szczególnie chronionych na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody,
- 12) inne zadania ustalone przez radę gminy, służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej, wynikające z zasady zrównoważonego rozwoju, w tym na programy ochrony środowiska.

Art. 407. Środki powiatowych funduszy przeznaczają się na wspomaganie działalności, o której mowa w art. 406 pkt 1—11, oraz na:

- 1) realizację przedsięwzięć związanych z ochroną powierzchni ziemi,
- 2) inne zadania ustalone przez radę powiatu, służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej, wynikające z zasady zrównoważonego rozwoju, w tym na programy ochrony środowiska.

Art. 408. Działalność, o której mowa w art. 406 i 407, może być finansowana przez przyznawanie dotacji.

Art. 409. Środki wojewódzkich funduszy przeznaczają się na wspomaganie działalności, o której mowa w art. 406 pkt 1—11 i art. 407 pkt 1, oraz na dofinansowywanie:

- 1) działań na rzecz ochrony przyrody oraz zadań związanych ze zwiększaniem lesistości kraju,
- 2) działań polegających na zapobieganiu i likwidacji poważnych awarii i ich skutków,
- 3) badań, upowszechniania ich wyników, a także postępu technicznego w zakresie ochrony środowiska i gospodarki wodnej,
- 4) opracowywania i wdrażania nowych technik i technologii, w szczególności dotyczących ograniczania emisji i zużycia wody, a także efektywnego wykorzystywania paliw,
- 5) zapobiegania lub usuwania skutków zanieczyszczenia środowiska, w przypadku gdy nie można ustalić podmiotu za nie odpowiedzialnego,

- 6) systemu kontroli wnoszenia przewidzianych ustawą opłat za korzystanie ze środowiska, a w szczególności tworzenia baz danych podmiotów korzystających ze środowiska obowiązanych do ponoszenia opłat,
- 7) opracowywania planów służących gospodarowaniu zasobami wodnymi oraz utworzenia katastru wodnego,
- 8) innych zadań służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej, wynikających z zasady zrównoważonego rozwoju, ustalonych w planach działalności wojewódzkich funduszy, w tym realizacji programów ochrony środowiska.

Art. 410. 1. Środki Narodowego Funduszu przeznaczają się na wspomaganie działalności, o której mowa w art. 406 pkt 1—11, art. 407 pkt 1 i art. 409 pkt 1—6, oraz na:

- 1) rozwój przemysłu produkcji środków technicznych i aparatury kontrolno-pomiarowej, służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej,
- 2) rozwój specjalistycznego potencjału wykonawczego służącego realizacji inwestycji na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej,
- 3) rozwój sieci stacji pomiarowych, laboratoriów i ośrodków przetwarzania informacji, służących badaniu stanu środowiska,
- 4) realizację kompleksowych programów badawczych, rozwojowych i wdrożeniowych służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz programów edukacji ekologicznej,
- 5) wspomaganie realizacji wojewódzkich i ponadwojewódzkich programów ochrony środowiska,
- 6) realizację innych zadań służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej, wynikających z zasady zrównoważonego rozwoju, ustalonych w planie działalności Narodowego Funduszu.

2. Środki Narodowego Funduszu można przeznaczać za zgodą ministra właściwego do spraw środowiska na wspieranie projektów i inwestycji, o których mowa w ust. 1, poza granicami kraju.

Art. 411. 1. Działalność, o której mowa w art. 409 i 410, finansowana jest przez:

- 1) udzielanie oprocentowanych pożyczek,
- 2) dopłaty do oprocentowania preferencyjnych kredytów i pożyczek,
- 3) przyznawanie dotacji,
- 4) wnoszenie udziałów do spółek działających w kraju,
- 5) nabywanie obligacji, akcji i udziałów spółek działających w kraju,

- 6) nagrody za działalność na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej, niezwiązaną z wykonywaniem obowiązków pracowników administracji rządowej i samorządowej.
2. Przeznaczenie środków na finansowanie potrzeb geologii wymaga zasięgnięcia opinii ministra właściwego do spraw środowiska, a na finansowanie potrzeb górnictwa — opinii ministra właściwego do spraw gospodarki oraz Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego.
3. Pożyczki, o których mowa w ust. 1 pkt 1, mogą być częściowo umarzane, pod warunkiem terminowego wykonania zadań i osiągnięcia planowanych efektów.
4. Narodowy Fundusz i wojewódzkie fundusze mogą dysponować rachunkami środków dewizowych.
5. Narodowy Fundusz może udzielać poręczeń spłaty kredytów oraz zwrotu środków przyznanych przez rządy państw obcych i organizacje międzynarodowe, przeznaczonych na realizację zadań ochrony środowiska i gospodarki wodnej, zgodnie z ustawą z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne (Dz. U. Nr 79, poz. 484 i Nr 80, poz. 511, z 2000 r. Nr 48, poz. 550, Nr 60, poz. 693 i Nr 86, poz. 958 oraz z 2001 r. Nr 16, poz. 167); udzielając poręczenia Narodowy Fundusz pobiera opłatę prowizyjną.
6. Narodowy Fundusz może przejąć zobowiązania ministra właściwego do spraw środowiska, jeżeli przyznanie środków przez rządy państw obcych i organizacje międzynarodowe, zgodnie z ustaleniami umów międzynarodowych, jest uwarunkowane udzieleniem przez ministra właściwego do spraw środowiska gwarancji zwrotu wypłaconych kwot w całości lub w części, z przyczyn określonych w tych umowach.
7. Wnioski o przyznanie pożyczek lub dotacji, których wartość jednostkowa przekracza 10 000 000 EURO, dotyczące środków technicznych służących jedynie ograniczeniu negatywnego oddziaływania na środowisko, w szczególności oczyszczalni ścieków, elektrofiltrów lub składowisk odpadów, powinny zawierać uzasadnienie obejmujące analizę ewentualnych alternatywnych rozwiązań organizacyjnych, technicznych lub technologicznych mających na celu wyeliminowanie lub ograniczenie powstawania zanieczyszczeń oraz wprowadzenie czystszej produkcji.
8. Narodowy Fundusz oraz wojewódzkie fundusze udzielają dotacji oraz pożyczek na podstawie umów cywilnoprawnych.
9. Formy umowy cywilnoprawnej nie stosuje się do przekazywania środków na nagrody za działalność na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej niezwiązaną z wykonywaniem obowiązków pracowników administracji rządowej i samorządowej, o których mowa w ust. 1 pkt 6, jeżeli ich fundatorem jest Narodowy Fundusz lub wojewódzkie fundusze.
10. Narodowy Fundusz oraz wojewódzkie fundusze mogą udostępniać środki finansowe bankom z przeznaczeniem na udzielanie kredytów, pożyczek lub dotacji na wskazane przez siebie programy i przedsięwzięcia z zakresu zadań ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz potrzeb geologii, a także dopłaty do oprocentowania udzielanych na ten cel preferencyjnych kredytów bankowych i pożyczek.
11. Środki powierzone Narodowemu Funduszowi i wojewódzkim funduszom, pochodzące z pomocy zagranicznej, są wykorzystywane na dofinansowanie przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej zgodnie z umowami, na podstawie których środki te przekazano, oraz zgodnie z procedurami obowiązującymi w tych funduszach.
- Art. 412.** 1. Organami Narodowego Funduszu są Rada Nadzorcza i Zarząd.
2. Obsługę Rady Nadzorczej i Zarządu zapewnia biuro Narodowego Funduszu.
3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio do wojewódzkich funduszy.
- Art. 413.** 1. Rada Nadzorcza Narodowego Funduszu liczy od 13 do 15 osób, a rady nadzorcze wojewódzkich funduszy — 9 albo 10 osób.
2. Skład i strukturę Rady Nadzorczej Narodowego Funduszu ustala, w drodze zarządzenia, minister właściwy do spraw środowiska, uwzględniając w składzie Rady dwóch przedstawicieli strony samorządowej Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego oraz przedstawiciela organizacji ekologicznych, wybranego spośród zgłoszonych przez nie kandydatów cieszących się poparciem największej liczby tych organizacji.
3. W razie niezgłoszenia przedstawicieli przez stronę samorządową Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego lub organizacji ekologicznych minister właściwy do spraw środowiska może delegować na ich miejsce swoich przedstawicieli.
4. Członków Rady Nadzorczej Narodowego Funduszu powołuje i odwołuje minister właściwy do spraw środowiska.
5. W skład rad nadzorczych wojewódzkich funduszy wchodzi:
- 1) przedstawiciel wojewody,
 - 2) przedstawiciel właściwej komisji do spraw środowiska sejmiku województwa,
 - 3) przewodniczący wojewódzkiej komisji ochrony przyrody,
 - 4) przedstawiciel Narodowego Funduszu wyznaczony przez Radę Nadzorczą tego funduszu,
 - 5) jeden lub dwaj specjaliści z dziedziny ochrony środowiska i gospodarki wodnej wyznaczeni przez sejmik województwa,

- 6) dwaj przedstawiciele wyznaczeni przez sejmik województwa,
- 7) przedstawiciel organizacji ekologicznych wybrany spośród kandydatów zgłoszonych przez organizacje działające i posiadające struktury organizacyjne na terenie danego województwa i cieszących się poparciem największej ich liczby,
- 8) przedstawiciel samorządu gospodarczego wybrany spośród kandydatów zgłoszonych przez samorządy gospodarcze.

6. Członków rady nadzorczej wojewódzkiego funduszu, uwzględniając stanowisko jednostek organizacyjnych, o których mowa w ust. 5, powołuje i odwołuje zarząd województwa.

7. Uchwała zarządu województwa, o której mowa w ust. 6, podlega nadzorowi wojewody, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. Nr 91, poz. 576, Nr 155, poz. 1014, Nr 160, poz. 1060 i Nr 162, poz. 1126, z 2000 r. Nr 12, poz. 136, Nr 26, poz. 306, Nr 48, poz. 550 i 552, Nr 62, poz. 718, Nr 88, poz. 985, Nr 91, poz. 1009 i Nr 95, poz. 1041 oraz z 2001 r. Nr 45, poz. 497).

8. Funkcji członka rady nadzorczej wojewódzkiego funduszu nie mogą pełnić wojewoda, wicewojewoda oraz członkowie zarządu województwa.

Art. 414. 1. Do zadań Rady Nadzorczej Narodowego Funduszu i rad nadzorczych wojewódzkich funduszy należy odpowiednio:

- 1) ustalanie kryteriów wyboru przedsięwzięć finansowanych ze środków Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy,
- 2) uchwalanie projektów rocznych planów finansowych,
- 3) ustalanie zasad udzielania i umarzania pożyczek, udzielania dotacji oraz dopłat do oprocentowania preferencyjnych kredytów i pożyczek,
- 4) zatwierdzanie wniosków zarządu w sprawach emisji obligacji własnych oraz nabywania obligacji, akcji i udziałów spółek, zaciągania kredytów i pożyczek, wnoszenia udziałów do spółek,
- 5) zatwierdzanie wniosków o udzielenie pożyczek i dotacji, których wartość jednostkowa przekracza:
 - a) w przypadku pożyczki lub dotacji z Narodowego Funduszu — równowartość odpowiednio kwoty 1 000 000 EURO lub 500 000 EURO,
 - b) w przypadku pożyczki lub dotacji z wojewódzkiego funduszu — 0,5% przychodów uzyskanych przez ten fundusz w roku poprzednim,
- 6) zatwierdzanie rocznych sprawozdań zarządu z działalności i rocznego sprawozdania finansowego Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy,

- 7) ustalanie zasad wynagradzania członków Zarządu i pracowników biura Narodowego Funduszu oraz członków zarządów i pracowników biur wojewódzkich funduszy,
- 8) kontrola działalności Zarządu Narodowego Funduszu i zarządów wojewódzkich funduszy,
- 9) składanie w terminie do dnia 30 kwietnia każdego roku kalendarzowego sprawozdań:
 - a) z działalności Narodowego Funduszu — ministrowi właściwemu do spraw środowiska,
 - b) z działalności wojewódzkich funduszy — właściwemu zarządowi województwa,
- 10) zatwierdzanie wyboru podmiotu właściwego do badania sprawozdania finansowego.

2. Do zadań Rady Nadzorczej Narodowego Funduszu, oprócz określonych w ust. 1, należy:

- 1) przedkładanie ministrowi właściwemu do spraw środowiska w celu uzgodnienia strategii działania Narodowego Funduszu,
- 2) uchwalanie, w oparciu o politykę ekologiczną państwa, raz na cztery lata, strategii działania Narodowego Funduszu do dnia 30 listopada roku poprzedzającego pierwszy rok objęty tą strategią,
- 3) uchwalanie, na podstawie polityki ekologicznej państwa i list przedsięwzięć priorytetowych przedkładanych przez wojewódzkie fundusze, planu działalności i zatwierdzanie list priorytetowych programów Narodowego Funduszu do dnia 31 stycznia każdego roku.

3. Do zadań rad nadzorczych wojewódzkich funduszy, oprócz określonych w ust. 1, należy:

- 1) uchwalanie, w oparciu o politykę ekologiczną państwa i wojewódzkie programy ochrony środowiska, planów działalności wojewódzkich funduszy do dnia 30 listopada każdego roku na rok następny,
- 2) zatwierdzanie list przedsięwzięć priorytetowych wojewódzkich funduszy do dnia 30 czerwca każdego roku na rok następny.

4. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, wynagrodzenie członków Rady Nadzorczej Narodowego Funduszu za udział w pracach Rady, kierując się przepisami o wynagrodzeniu członków rad nadzorczych spółek Skarbu Państwa, a wynagrodzenie członków rad nadzorczych wojewódzkich funduszy określi, w drodze zarządzenia, właściwy zarząd województwa.

5. Członkom Rady Nadzorczej Narodowego Funduszu i rad nadzorczych wojewódzkich funduszy zamieszkałym poza miejscowością, w której odbywa się posiedzenie, i biorącym udział w posiedzeniu przysługuje prawo do zwrotu kosztów podróży i noclegów na zasadach określonych w przepisach w sprawie zasad ustalania oraz wysokości należności przysługujących pra-

ownikom z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju.

Art. 415. 1. Zarząd stanowią prezes i jego zastępcy, powoływani i odwoływani:

- 1) w Narodowym Funduszu — przez ministra właściwego do spraw środowiska, na wniosek Rady Nadzorczej Narodowego Funduszu,
- 2) w wojewódzkich funduszach — przez zarząd województwa, na wniosek rady nadzorczej wojewódzkiego funduszu.

2. Funkcji członka zarządu Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy nie można łączyć z zatrudnieniem w administracji rządowej lub samorządowej, a także z członkostwem w radach nadzorczych spółek z udziałem Skarbu Państwa.

3. Prezes Zarządu reprezentuje Narodowy Fundusz na zewnątrz, dokonując wszystkich czynności prawnych w zakresie praw i obowiązków majątkowych Narodowego Funduszu, z zastrzeżeniem ust. 7; zasadę tę stosuje się odpowiednio do prezesów zarządów wojewódzkich funduszy.

4. Prezes Narodowego Funduszu i odpowiednio prezesi wojewódzkich funduszy zatrudniają pracowników biura Narodowego Funduszu i odpowiednio wojewódzkich funduszy. W odniesieniu do pracowników zatrudnianych na kierowniczych stanowiskach Prezes zasięga opinii Zarządu.

5. Do zadań Zarządu Narodowego Funduszu i zarządów wojewódzkich funduszy należy odpowiednio:

- 1) opracowywanie projektów planów działalności Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy, w tym projektów corocznych list programów priorytetowych Narodowego Funduszu,
- 2) opracowanie projektów rocznych planów finansowych,
- 3) dokonywanie wyboru przedsięwzięć do finansowania ze środków Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy,
- 4) gospodarowanie środkami Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy, z zastrzeżeniem uprawnień Rady Nadzorczej Narodowego Funduszu i rad nadzorczych wojewódzkich funduszy,
- 5) kontrolowanie wykorzystania pożyczek i dotacji przyznanych ze środków Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy,
- 6) opracowywanie analiz i ocen ekologicznej efektywności funkcjonowania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy,
- 7) składanie Radzie Nadzorczej Narodowego Funduszu i radom nadzorczym wojewódzkich funduszy sprawozdań z działalności Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy.

6. Do zadań Zarządu Narodowego Funduszu, oprócz określonych w ust. 5, należy opracowywanie projektów strategii działania Narodowego Funduszu i zasiękanie opinii ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego co do zawartych w nich ustaleń.

7. Do dokonywania czynności prawnych w zakresie praw i obowiązków majątkowych Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy, oprócz prezesa zarządu, są upoważnione dwie osoby, działające łącznie, spośród:

- 1) pozostałych członków zarządu,
- 2) pełnomocników powołanych przez prezesa zarządu, działających w granicach ich umocowania.

8. Dokonanie przez osoby, o których mowa w ust. 7, czynności prawnej w zakresie praw i obowiązków Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy bez zachowania trybu określonego w art. 414 ust. 1 pkt 5 nie powoduje nieważności tej czynności prawnej w stosunku do osób trzecich.

9. Pracą biura Narodowego Funduszu i odpowiednio wojewódzkich funduszy kieruje prezes.

Art. 416. 1. Szczegółowe zasady, organizację i tryb działania organów Narodowego Funduszu określa jego statut.

2. Minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, nada, w drodze rozporządzenia, statut, o którym mowa w ust. 1, uwzględniając właściwe wykorzystywanie funduszy w celu realizacji zasady zrównoważonego rozwoju.

3. Szczegółowe zasady, organizację i tryb działania wojewódzkiego funduszu określa statut nadany przez zarząd województwa po uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw środowiska.

Art. 417. 1. Minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady gospodarki finansowej Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy.

2. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, zostaną ustalone:

- 1) podstawy gospodarki finansowej,
- 2) zawartość rocznych planów finansowych,
- 3) terminy opracowywania rocznych planów finansowych.

3. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, mogą zostać ustalone:

- 1) rodzaje kosztów wchodzących w koszty działalności,
- 2) sposób ustalania wyniku finansowego,

- 3) sposób zwiększania i zmniejszania funduszu statutowego i funduszu rezerwowego,
- 4) możliwość tworzenia innych rodzajów funduszy,
- 5) wymagania dotyczące sprawozdawczości finansowej.

Art. 418. Zasady prowadzenia rachunkowości Narodowego Funduszu określają odrębne przepisy.

Art. 419. 1. Nadzór nad działalnością Narodowego Funduszu sprawuje minister właściwy do spraw środowiska.

2. Uchwały Rady Nadzorczej Narodowego Funduszu są przekazywane w ciągu 7 dni od ich podjęcia ministrowi właściwemu do spraw środowiska.

3. Uchwała Rady Nadzorczej Narodowego Funduszu sprzeczna z prawem jest nieważna; o nieważności uchwały w całości lub w części orzeka, w drodze decyzji, organ nadzoru w terminie nie dłuższym niż 14 dni od dnia otrzymania uchwały.

4. Organ nadzoru, wszczynając postępowanie w sprawie stwierdzenia nieważności uchwały, może wstrzymać jej wykonanie.

5. W sprawach stwierdzenia nieważności uchwały stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego oraz przepisy ustawy z dnia 11 maja 1995 r. o Naczelnym Sądzie Administracyjnym (Dz. U. Nr 74, poz. 368 i Nr 104, poz. 515, z 1997 r. Nr 75, poz. 471, Nr 106, poz. 679, Nr 114, poz. 739 i Nr 144, poz. 971, z 1998 r. Nr 162, poz. 1126, z 1999 r. Nr 75, poz. 853, z 2000 r. Nr 2, poz. 5, Nr 48, poz. 552, Nr 60, poz. 704 i Nr 91, poz. 1008 oraz z 2001 r. Nr 49, poz. 508 i 509).

6. Przepisy ust. 2—4 stosuje się odpowiednio do wojewódzkich funduszy, z tym że organem nadzoru jest wojewoda.

7. Po upływie terminu, o którym mowa w ust. 3, organ nadzoru nie może we własnym zakresie stwierdzić nieważności uchwały Rady Nadzorczej Narodowego Funduszu lub wojewódzkiego funduszu; organ nadzoru może zaskarżyć uchwałę do sądu administracyjnego.

8. W przypadku, o którym mowa w ust. 7, wydanie postanowienia o wstrzymaniu wykonania uchwały należy do sądu administracyjnego.

Art. 420. Zarząd powiatu lub zarząd gminy do dnia 15 stycznia przedstawiają do zatwierdzenia radzie powiatu lub radzie gminy projekt zestawienia przychodów i wydatków na dany rok, odpowiednio powiatowego i gminnego funduszu.

Art. 421. 1. Minister właściwy do spraw środowiska składa Radzie Ministrów, nie później niż do dnia 31 lipca, informacje o działalności Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy za ubiegły rok.

2. Zarządy województw składają ministrowi właściwemu do spraw środowiska oraz sejmikowi województwa, nie później niż do dnia 31 maja, informacje o działalności wojewódzkich funduszy za ubiegły rok.

3. Zarząd Narodowego Funduszu zamieszcza corocznie, w drodze obwieszczenia, informacje o działalności Narodowego Funduszu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski B”.

4. Zarządy wojewódzkich funduszy zamieszczają corocznie, w drodze obwieszczenia, informacje o działalności tych funduszy w dziennikach urzędowych województw.

5. Starostowie, wójtowie, burmistrzowie lub prezydenci miast zatwierdzone zestawienie przychodów i wydatków odpowiednio powiatowego i gminnego funduszu podają do publicznej wiadomości.

Tytuł VIII

PROGRAMY DOSTOSOWAWCZE

DZIAŁ I

Przepisy ogólne

Art. 422. 1. Program dostosowawczy jest wynegocjowanym indywidualnie szczegółowym harmonogramem rzeczowo-finansowym realizacji obowiązków związanych z ochroną środowiska przez prowadzącego instalację.

2. Celem programu dostosowawczego jest doprowadzenie do najszybszego zrealizowania obowiązujących wymagań ochrony środowiska przez instalacje, które ze względów technologicznych lub ekonomicznych nie mogą osiągnąć tych wymagań w terminach przewidzianych przez przepisy powszechnie obowiązujące, a za utrzymaniem eksploatacji instalacji przemawia interes publiczny.

Art. 423. 1. O ustalenie programu dostosowawczego może ubiegać się prowadzący istniejącą instalację zaliczoną do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, o których mowa w art. 51 ust. 1 pkt 1, objętą obowiązkiem uzyskania pozwolenia zintegrowanego, należąca do grup wskazanych na podstawie art. 425.

2. Przez instalacje istniejące rozumie się instalacje, których eksploatację rozpoczęto przed dniem wejścia w życie ustawy.

3. Prowadzący instalację może ubiegać się o ustalenie programu dostosowawczego, jeżeli:

- 1) realizuje przedsięwzięcia zapewniające spełnienie przez instalację wymagań wynikających z najlepszej dostępnej techniki oraz usunięcie szkód w środowisku spowodowanych przez eksploatację instalacji,
- 2) eksploatacja prowadzonej przez niego instalacji nie powoduje pogorszenia stanu środowiska w znac-

nych rozmiarach, a w szczególności nie zagraża życiu lub zdrowiu ludzi.

Art. 424. 1. Ustalenie treści programu dostosowawczego poprzedza postępowanie negocjacyjne prowadzone na warunkach wskazanych w dziale II.

2. Program nie może trwać dłużej niż 6 lat od dnia, w którym decyzja zatwierdzająca program stała się ostateczna, a zaplanowany termin jego realizacji nie może przekroczyć dnia 31 grudnia 2010 r.

3. Postępowanie negocjacyjne nie może być prowadzone ani wszczęte po dniu 31 grudnia 2009 r.

Art. 425. 1. Minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki, określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje instalacji, dla których prowadzący mogą ubiegać się o ustalenie programu dostosowawczego, uwzględniając organizacyjno-techniczne możliwości ustalania programów dostosowawczych.

2. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, zostaną ustalone rodzaje instalacji w zależności odpowiednio od rodzaju i skali działalności prowadzonej w instalacjach.

DZIAŁ II

Ustalenie treści programu dostosowawczego

Art. 426. 1. Program dostosowawczy jest ustalany na wniosek prowadzącego instalację.

2. Wniosek należy przedłożyć wojewodzie.

3. Wniosek o ustalenie programu dostosowawczego powinien zawierać:

- 1) wykazanie istnienia okoliczności uniemożliwiających lub w bardzo istotny sposób utrudniających dotychczasową realizację obowiązków związanych z ochroną środowiska,
- 2) wskazanie wymagań najlepszej dostępnej techniki, które nie są spełnione przez instalację,
- 3) wskazanie szkód w środowisku, jakie powoduje lub powodowała eksploatacja instalacji, w szczególności wynikających z przekraczania standardów jakości środowiska,
- 4) opis przedsięwzięć zrealizowanych w okresie ostatnich 3 lat przed złożeniem wniosku oraz realizowanych aktualnie,
- 5) wiarygodny plan sposobu finansowania poszczególnych etapów przedsięwzięć wskazanych w programie dostosowawczym,
- 6) obliczenie przewidywanej wysokości opłat za korzystanie ze środowiska, jakie prowadzący instalację powinien ponosić w okresie realizacji programu dostosowawczego, jeżeli wnioskowane jest odroczenie terminu ich płatności.

4. Do wniosku prowadzący instalację załącza:

- 1) projekt programu dostosowawczego,
- 2) przegląd ekologiczny spełniający wymagania, o których mowa w art. 238,
- 3) wniosek o wydanie pozwolenia zintegrowanego uwzględniającego ustalenia, które będą zawarte w programie dostosowawczym.

5. Wojewoda może, w drodze postanowienia, wezwać wnioskodawcę do uzupełnienia w określonym czasie przeglądu ekologicznego, określając w razie potrzeby metody badań i studiów.

6. Wniosek o wydanie pozwolenia zintegrowanego powinien spełniać, z zastrzeżeniem ust. 7, wymagania określone w ustawie dla tego rodzaju pozwolenia.

7. Informacja, o której mowa w art. 208 ust. 2 pkt 1, powinna zawierać, wynikający z programu dostosowawczego, termin osiągnięcia przez instalację wymagań wynikających z najlepszej dostępnej techniki.

Art. 427. 1. Projekt programu dostosowawczego powinien zawierać:

- 1) wskazanie i opis wszystkich przedsięwzięć, których realizacja zapewni spełnienie wymagań wynikających z najlepszej dostępnej techniki oraz usunięcie szkód spowodowanych eksploatacją instalacji,
- 2) harmonogram realizacji konkretnych przedsięwzięć w okresie realizacji programu, ze wskazaniem etapów,
- 3) przewidywane koszty realizacji poszczególnych etapów,
- 4) proponowane warunki emisji na poszczególnych etapach realizacji przedsięwzięcia,
- 5) proponowany zakres odroczenia terminu płatności opłat za korzystanie ze środowiska w okresie realizacji programu,
- 6) proponowane ewentualne sankcje pieniężne za niezrealizowanie poszczególnych etapów przedsięwzięcia.

2. Etapy przedsięwzięcia powinny określać konkretny zakres zadań realizowanych w kolejnych okresach nie dłuższych niż 6 miesięcy.

3. Sankcje pieniężne za niezrealizowanie poszczególnych etapów przedsięwzięcia nie mogą być niższe niż przewidywane koszty danego etapu.

4. Odroczenie terminu płatności opłat za korzystanie ze środowiska może dotyczyć najwyżej 70% ich przewidywanej wysokości.

Art. 428. 1. Wszczęcie postępowania negocjacyjnego dotyczącego treści programu dostosowawczego następuje w drodze postanowienia wojewody.

2. Odmowa wszczęcia postępowania negocjacyjnego następuje w drodze decyzji, jeżeli wnioskodawca nie spełnia warunków wymaganych ustawą.

Art. 429. Z zastrzeżeniem art. 424 ust. 2 i art. 427 ust. 2—4, przedmiotem negocjacji mogą być:

- 1) terminy realizacji poszczególnych przedsięwzięć,
- 2) warunki emisji w okresie realizacji programu dostosowawczego,
- 3) termin i wyrażony procentowo zakres odroczenia opłat za korzystanie ze środowiska,
- 4) wysokość sankcji pieniężnych.

Art. 430. 1. Negocjacje o ustalenie treści programu dostosowawczego toczą się pomiędzy prowadzącym instalację a komisją negocjacyjną, zwaną dalej „komisją”.

2. Koszty postępowania negocjacyjnego obciążają prowadzącego instalację ubiegającego się o ustalenie programu dostosowawczego; należności z ich tytułu są uiszczane na rachunek właściwego wojewody.

3. Minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów, określi, w drodze rozporządzenia, zryczałtowany koszt postępowania negocjacyjnego.

4. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 3, zostaną ustalone:

- 1) kwota opłaty podstawowej,
- 2) współczynniki różnicujące wysokość opłaty w zależności od rodzaju instalacji objętej postępowaniem.

5. Poniesienie kosztów, o których mowa w ust. 2, nie zwalnia z obowiązku wniesienia opłaty, o której mowa w art. 210 ust. 1.

Art. 431. Negocjując treść programu dostosowawczego, komisja powinna uwzględnić w szczególności:

- 1) potrzebę jak najszybszego dostosowania instalacji do wymagań wynikających z najlepszej dostępnej techniki oraz usunięcia szkód w środowisku spowodowanych eksploatacją instalacji,
- 2) aktualny stan środowiska na terenie, na którym prowadzona jest eksploatacja instalacji,
- 3) ewentualne skutki dopuszczenia czasowych odstępstw od powszechnie obowiązujących warunków emisji,
- 4) przyjęte na podstawie ustaw programy działań w zakresie ochrony środowiska, a w szczególności te, o których mowa w art. 17, 91 ust. 1 i art. 119 ust. 1,
- 5) potrzebę ułatwienia realizacji przedsięwzięć, w szczególności poprzez odrażanie opłat za korzy-

stanie ze środowiska, jednak wyłącznie w zakresie niezbędnym do szybkiej ich realizacji,

6) sytuację ekonomiczno-finansową wnioskodawcy i faktyczne możliwości zrealizowania zaplanowanych przedsięwzięć,

7) zapewnienie możliwości funkcjonowania podmiotu korzystającego ze środowiska w okresie realizacji programu.

Art. 432. 1. Negocjacje są prowadzone w trakcie posiedzeń, do których stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego dotyczące rozprawy administracyjnej.

2. Negocjacje prowadzi przewodniczący składu komisji.

3. Stanowisko komisji w trakcie negocjacji jest ustalane w drodze głosowania, zwykłą większością głosów.

4. W razie równej liczby głosów decyduje głos przewodniczącego.

Art. 433. Negocjacje nie mogą trwać dłużej niż 2 miesiące od daty wyznaczenia pierwszego posiedzenia negocjacyjnego.

Art. 434. W razie nieuzyskania w terminie, o którym mowa w art. 433, porozumienia pomiędzy komisją a prowadzącym instalację co do treści programu dostosowawczego przewodniczący zwraca sprawę wojewodzie, który w drodze decyzji odmawia ustalenia programu dostosowawczego.

Art. 435. 1. Zawarcie porozumienia dotyczącego treści programu dostosowawczego jest stwierdzane protokołem podpisanym przez uczestników negocjacji.

2. Przewodniczący składu komisji niezwłocznie przesyła wojewodzie uzgodniony program dostosowawczy oraz protokół, o którym mowa w ust. 1.

3. Po otrzymaniu programu dostosowawczego i protokołu wojewoda, w drodze decyzji, zatwierdza program dostosowawczy oraz wydaje pozwolenie zintegrowane na warunkach określonych w programie dostosowawczym.

4. Program dostosowawczy stanowi integralną część decyzji w przedmiocie pozwolenia zintegrowanego.

5. W decyzji o wydaniu pozwolenia zintegrowanego wojewoda dodatkowo:

- 1) zobowiązuje prowadzącego instalację do realizacji programu dostosowawczego,
- 2) wskazuje obowiązek poniesienia sankcji wskazanych w programie w przypadku niezrealizowania jego postanowień,

3) orzeka o odroczeniu terminu płatności opłat za korzystanie ze środowiska w procencie uzgodnionym w programie dostosowawczym na okres realizacji programu dostosowawczego.

6. Wojewoda, w drodze decyzji, odmawia wydania pozwolenia zintegrowanego, jeżeli stwierdzi, że:

- 1) pomimo zrealizowania uzgodnionego programu dostosowawczego instalacja nie spełni wymagań wynikających z najlepszej dostępnej techniki,
- 2) uzgodniony program nie spełnia wymagań, o których mowa w art. 424 ust. 2 i art. 427 ust. 2—4.

Art. 436. 1. Pozwolenie wydane po przeprowadzeniu postępowania negocjacyjnego w zakresie realizowanego programu dostosowawczego może być, z zastrzeżeniem ust. 2, zmienione, po przeprowadzeniu postępowania negocjacyjnego, jeżeli:

- 1) prowadzący instalację przedstawi rozwiązanie korzystniejsze z punktu widzenia ochrony środowiska,
- 2) konieczność zmian wynika ze zmian regulacji prawnych normujących zagadnienia objęte programem.

2. Zmiana warunków pozwolenia nie może powodować przedłużenia terminu realizacji poszczególnych przedsięwzięć objętych programem dostosowawczym.

DZIAŁ III

Komisja negocjacyjna

Art. 437. 1. Po wydaniu postanowienia, o którym mowa w art. 428 ust. 1, wojewoda powołuje komisję do prowadzenia negocjacji o ustalenie treści programu dostosowawczego.

2. W skład komisji wchodzi po jednej osobie delegowanej przez wojewodę, wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska, marszałka województwa i wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, z zastrzeżeniem ust. 3, dysponującej wiedzą fachową w dziedzinie ochrony środowiska.

3. Jeżeli instalacja położona jest na terenie kilku gmin, w miejsce osoby delegowanej przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta w skład komisji wchodzi osoba delegowana przez starostę.

4. Przewodniczącym składu komisji jest osoba delegowana przez wojewodę.

5. Członkowie komisji za udział w jej pracach otrzymują zryczałtowane wynagrodzenie.

6. Minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów, określi, w drodze rozporządzenia, zryczałtowaną wysokość wynagrodzenia członków komisji negocjacyjnej.

7. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 6, ustalona zostanie wysokość wynagrodzenia przewodniczącego oraz pozostałych członków komisji za udział w jednym postępowaniu.

8. Techniczną obsługę pracy komisji zapewnia wojewoda.

9. Wydatki związane z działalnością komisji są pokrywane z części budżetu państwa, której dysponentem jest wojewoda.

Art. 438. 1. Członkowie komisji w zakresie prowadzonych negocjacji nie mogą być związani poleceniami służbowymi.

2. Do członków komisji stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego dotyczące wyłączenia pracownika.

3. Komisja ma prawo żądania od organów administracji informacji mogących mieć istotne znaczenie dla rozpatrywanej sprawy.

DZIAŁ IV

Skutki prawne wszczęcia postępowania negocjacyjnego oraz ustalenia programu dostosowawczego

Art. 439. W razie wszczęcia postępowania negocjacyjnego podlegają zawieszeniu postępowania w przedmiocie wydania decyzji, o których mowa w art. 362 ust. 1, art. 365 ust. 1 pkt 1 i art. 367 ust. 1, do czasu wydania ostatecznej decyzji kończącej postępowanie w przedmiocie wydania pozwolenia zintegrowanego.

Art. 440. 1. Do opłat, których termin płatności został odroczony w trybie art. 435 ust. 5 pkt 3, stosuje się przepisy art. 319—321.

2. Decyzje w sprawie zmniejszenia, umarzania albo podwyższania opłat wydaje marszałek województwa.

Art. 441. 1. Wojewoda, w razie stwierdzenia, iż nie został zrealizowany określony etap programu dostosowawczego, nałoży, w drodze decyzji, obowiązek zapłaty sankcji pieniężnej, ustalonej w programie dostosowawczym na rzecz gminnego funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej właściwego ze względu na miejsce, gdzie znajduje się instalacja objęta programem dostosowawczym.

2. Do należności z tytułu obowiązku zapłaty sankcji pieniężnej, o której mowa w ust. 1, stosuje się przepisy działu III ustawy — Ordynacja podatkowa, z tym że uprawnienia organów podatkowych przysługują wojewodzie.

3. Jeżeli instalacja objęta programem dostosowawczym znajduje się na terenie więcej niż jednej gminy, w decyzji, o której mowa w ust. 1, określa się wielkość wpłat na poszczególne gminne fundusze, uwzględniając proporcje terenu, w jakich zakładawie-

rający instalację objętą programem znajduje się na obszarze poszczególnych gmin.

4. W razie stwierdzenia, iż określony etap nie został zrealizowany pomimo upływu okresu 6 miesięcy od przewidywanego w programie dostosowawczym terminu, wojewoda, z zastrzeżeniem ust. 5, wyda decyzję o uchyleniu pozwolenia zintegrowanego wydanego w wyniku postępowania negocjacyjnego.

5. Uchylenie pozwolenia zintegrowanego wydanego w wyniku postępowania negocjacyjnego zwalnia z obowiązku zapłaty sankcji pieniężnych za niezrealizo-

wanie etapów kończących się po dniu uchylenia pozwolenia.

Tytuł IX

PRZEPIS KOŃCOWY

Art. 442. Ustawa wchodzi w życie w terminie i na zasadach określonych w odrębnej ustawie.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej: *A. Kwaśniewski*